CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प.पू.श्री शृंगेरी शारदा पीठाधीश्वर जगद्गुरु श्री शंकराचार्य श्री भारतीतीर्थ स्वामी महाराज

अ भि वा द न म्

Sri Vidyabharathi Book Centre Sringeri

प.पू. जगद्गुरु - श्रीशृंगेरी - शंकराचार्य - चातुर्मास-सेवा-समिती, पुणे
महर्षि श्री वेदव्यास - मंदिर, १७३९, सदाशिव पेठ, पुणे ४११ ०३०.

CC-0. In Public Domain. Digitized by eGangotri

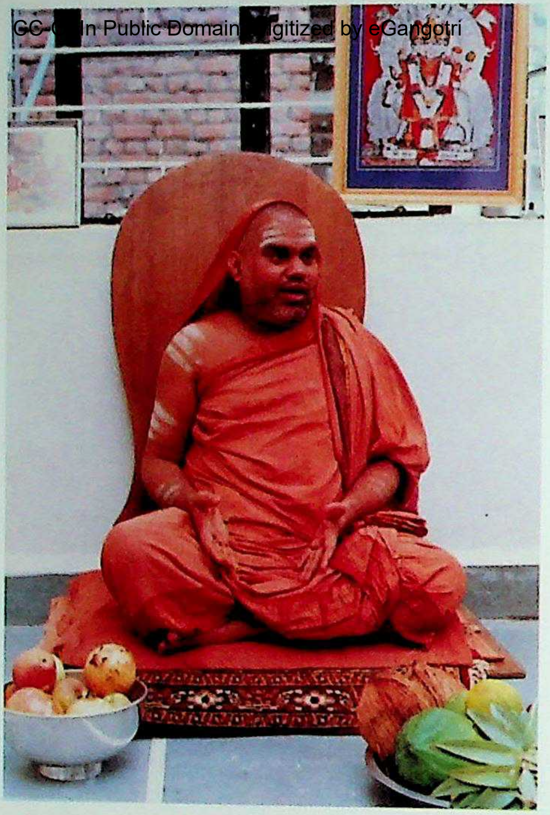

धर्मो रक्षति रक्षितः ।

पन्तप्रधान राजीव गांधी
प.पू. शृंगेरी शारदापीठाधीश्वर जगद्गुरु श्री शंकराचार्यांकडून
शुभाशीर्वाद घेत आहेत.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। आचार्याः शंकराचार्याः सन्तु जन्मनि जन्मनि ।।

प. पू. जगद्गुरु-श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-चातुर्मास्य-सेवा-समिति, पुणें.

अभिवादनम्

प्रधान-संपादक
श्री. हरिहर दिनकर काळे
कार्यकारी संपादक
पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ.

चातुर्मास्य-अनुष्ठान
व्यासपूर्णिमा १८ जुलै १९८९ ते
प्रौष्ठपदी-पूर्णिमा १५ सप्टेम्बर १९८९

सेवा-कणिका रु. ५१ =००

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प्रकाशक-

श्री. हरिहर दिनकर काळे, कार्याध्यक्ष
प. पू. जगद्गुरु श्री शृंगेरीशंकराचार्य-चातुर्मास्य-सेवा-समिति, पुणे
होमगार्ड-भवन, शिवाजीनगर, पुणें ४११००५
(दूरवाणी-५४८४६)

पीठ-संपर्काधिकारी-

पं. वसन्त अ. गाडगीळ, संपादकः 'शारदा'
झेलम, पत्रकार-नगरी, पुणें ४११०१६
(दूरवाणी ३३२१२४)

मुद्रकः

श्री. म. द. कश्यप

महाराष्ट्र मुद्रणशाळा

छापखाना, (ऑफसेट विभाग)

१७८६, सदाशिव पेठ, पुणे - ४११ ०३०.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

संपादकीय-

अभिवादनम्

पुणे हा शब्द उच्चारतांच कुणाच्याही डोळ्यासमोर उभा राहतो तो धर्म, तत्त्वज्ञान, संस्कृति आणि इतिहास यांचा थोर वारसा. वेदविद्या आणि शास्त्राभ्यास यांची स्वाध्याय-परंपरा या पुण्यनगरीने इतिहास कालापासून आजपर्यन्त अबाधित राखलेली आहे.

कराल कलिकालांतहि धर्ममंदिरातील श्रद्धेचा नन्दादीप अखंडित तेवत रहावा म्हणून १२०० वर्षापूर्वी केरळमध्ये आदिशंकराचार्य अवतरले. तद्वतच ७०० वर्षापूर्वी या महाराष्ट्रांत संत ज्ञानेश्वरांच्या रूपाने प्रत्यक्ष भगवान् विष्णु साकार झाले. **'ज्ञानेशो भगवान् विष्णुः'।** या उक्तीनें विष्णुपद प्राप्त झालेले संत ज्ञानदेव जीवत्-समाधि घेऊन इन्द्रायणीकाठी विसावले. संत ज्ञानेश्वरानी ज्ञानदेवीच्या शेवटच्या अध्यायांत **व्यासांचा मागोवा घेतु। भाष्यकारांते वाट पुसतु।**....(१८.१७२३) या ओवीनें भगवत् पूज्यपादांचा मार्गदर्शक या नात्यानें स्वीकारलेला ऋणभार अक्षर केलेला आहे. अशा या ज्ञानदेवांचे ज्ञानपीठ असणारी ही तपोभूमी.

पवित्र इच्छाशक्तीचा आविष्कार

आचार्यांची परंपरा या महाराष्ट्रभूमीनें ज्ञानोबापासून आज थेट विनोबापर्यन्त शिरोधार्य मानली. शांकर विद्यापीठ आचार्यकुलसारख्या नामवन्त विद्यासंस्था आणि संकेश्वर करवीर पीठासारख्या आचार्यपीठानीं ही विद्यापरंपरा जोपासली. परंतु गंगासागरतीरस्थाला गंगोत्रीच्या मूळ स्थानाचें दर्शन जसें अशक्य, दुर्लभ तशीच कांही अवस्था महाराष्ट्राची महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक राजधानीच्या या पुण्यनगरीची झाली होती. या महाराष्ट्राला गेल्या १०० वर्षात आचार्यांचे मूळपीठ श्रीशृंगेरी आणि तेथील १२०० वर्षापासून चालत आलेली धर्मानुष्ठान परंपरा दर्शनदुर्लभ झाली होती. पण क्षयिष्णु होत चाललेली महाराष्ट्राची महत्ता, ह्रसिष्णु होऊ लागलेली पुण्याची पुण्याई या भूमीला पुन्हा नव्या तेजानें हरवलेला वारसा परत लाभावा तशी लाभावी **ही तर 'श्रीं'ची,** (प. पू. शृंगेरी श्री शारदापीठाधीश्वर श्रीअभिनव विद्यातीर्थ महास्वामींची) **इच्छा होती.** ते स्वतः दोनवेळा (१९६७ व १९८२) पुण्यांत येऊन गेले होते. परंतु चातुर्मास्य अनुष्ठानाचा योग महाराष्ट्राच्या भाग्यांत तोंवर नव्हता. तो भाग्योदयाचा पुण्यकाल शके १९११, ख्रिस्तवर्ष १९८९ यावर्षी प्राप्त झाला. महास्वामींच्या प्रबल आणि पवित्र इच्छाशक्तीचा आविष्कार म्हणजेच प.पू.जगद्‌गुरु श्रीशंकराचार्य श्रीभारतीतीर्थ महाराजांनी पुण्यपत्तनीं चातुर्मास्य अनुष्ठान व्हावे या पुणेकरांच्या विनंतीचा केलेला स्वीकार.

जगन्नाथाचा रथ

अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती संस्थेचे अध्यक्ष, धर्मात्मा **श्री. हरिभाऊ काळे** या ज्येष्ठ अनुभवी लोकनेत्याच्या योजकता चातुर्यानें प.पू.'श्रीं'च्या चातुर्मास्य अनुष्ठानासाठी ब्रह्मश्री विद्यावाचस्पति **पू. दत्तमहाराज कवीश्वर** यांच्या अध्यक्षतेने 'अनुष्ठान सेवा समिती' अल्पावधीत संघटित झाली. कार्याध्यक्षपदाचा कांटेरी मुकूट श्री. हरिभाऊनी स्वतःच्या शिरी लोकेच्छेच्या आग्रहामुळे स्वीकारला आणि स्वतःच्या कौटुंबिक अस्वास्थ्यासारख्या अडचणीनीं घेरले असतांनादेखील हा धर्मकार्याचा जगन्नाथाचा रथ अनन्त हस्तांचा आधार मिळवून कडेला पोचविला.

ते आले, त्यांनी पाहिले आणि जिंकले

'प.पू.श्री आले, त्यांनी पाहिले आणि त्यानीं महाराष्ट्र हृदय अल्पावधीत जिंकले' या शब्दांत या धर्मानुष्ठानाचे साफल्य सांगतां येईल. राज्यपालापासून थेट झोपडपट्टीत रहाणाऱ्या सामान्य गोरगरीब जनतेपर्यन्त सर्वांना प.पू.श्री भेटले. विश्व हिन्दु परिषदेच्या रजतोत्सवी समारंभात त्यानीं श्रीराम आणि श्रीरामजन्मभूमि यावर केलेले ओजस्वी भाष्य म्हणजे जनमानसाच्या वीणेची छेडलेली तारच ठरली. महर्षि वेदव्यासमंदिरांत अखण्ड दोन महिने रात्रंदिवस चाललेला पूजानुष्ठान, प्रवचन भजनाचा सोहळा ही तर पुणेकर भाविकांना आयुष्यांत केव्हाहि न लाभलेली महाकुम्भ पर्वणीच ठरली. पुण्यनगरीच्या कानाकोपऱ्यांत विविध संस्थांतून, सार्वजनिक मंडळ - संघटनांतून जाऊन प.पू. 'श्रीं'नीं महाराष्ट्राच्या महत्तेचे आणि पुण्याच्या पुण्याईचे पुनरुज्जीवन केले. गणेशोत्सवांत प्रारंभी आणि अखेरीस हजेरी लावून लोकाग्रहाचा आदर केला. प.पू.शंकराचार्य 'श्री' आमचे, आणि आम्ही 'श्रीं'चे हा विश्वास निर्माण झाला. बुद्धिवादी, विचारवंतांची पेठ असा दावा करणाऱ्यांचा अहंभाव कुठेतरी सांदीकोपऱ्यांत हुंकार ऐकविण्यात दंग असला तरी बहुसंख्य समाज हा धर्मश्रद्ध आहे, धर्माचा पाईक आहे, ईश्वरी सत्ता मानणारा आहे, ही आस्तिक्यबुद्धी वाढीस लागून स्थिरपद होईल हा विश्वास दुणावला. हेंच आम्ही या भव्य धर्मानुष्ठानाचे फलित मानतो. **या अनुष्ठानाने पुण्याची पुण्याई, महाराष्ट्राच्या या संतभूमीची महत्ता आणि भारताची राष्ट्रियता यांना ध्रुवपद लाभो हीच आमची तळमळ हे 'अभिवादनम्' प.पू. 'श्रीं'न्या पवित्र चरणीं अर्पण करतांना आम्ही अक्षर करतो.**

झेलम, पत्रकारनगर, पुणे १६

वसन्त अ. गाडगीळ
कार्यकारी संपादक

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प.पू.जगद्गुरु श्री शृंगेरी शंकराचार्य
चातुर्मास्य सेवा समिती, पुणे

महर्षि वेदव्यास मन्दिर, १७३९ सदाशिव पेठ, पुणें ३०

अध्यक्ष -	ब्रह्मश्री पू. दत्तमहाराज कवीश्वर
उपाध्यक्ष -	श्री.श्रीनिवासन्, विद्याबेन ठक्कर, प्रा.प.भ.कुलकर्णी, श्री. वेंकटकृष्णन्
कार्याध्यक्ष	श्री. हरिहर दिनकर काळे
कोषाध्यक्ष -	श्री. गोविन्दशेठ साबळे
कोषोपाध्यक्ष -	श्री. चन्द्रशेखर कावळे, श्रीपादराव भिडे, नन्दकुमार जोशी
चिटणीस -	श्री .आर्.राधाकृष्णन, हेमूभाई ठक्कर, मा.ध.गुर्जर.
सदस्य -	श्री. कोलत्तु अय्यर, शिवरामकृष्णन्, चारुदत्त आफळे, श्री. गणेशन्, कृष्णस्वामी, का. गं. सोनार, श्री. बबनराव नावडीकर, विठ्ठलराव लिखिते, सौ. सुधा गाडगीळ, श्री. रमेश अर्नाळकर, मणि, सौ. रेवती शिवरामकृष्णन्, शेखर देशपांडे.

शृङ्गेरी शारदा-पीठ-प्रतिनिधी तथा संपर्क प्रमुख पं. **वसन्त अ. गाडगीळ**

अभिवादनम्

संपादन - समिती

प्रधान-संपादक -	श्री. हरिहर दिनकर काळे
कार्यकारी-संपादक -	पं. वसन्त अ. गाडगीळ
सहकारि-संपादिका -	सौ. सुधा गाडगीळ
विज्ञापन-संकलन -	सौ. रेवती शिवरामकृष्णन्, श्री. राधाकृष्णन्, श्री. रमेश अर्नाळकर
निर्मिती-प्रबन्धक -	प्रा. प. भ. कुलकर्णी, श्री. विठ्ठलराव लिखिते कॉलेज ऑफ प्रिंटींग इंजिनिअरिंग व ग्राफिक कम्युनिकेशन्स महाराष्ट्र मुद्रणशाळा, प्रतिरूप मुद्रण विभाग पुणे विद्यार्थी गृह, १७८६ सदाशिव पेठ, पुणे ३०.
मुखपृष्ठ-मुद्रण -	श्री. रत्नाकर जोशी (के. जोशी. आणि कं.)
मुखपृष्ठ - चित्रकार -	श्रीयरगट्टीकर फोटो स्टुडिओ, श्रीरामपुर.
संपादक-मुद्रक-प्रकाशक –	श्री. हरिहर दिनकर काळे (कार्याध्यक्ष) प.पू.जगद्गुरु श्री शृंगेरी शंकराचार्य चातुर्मास्य सेवा समिती, पुणे ३०.
मुद्रणस्थळ -	महाराष्ट्र मुद्रणशाळा, प्रतिरूप मुद्रण विभाग पुणे विद्यार्थी गृह, १७८६ सदाशिव पेठ, पुणे ३०.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

कार्याध्यक्षांचे मनोगत

अशीच धर्मसेवा घडत राहो.

महाराष्ट्रातील धर्मप्रेमी आस्तिक जनतेला सर्वश्रेष्ठ धर्मगुरूंचे आचार्यपीठ म्हणजे काय यांचा सांगोपांग प्रत्यक्ष परिचय व्हावा, धर्मभूमि महाराष्ट्राला जगद्गुरूंचे प्रत्यक्ष दर्शन बहुमोल असे सर्व कल्याणकारक शुभाशीर्वाद लाभावेत, मार्गदर्शन मिळावे, धर्ममार्गाची वाटचाल सुलभ व्हावी या पवित्र हेतूने शृंगेरी-शारदा-पीठाचे महाराष्ट्रातील १९६७ पासूनचे प्रतिनिधी, शारदा ज्ञानपीठाचे संचालक आणि श्रीशारदा-सेवा-समितीचे उपाध्यक्ष पं.वसन्तराव गाडगीळ यांनी प.पू. शृंगेरी-शारदापीठाधीश्वर-शंकराचार्य - 'श्रीं'ना महाराष्ट्रात पुणे येथे यंदाचे चातुर्मास्य - व्रत - अनुष्ठान व्हावे अशी प्रार्थना केली. महाराष्ट्राबद्दलची आंतरिक ओढ, दयाबुद्धी आणि पुणे व शृंगेरी-शारदापीठ यांचे ऐतिहासिक - कालापासूनचे संबंध यामुळे प.पू.श्रींनी ही प्रार्थना मान्य केली.

शृंगेरी - जगद्गुरु महासंस्थानम् च्या १२०० वर्षांच्या जुन्या पीठदेवता - (भगवान् रत्नगर्भ-गणपति श्रीचन्द्रमौलीश्वर श्रीशारदाम्बा) - परिवारासह प.पू.श्री.पुण्यात येणार म्हटल्यावर त्यांच्या स्वागत निवास-पूजा-भिक्षा-महाप्रसाद इ. लाखो रुपयांच्या मोठ्या खर्चाची, स्वयंसेवी धार्मिक वृत्तीच्या मनुष्यबळाची जबाबदारी हा सध्याच्या काळांत एक मोठा यक्ष प्रश्नच. परन्तु ज्या परमेश्वरी संकेताने चातुर्मास्य अनुष्ठान पुण्यांत व्हावे अशी प्रेरणा दिली त्याच परमेशशक्तीनें पुणे शहरात विविध क्षेत्रांत कार्यरत असणाऱ्या अनेकांना या धर्मकार्यात, या राष्ट्रकार्यांत आपणहि सहभागी झाले पाहिजे अशी प्रेरणा दिली आणि हे थोर कार्य सिद्धीस गेले याचा आम्हाला संतोष वाटतो.

प.पू.'श्रीं' पुण्यांत येणार म्हणतांच त्यांच्या सेवा-स्वागतासाठी ब्रह्मश्री पू. दत्तमहाराज कवीश्वर यांच्यासारख्या महापुरुषाच्या सात्त्विक, पवित्र नेतृत्वानें प.पू. जगद्गुरु श्रीशृंगेरी शंकराचार्य चातुर्मास्य सेवा समिती संघटित झाली. अनुष्ठानासाठी मध्यवर्ती जागी मंदिरासारखा परिसर लाभावा अशी इच्छा, शतमानोत्सवी श्रीहरिकीर्तनोत्तेजकसभेच्या नव्यानेंच उभ्या राहिलेल्या श्रीव्यासमंदिराच्या लाभानें पूर्ण झाली. सभेचे पदाधिकारी श्री. बबनराव नावडीकर आणि श्री माधवराव गुर्जर या दोघांनीं ही जबाबदारी समितीतर्फे स्वीकारल्यानेच हें शक्य झाले. याचबरोबर प.पू. 'श्रीं'च्या निवासस्थानाचा प्रश्न स्व.ह.भ.प.गोविन्दस्वामी आफळे यांची कीर्तनपरंपरा तितक्याच कणखर निष्ठेनें चालविणारे त्यांचे सुपुत्र श्री. चारुदत्त आफळे आणि सुविद्य स्नुषा सौ. चारुलता आफळे या दोघांच्या समर्पण वृत्तीने सहज सोडवला. त्यांनीं स्वतःसाठी बांधलेली नवीन वास्तूच आवश्यक पूर्तता चार दिवसांत करून 'श्रीं'च्या निवासासाठी तर दिलीच परंतु रात्रंदिवस अडीच महिने जाग्यावर राहून पडेल ती जबाबदारी पेलली. 'श्रीं'च्या निवासानें ही वास्तू धन्य झाली आणि आफळे दम्पतीला लाभलेले हे भाग्य धन्य धन्य वाटावें असेंच ठरले.

चातुर्मास्य अनुष्ठान सेवा समितीचे कोषाध्यक्ष धर्मसेवेचा थोर आदर्श असणारे उद्योगपती श्री. गोविन्दशेठ उर्फ अप्पासाहेब साबळे यानीं कोषाध्यक्षपद केवळ कागदावर अक्षर केले नाही. ते आपले सहकारी श्री.भाऊसाहेब कावळे, पं.गाडगीळ, श्री.हेमूभाई ठक्कर यांना घेऊन दारोदार फिरले, अर्थसंग्रह तर उभा केलाच; परंतु वस्तूंची खरेदी, सांठवण, वेळच्यावेळी काळजीपूर्वक वितरण याहि बाबतीत पदरमोड करूनं ते अखेरपर्यन्त खपत राहिले. दररोज आवश्यक असणारा दूध पुरवठा कात्रज दूध पुरवठा संघाचे अध्यक्ष श्री. खुटवड यानीं संघातर्फे आत्मीयतेनें विनामूल्य केला तर मार्केट यार्डच्या कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे सर्वश्री भुजबळ, उरसळ, इ.नीं भाजीपाला तर श्री. अविनाशभाई खैरे यासारख्यानीं फळफळावळ यांचा सेवा म्हणून नियमित पुरवठा केला.

मे. शहा गॅस कं.चे श्री. शहा यानीं गॅससेवा तत्परतेनें पुरवली. श्री. शेखर देशपांडे यानीं मंडप उभारणी ही केवळ धंदा म्हणून नव्हे तर सेवाबुद्धीने उत्कृष्ट रीतीनें करून दिली तसेंच विद्युत्-सेवाहि उपलब्ध करून दिली.

महाराष्ट्र एजन्सीचे श्री. मराठे तसेच टी.व्ही. व्यवसायातील अग्रणी श्री रमेश अर्नाळकर हे आपले चिरंजीव आणि इतर सेवकांसह आपली गाडी, जनरेटर आणि ध्वनिक्षेपण· यंत्र यांसह केव्हांहि हाक मारतांच सेवेला उत्सुकतेनें सज्ज राहिले. टेलिफोन विभागातील निवृत्त अधिकारी श्री. वैद्य आणि वयोवृद्ध आचार्योपासक श्री. कोलत्तु अय्यर यानीं कार्यालयांत बैठक मारून कार्यभार नित्य संभाळला. 'नाद-ब्रह्म-सेवा' ही जबाबदारी नित्य पूजेच्या वेळी तरुण कलाकार पं. चंद्रकान्त सरदेशमुख, श्री. बबनराव नावडीकर आणि ह.भ.प.चारुदत्त आफळे यानीं आणि इतर अनेकानीं सादर करून मोठी धन्यता मिळविली.

श्री. अरविन्दभाई खैरे यानीं अन्नपूर्णा म्हणून आपले अशोक लॉज तर श्रीमती मामी थत्ते व श्री बाजीराव बामणे यानीं (गणेशोत्सवासाठी) उद्यान प्रासाद ही वास्तू आपण स्वतः होऊन विनामूल्य देऊ केल्यानें मोठी सोय झाली. सौ. सुधाताई गाडगीळ या पडेल ते किंवा दिसेल ते सर्व काम तत्परतेनें हातावेगळे व्हावे म्हणून सर्वकाळ धांवपळ करीत होत्या. तर सौ. रेवती शिवरामकृष्णन् व श्री. राधाकृष्णन् यांनी 'अभिवादनम्'ला अधिकाधिक विज्ञापन - साहाय्य मिळावें यासाठीं खूपच धांवपळ केली.

पुणें विद्यार्थी गृह ही संस्था आणि तिचे संचालक प्राचार्य प.भ.कुलकर्णी, श्री. विठ्ठलराव लिखिते, श्री. का. गं. सोनार या त्रिमूर्तीनें सेवकांची फर्निचर-साहित्याचीं आणि सर्व मुद्रणाची जबाबदारी समर्थपणे पेलली. याच संस्थेच्या संगणक-विभागानें सर्व कष्ट सोसून हे ' अभिवादनम् ' अक्षर केले. के.जोशी कं. चे श्री.रत्नाकर जोशी यांनी आचार्यभक्त या नात्याने 'श्रीं' चे सर्वोत्तम छायाचित्र तितकेच उत्तम छापून दिले.

पुणे महापालिका आणि पिंपरी चिंचवड पालिका यानीं प.पू. 'श्रीं'ना मानपत्र देण्यांचा निर्णय घेतला. स्वतः पुणे महापौर श्री. बाळासाहेब राऊत, श्री. शशिकान्त सुतार, श्री. पोपटराव खिलारे यानीं महापालिकातर्फे शृंगेरीत जाऊन पट्टाभिषेक सोहळयांत प.पू.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

'श्री'ना मानपत्र समर्पण केले. नगरसेवक श्री. गोविन्दराव मालशे, श्री. त्रिम्बकराव आपटे, श्री. शिवाजीराव आढाव, श्री. शान्तिभाई सुरतवाला इ. चे उत्कृष्ट सहकार्य लाभले.

अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती समितीमधील माझे सहकारी सर्वश्री श्रीपादराव भिडे, नन्दकुमार जोशी, श्रीशारदासेवा समितीचे सर्वश्री श्रीनिवासन्, कृष्णस्वामी, गणेशन्, शिवरामकृष्णन्, श्री. राधाकृष्णन्, श्री. वेंकटकृष्णन्, श्री. मणि, सामूहिक विवाह आन्दोलनाचे प्रवर्तक श्री. शान्तिलालजी मुथा, ललाटरे खाकार श्रीगोरे, माझे परममित्र श्री. शंकरलालजी मन्त्री ही सर्व मंडळी हें कार्य घरचेच समजून खपत होती.

श्रीवेदव्यासमंदिरांतील 'श्री'पूजा मंडपांत आणि आपापल्या घरी अगर संस्थांतून अनेकानीं प. पू. 'श्री'च्या पाद्यपूजा केल्या. प्रवचन मंगलाशीर्वादाचे, शोभायात्रांचे कार्यक्रम ठेवले. श्रीमन्त दगडूशेठ हलवाई गणोशोत्सवांत 'श्री'ची प्रतिष्ठा आणि विसर्जन सोहळा या दोन्ही प्रसंगी प. पू. 'श्री'ना अग्रमान दिला. देणगीदारानीं द्रव्यरूपानें आणि अनेकानीं वस्तुरूपानें साहाय्य दिले. या अभिवादनम् साठीं उद्योजकानीं विज्ञापन-साहाय्य दिले, वृत्तपत्र आकाशवाणीसारख्या माध्यमानीं हा कार्यक्रम सर्वत्र पोचविला. शासन-यंत्रणा, पोलीस यानीं उत्तम सहकार्य दिले. या सर्वांच्या आणि सर्व धर्मप्रेमी जनतेच्या सहकार्यामुळेंच चातुर्मास्य सेवा समिति हा सर्व भार पेलू शकली.

या सर्वांचे आणि समितीतील माझ्या सर्व सहकारी मित्रांचे त्यांच्या बहुमोल सहकार्याबद्दल आभार मानण्यांस शब्द अपुरे आहेत. आम्ही सर्वांचे ऋणी आहोत. कृतज्ञ आहोत. प. पू. जगद्गुरु - श्रीशृंगेरी - शारदापीठाधीश्वर 'श्री'च्या कृपाशीर्वादानें या सर्वांना सुख, समृद्धी, आणि दीर्घ आयुरारोग्य लाभो आणि अशीच सर्वांच्या हातून धर्मसेवा अधिकाधिक घडत राहो हीच प्रार्थना.

हरिहर दिनकर काळे,
कार्याध्यक्ष.
होमगार्ड भवन,
शिवाजीनगर, पुणे ५.

अहोरात्र काबाडकष्ट करणाऱ्या शेतकऱ्यांना
श्रमाचा मोबदला मिळवून देण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न करणारी महाराष्ट्रातील एक अग्रेसर संस्था

कृषि उत्पन्न बाजार समिति पुणे

श्री छत्रपती शिवाजी मार्केट यार्ड, पुणे - ४११०३७

या बाजार पेठेची व मार्केट यार्डची काही वैशिष्ट्ये

* विक्री उघड व लिलावाने
* जनमाप त्वरीत व चोख
* शेतकऱ्यांना स्वतःचा माल स्वतः विकावयाचा असल्यास सर्वप्रकारचे सहाय्य
* विक्री खर्च किमान व हिशोबाची रक्कम त्वरीत
* नाममात्र खर्चात शेतकऱ्यांची निवास व्यवस्था
* विवादाची विनामूल्य तडजोड

आपला शेतीमाल या बाजारपेठेत विक्रीसाठी पाठवा व निर्धास्त रहा.

बी.बी.बूब
सचिव,

सुरेश उर्फबापूसाहेब तुपे
उपसभापती,

रघुनाथराव उर्फदादासाहेब चव्हाण
सभापती,

- सदस्य -

प्र. कि. उर्फ बाळासाहेब राऊत
महापौर, पुणे

विठ्ठलराव सावळाराम हरपळे
फुरसुंगी

उत्तमराव बाबुराव मते
खडकवासला

गेनबा बाबुराव आल्हाट
मोशी

रामचंद्र बाबासाहेब बराटे
वारजे

पंढरीनाथ तुकाराम पठारे
खराडी

माणिकराव त्रिंबकराव गोते
शिरसवडी

दिनकरराव मुन्हाजीराव वाव्हळ
खेडशिवापूर

सुरेशराव मारूती घुले
बी.कॉम. एम्.बी.ए. डी.एमएम. मांजरी

वसंतराव फकीरराव चोरघडे
फुरसुंगी

शिवाजीराव नारायणराव कोंडे
खेडशिवापूर

नरसिंगराव तुकाराम तुपे
हडपसर

वासुदेव बळीराम भालेराव
पुणे

विलासराव दत्तात्रय भुजबळ
बी.कॉम. पुणे

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। गणेश-पञ्चरत्नम् ।।

मुदा करात्त-मोदकं सदा विमुक्ति-साधकम्
कराधरावतंसकं विलासि-लोक-रक्षकम् ।
अनायकैक-नायकं विनाशितेभ-दैत्यकम्
नताशुभाशु-नाशकं नमामि तं विनायकम् ।। १

नतेतराति-भी-करं नवोदितार्क-भास्वरम्
नमत्-सुरारि-निर्जरं नताधिकापदुद्धरम् ।
सुरेश्वरं निधीश्वरं गजेश्वरं गणेश्वरम्
महेश्वरं तमाश्रये परात्परं निरन्तरम् ।। २

समस्त-लोक-शंकरं निरस्त-दैत्य-कुञ्जरम्
दरेतरोदरं वरं वरेभ-वक्त्रमक्षरम् ।
कृपाकरं क्षमाकरं मुदाकरं यशस्करम्
मनस्करं नमस्कृतां नमस्करोमि भास्वरम् ।।३

अकिञ्चनार्ति-मार्जनं चिरंतनोक्ति-भाजनम्
पुरारि-पूर्व-नन्दनं सुरारि-गर्व-चर्वणम् ।
प्रपञ्च-नाश-भीषणं धनंजयादि-भूषणम्
कपोल-दान-वारणं भजे पुराण-वारणम् ।। ४

नितान्त-कान्त-दन्त-कान्तिमन्तकान्तकात्मजम्
अचिन्त्य-रूपमन्त-हीनमन्तराय-कृन्तनम् ।
हृदन्तरे निरन्तरं वसन्तमेव योगिनाम्
तमेकदन्तमेव तं विचिन्तयामि संततम् ।। ५

महागणेश-पञ्चरत्नमादरेण योऽन्वहम्
प्रजल्पति प्रभातके हृदि स्मरन् गणेश्वरम् ।
अरोगताम् अदोषतां सुसाहितीं सुपुत्रताम्
समाहितायुरष्ट-भूतिमभ्युपैति सोऽचिरात् ।। ६

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। शारदा-पञ्चरत्न-स्तुतिः ।।

(श्रीशृङ्गगिरि-शारदापीठ-सन्निधान-श्रीभारतीतीर्थ-महास्वामिभिर्विरचिता)

श्रीमच्छंकर-देशिकेन्द्र-रचिते तुङ्गापगा-तीरगे
शृङ्गेर्याख्य-पुर-स्थिते सुविमले सन्मौनि-संसेविते ।
पीठे तां रवि-कोटि-दीप्ति-सहितां राराजमानां शिवाम्
राजीवाक्षमुखामरार्चितपदां वन्दे सदा शारदाम् ।। १

पादानम्र-जनार्ति-नाश-निपुणां नादानुसन्धायिनीम्
वेदान्त-प्रतिपाद्यमान-विभवां वादादि-शक्ति-प्रदाम् ।
विद्या-कल्पलतां चतुर्मुख-मुखाम्भोजात-सूर्यायिताम्
विद्यातीर्थगुरूत्तमैर् अहरहः संसेव्यमानां भजे ।। २

ईषत्-स्मेर-मुखाम्बुजां कुचभरानम्रां त्रिलोकावनीम्
दैत्य-व्रात-विनाशिनीं कच-जित-प्रावृट्-पयोदां शिवाम् ।
संसारार्णव-मग्न-दीन-जनता-सन्ताप-सन्नाशिनीम्
वन्दे तां शुभदाम् अनन्य-शरणः स्वान्ते सदा शारदाम् ।। ३

कारुण्यामृत-वारि-राशिमनिशं केयूर-हारैर्वृताम्
कामारेस्सहजां कराब्ज-विलसत्-कीरां कुबेरार्चिताम् ।
काम-क्रोध-मुखारि-वर्ग-शमनीं कैवल्य-सम्पत्-प्रदाम्
कञ्जोद्भूत-मनःप्रियां हृदि भजे भक्त्या सदा शारदाम् ।। ४

नित्यानित्य-विवेक-दान-निपुणां स्तुत्यां मुकुन्दादिभिः
यत्याकार-शशाङ्क-मौलि-विनुतां सत्यापित-स्वाश्रवाम् ।
नत्या केवलमेव तुष्ट-हृदयां त्यक्त्वान्य-देवानहम्
भक्त्या मे हृदयाम्बुजेऽनवरतं वन्दे सदा शारदाम् ।। ५

****

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Sringeri Saradamba

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

H.H. Jagadguru Sri Sankaracharya
Sri Abhinava Vidya Teertha
Mahaswamigal
Sri Sarada Peetham
Sringeri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

H.H. Jagadguru Sri Sankaracharya
Sri Bharati Teertha
Mahaswamigal
Sri Sarada Peetham
Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri
Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। श्रीअन्नपूर्णा-देवी-स्तोत्रम् ।।

नित्यानन्दकरी वराभयकरी सौंदर्य-रत्नाकरी ।
निर्धूताखिलघोर-पावनकरी प्रत्यक्ष-माहेश्वरी ।
प्रालेयाचल-वंश-पावनकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। १

नानारत्न-विचित्र-भूषणकरी हेमाम्बराडम्बरी ।
मुक्ताहार-विडम्बमान-विलसद्-वक्षोजकुम्भान्तरी ।
काश्मीरागरुवासिताङ्ग-रुचिरे काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। २

योगानन्दकरी रिपु-क्षय-करी धर्मार्थ-निष्ठाकरी ।
चन्द्रार्कानल-भासमान-लहरी त्रैलोक्य-रक्षाकरी ।
सर्वैश्वर्य-समस्त-वाञ्छितकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ३

कैलासाचल-कंदरालयकरी गौरी उमा शांकरी ।
कौमारी निगमार्थ-गोचर-करी ॐकार-बीजाक्षरी ।
मोक्षद्वार-कपाट-पाटनकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ४

दृश्यादृश्य-प्रभूत-वाहनकरी ब्रह्माण्ड-भाण्डोदरी ।
लीला-नाटक-सूत्र-भेदनकरी विज्ञान-दीपाङ्कुरी ।
श्रीविश्वेश-मनः प्रसादनकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ५

उर्वी सर्वजनेश्वरी भगवती मातान्नपूर्णेश्वरी ।
वेणी-नील-समान-कुन्तलधरी नित्यान्नदानेश्वरी ।
सर्वानन्दकरी सदा शुभकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ६

आदिक्षान्त-समस्त-वर्णनिकरी शंभोस्त्रिभावाकरी ।
काश्मीर-त्रिजनेश्वरी त्रिलहरी नित्याङ्कुरा शर्वरी ।
कामाकाङ्क्षकरी जनोदयकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ७

देवी सर्व-विचित्र-रत्न-रचिता दाक्षायणी सुन्दरी ।
वामा स्वादु-पयोधरा प्रियकरी सौभाग्य-माहेश्वरी ।
भक्ताभीष्टकरी दशाशुभहरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ८

चन्द्रार्कानल-कोटिकोटि-सदृशी चन्द्रांशु-बिम्बाधरी ।
चन्द्रार्काग्नि-समान-कुण्डलधरी चन्द्रार्क-वर्णेश्वरी ।
माला-पुस्तक-पाश-साङ्कुशधरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। ९

क्षत्र-त्राणकरी महा-भयहरी माता-कृपा-सागरी ।
साक्षात्-मोक्षकरी सदाशिवकरी विश्वेश्वरी श्रीधरी ।
दक्षाक्रन्दकरी निराभयकरी काशीपुराधीश्वरी ।
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी मातान्नपूर्णेश्वरी ।। १०

अन्नपूर्णे सदापूर्णे शंकर-प्राण-वल्लभे ।
ज्ञान-वैराग्य-सिद्ध्यर्थं भिक्षां देहि च पार्वति ।। ११

माता च पार्वती देवी पिता देवो महेश्वरः ।
बान्धवाः शिवभक्ताश्च स्वदेशो भुवनत्रयम् ।।१२

।। इति श्रीमच्छंकराचार्य-विरचितम् अन्नपूर्णा-स्तोत्रं संपूर्णम् ।।

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

RAMCO INDUSTRIES LIMITED

"Apex Plaza" 3, Nungambakkam High Road, MADRAS - 600 034.
Phone No. 473770 & 473825 Telex : 041 6010.

Manufacturers of
Brand Asbestos Cement Roofing Sheets, Building Boards, Accessories, etc, and Asbestos Cement Pressure Pipes.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। श्रीदत्तात्रेय-प्रार्थना-स्तोत्रम् ।।

श्रीपाद-श्रीवल्लभ त्वं सदैव श्रीदत्तास्मान् पाहि देवाधिदेव ।
भाव-ग्राह्य-क्लेश-हारिन् सु-कीर्ते घोरात् कष्टाद् उद्धरास्मान् नमस्ते ।।१

त्वं नो माता त्वं पिताऽऽप्तोऽधिपस्त्वं त्राता योग-क्षेम-कृत्-सद्गुरुस्त्वम् ।
त्वं सर्वस्वं नो ऽ प्रभो विश्व-मूर्ते घोरात् कष्टाद् उद्धरास्मान् नमस्ते ।।२

पापं तापं व्याधिमाधिं च दैन्यं भीतिं क्लेशं त्वं हराशु त्वदन्यम् ।
त्रातारं नो वीक्ष ईशास्त-जूर्ते घोरात् कष्टाद् उद्धरास्मान् नमस्ते ।।३

नान्यस्त्राता नापि दाता न भर्ता त्वत्तो देव त्वं शरण्योऽकहर्ता ।
कुर्वत्रियानुग्रहं पूर्णराते घोरात् कष्टाद् उद्धरास्मान् नमस्ते ।।४

धर्मे प्रीतिं सन्मतिं देव-भक्तिं सत्संगाप्तिं देहि भुक्तिं च मुक्तिम् ।
भावासक्तिं चाखिलानन्दमूर्ते घोरात् कष्टाद् उद्धरास्मान् नमस्ते ।।५

श्लोक-पञ्चकमेतद्यो लोक-मङ्गल-वर्धनम् ।
प्रपठेन्नियतो भक्त्या स श्रीदत्त-प्रियो भवेत् ।।

।। इति श्रीमत् प. प. श्रीवासुदेवानन्दसरस्वती - विरचितं
श्रीदत्तात्रेय-प्रार्थना-स्तोत्रं सम्पूर्णम् ।।

जय जय शंकर.........

जय जय शंकर भगवत्-पूज्यपदाचार्य ।
आर्यवरार्तिक्यमिदं तेऽस्तु जितानार्य ।। ध्रु. ।।

त्यक्ते वैदिक-धर्मेऽधर्मेरित-मतिभिः ।
मतिभिद्भिः कृतिभिन्नैर् जैनैर् दुर्मतिभिः ।।
व्याप्ते भारत-वर्षे वर्षे सुमनोभिः ।
कृत ईशो योऽवातरद् अंशैः सुमनोभिः ।।१

मण्डन-जयेन मण्डनमकरोन्निजकीर्ते ।
परकायावेशाद्यैरनवद्यैर्जूर्तैः ।।
हर्ता जगतश्चरितैर्दुरितघ्नैरार्तेर् ।
भेत्ता ध्यानाद् गतिदो यो निजसन्मूर्तेः ।।२

अरुणेनैव ध्वान्ते विजिते स्वलवेन ।
प्राग्दुष्ट-जनेऽर्क इव प्रादुरभूद्येन ।।
प्रस्थानद्योतेन प्रभुणा सुनयेन ।
विजितं द्वैत-तमस्तं वन्दे विनयेन ।।३

श्रीपद्मपाद-वार्तिक-कृत्-तोटक-हस्ता- ।
मलक-प्रमुख-च्छात्रेणानन्ता विजिता ।।
शिथिलीभूता वृषसृतिरपि दृढतां नीता ।
वाचां श्रीपीठ-स्थितिरपि येनोपात्ता ।।४

व्यक्तीकृत्य सतीं सति-सूक्तिं यः स्वमुदे ।
सत्यवती-सुत-सूक्तिं यश्चाद्वैतविदे ।।
चतुरो व्यधान् मठान् यो दिक्ष्वाम्नाय - भिदे ।
तं वासुदेवदण्ड्यहमत्रिजमिव वन्दे ।।५

।। श्रीव्यङ्कटेश-स्तोत्रम् ।।

हरिः ॐ
व्यङ्कटेशो वासुदेवः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः ।
सङ्कर्षणोऽनिरुद्धश्च शेषाद्रि-पतिरेव च ।। १

जनार्दनः पद्मनाभो वेङ्कटाचल-वासकः ।
सृष्टिकर्ता जगन्नाथो माधवो भक्त-वत्सलः ।।२

गोविन्दो गोपतिः कृष्णः केशवो गरुडध्वजः ।
वराहो वामनश्चैव नारायण अधोक्षजः ।। ३

श्रीधरः पुण्डरीकाक्षः सर्व-देव-स्तुतो हरिः ।
श्रीनृसिंहो महासिंहः सूत्राकारः पुरातनः ।। ४

रमानाथो महीभर्ता भूधरः पुरुषोत्तमः ।
चोल-पुत्र-प्रियः शान्तो ब्रह्मादीनां वर-प्रदः ।।५

श्री-निधिः सर्व-भूतानां भयकृद्-भय-नाशनः ।
श्रीरामो रामभद्रश्च भव-बन्धैक-मोचकः ।। ६

भूतावासो गिरावासो श्रीनिवासः श्रियः पतिः ।
अच्युतानन्तगोविन्दो विष्णोर्वेङ्कटनायकः ।।७

सर्वदेवैक-शरणं सर्वदेवैक-दैवतम् ।
समस्त-देव-कवचं सर्व-देव-शिखामणिः ।। ८

इतीदं कीर्तनीयस्य विष्णोर् अमित-तेजसः ।
त्रिकाले यः पठेन्नित्यं पापं तस्य न विद्यते ।।९

राज-द्वारे पठेद् घोरे संग्रामे रिपु-सङ्कटे ।
भूत-सर्प-पिशाचादि-भयं नास्ति कदाचन ।।१०

अपुत्रो लभते पुत्रान् निर्धनो धनवान् भवेत् ।
रोगार्तो मुच्यते रोगाद् बद्धो मुच्येत बन्धनात् ।।११

यद् यद् इष्ट-तमं लोके तत् तत् प्राप्नोत्यसंशयः ।
ऐश्वर्यं राज-सन्मानं भुक्ति-मुक्ति-फल-प्रदम् ।।१२

विष्णोर्लोकैक-सोपानं सर्व-दुःखैक-नाशनम् ।
सर्वैश्वर्य-प्रदं नृणां सर्व-मङ्गल-कारकम् ।। १३

मायावी परमानन्दं त्यक्त्वा वैकुण्ठमुत्तमम् ।
स्वामी पुष्करिणी-तीरे रमया सह मोदते ।। १४

कल्याणाद्भुत-गात्राय कामितार्थ-प्रदायिने ।
श्रीमद्-वेंकट-नाथाय श्रीनिवासाय ते नमः ।।१५

श्रीवेङ्कटाद्रि-समं स्थानं ब्रह्माण्डे नास्ति किञ्चन ।
वेङ्कटेश-समो देवो न भूतो न भविष्यति ।।१६

एतेन सत्य-वाक्येन सर्वार्थान् साधयाम्यहम् ।
कृते वरद-राजस्तु त्रेतायां रङ्ग-नायकः ।
द्वापारे च जगन्नाथः कलौ वेङ्कटनायकः ।। १७

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Sri Adi Sankara Bhagavada Padal

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

****

शृंगेरीला जाण्याचा मार्ग

****

मुंबई-पुण्याहून बसने अगर रेल्वेनें हुबळी-हरिहरपर्यंत आणि पुन्हा बसनें शिमोगावरून शृंगेरी. मंगलोरच्या बाजूनें बसनें उडपी-शृंगेरी. मुंबई-पुणे-बंगलोर थेट एस्.टी.नें हरिहरहून शिमोगामार्गे शृंगेरी. मुंबई-पुणे-मंगलोर थेट बसनें उडुपी येथें उतरून बसनें अगुम्बेघाटावरून शृंगेरी. बंगलोरच्या बाजूनें बसनें अगर रेल्वेनें कडूरपर्यंत. तेथून पुन्हा बसनें चिकमंगलूर किंवा तरीकेरेवरून शृंगेरी. बंगलोर ते शृंगेरी थेट एस्. टी.

बंगलोरच्या बाजूनें बसनें अगर रेल्वेनें तीर्थहळ्ळीवरून शृंगेरी.

बंगलोर-मैसूरच्या बाजूनें अगर रेल्वेनें हसन वा अरसीकेरी आणि पुन्हा बसनें चिकमंगलूरवरून शृंगेरी.

* * * * *

अभिवादनम्...अभिवादनम्...अभिवादनम्...अभिवादनम्...

अनगळ कन्स्ट्रक्शन्स प्रायव्हेट लिमिटेड.

७७५/२ 'अनुजित्' डेक्कन-जिमखाना, पुणें ४

अभिवादनम्...अभिवादनम्...अभिवादनम्...अभिवादनम्...

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

श्रीजगद्गुरु - अभिनव - विद्यातीर्थ - महास्वामिनाम्
अष्टोत्तर - शत - नाम - स्तोत्रम्

ध्यानम्- *विवेकिनं महाप्रज्ञं धैर्यौदार्य-क्षमा-निधिम् ।*
सदाभिनव-पूर्वं तं विद्यातीर्थ-गुरुं भजे ।।

अद्वैत-विद्या-रसिकः अनुकम्पा-सरित्-पतिः ।
अति-मानुष-चारित्रः अमृतोपम-भाषणः ।। १

अनेक-मठ-निर्माता नैक-दर्शन-मर्म-वित् ।
अन्नपूर्णा-प्रतिष्ठाता सन्नुतेश-पदाम्बुजः ।। २

अहंता-ममता-हीनः अगजापति-भक्तिमान् ।
आगमार्थ-परिज्ञाता आश्रिताखिल-रक्षकः ।।३

आशा-पाश-समुच्छेत्ता आपन्नार्ति-विनाशकः ।
ईहा-विरहित-स्वान्तः इभ-वक्त्र-सुपूजकः ।।४

इन्दु-मौलि-पद-ध्यायी इहामुत्रार्थ-निःस्पृहः ।
कर्माकर्म-विभागज्ञः कीर्तनीय-गुणोज्ज्वलः ।।५

कामिताशेष-फलदः कोमल-स्वान्त-संयुतः ।
कालट्यादि-परिष्कर्ता काम-क्रोध-विवर्जितः ।।६

कराब्ज-विलसद्-दण्डः काषायाम्बर-संवृतः ।
गुरु-पादाम्बुज-ध्यायी गणनीय-गुणोज्ज्वलः ।।७

चित्त-नैर्मल्य-सन्दायी चिन्ता-लेश-विवर्जितः ।
तीर्थराज-कृत-स्नानः तीर्थीकृत-धरा-तलः ।। ८

तुषाराचल-सञ्चारी तुङ्गा-स्नान-समुत्सुकः ।
दक्षिणास्य-पद-ध्यायी दक्षिणाम्नाय-पीठपः ।।९

दाक्षिण्य-निलय-स्वान्तः दान्त्यादि-परिशोभितः ।
धर्माधर्म-विभागज्ञः ध्यान-निर्धूत-कल्मषः ।।१०

धर्म-प्रचार-निरतः धिक्कृताखिल-दुर्मतः ।
नत-लोक-समुद्धर्ता नियमाचरणोत्सुकः ।। ११

न्याय-मार्गानुसारी च न्यायादि-नय-कोविदः ।
निगमागम-तत्त्वज्ञः नित्य-सन्तुष्ट-मानसः ।। १२

निष्कलङ्क-सुचारित्रः नीति-तत्त्व-सुबोधकः ।
पारावारातिगम्भीरः प्राणायाम-परायणः ।। १३

पुर्यादि-क्षेत्र-यात्रा-कृत् पुराणागम-तत्त्व-वित् ।
पालिताशेष-भक्तौघः पिङ्गलाब्द-समुद्भवः ।।१४

बहु-शिष्य-समायुक्तः बहु-भाषा-विशारदः ।
ब्रह्म-तत्त्वानुसन्धाता ब्रह्म-विद्योपदेशकः ।। १५

भक्त-हार्द-तमोभेत्ता भिक्षुकोत्तम-रूप-धृत् ।
भेद-वादीभ-पञ्चास्यः भुक्ति-मुक्ति-प्रदायकः ।।१६

भय-शोकादि-रहितः भव-भीति-निवारणः ।
महा-वाक्य-विवेकज्ञः महामहिम-संयुतः ।। १७

महाप्रज्ञा-समायुक्तः मात्सर्यादि-विवर्जितः ।
मधुरालाप-चतुरः मति-निर्जित-गीष्पतिः ।।१८

मोदिताखिल-भक्तालिः मर्यादा-परिपालकः ।
योगि-वन्द्य-पदाम्भोजः योग-मार्ग-विशारदः ।।१९

राजाधिराज-संपूज्यः राग-द्वेष-विवर्जितः ।
रुद्राक्ष-भूषित-ग्रीवः रुद्राराधन-तत्परः ।। २०

वशीकृतेन्द्रिय-ग्रामः वाग्देवी-समुपासकः ।
विद्यारण्य-सम-प्रज्ञः विद्या-विनय-शोभितः ।।२१

वेद-शास्त्र-परित्राता वादि-मत्तेभ-केसरी ।
विदिताखिल-शास्त्रार्थः वीत-राग-जन-स्तुतः ।।२२

व्याख्या-सिंहासनाधीशः व्यास-सूत्रार्थ-तत्त्ववित् ।
शारदा-पूजनासक्तः शारदेन्दु-सम-द्युतिः ।। २३

शास्त्र-तात्पर्य-संवेदी शारदा-पीठ-नायकः ।
शङ्कराचार्य-संसेवी शङ्काद्रि-भिदुरोपमः ।। २४

शमिताखिल-संतापः शमादि-सुगुणालयः ।
श्रीविद्या-जप-निष्णातः श्रीचक्रार्चन-तत्परः ।।२५

श्रीशेश-भेद-रहितः श्रीनृसिंह-पदार्चकः ।
सञ्चार-पूत-धरणिः संसारार्णव-नाविकः ।। २६

सत्यादि-धर्म-निरतः सर्व-भूत-दयापरः ।
अज्ञान-ध्वान्त-मार्तण्डः विद्यातीर्थ-जगद्गुरुः ।।२७

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

श्रीजगद्गुरु अभिनव-विद्यातीर्थ - महास्वामिनाम् अष्टोत्तर-शत-नामावलिः

ध्यानम्-

विवेकिनं महाप्रज्ञं धैर्यौदार्य-क्षमा-निधिं।
सदाभिनव-पूर्वं तं विद्यातीर्थ-गुरुं भजे ।।

१ अद्वैत-विद्या-रसिकाय नमः ।
२ अनुकम्पा-सरित्पतये नम : ।
३ अति-मानुष-चारित्राय नमः ।
४ अमृतोपम-भाषणाय नमः ।
५ अनेक-मठ-निर्मात्रे नमः ।
६ अनेक-दर्शन-मर्म-विदे नमः ।
७ अन्नपूर्णा-प्रतिष्ठात्रे नमः ।
८ सन्नुतेश-पदाम्बुजाय नमः ।
९ अहंता-ममता-हीनाय नमः ।
१० अगजापति-भक्तिमते नमः ।
११ आगमार्थ-परिज्ञात्रे नमः ।
१२ आश्रिताखिल-रक्षकाय नमः ।
१३ आशा-पाश-समुच्छेत्रे नमः ।
१४ आपन्नार्ति-विनाशकाय नमः ।
१५ ईहा-विरहित-स्वान्ताय नमः ।
१६ इभ-वक्त्र-सुपूजकाय नमः ।
१७ इन्दु-मौलि-पद-ध्यायिने नमः ।
१८ इहामुत्रार्थ-निःस्पृहाय नमः ।
१९ कर्माकर्म-विभागज्ञाय नमः ।
२० कीर्तनीय-गुणोज्ज्वलाय नमः ।
२१ कामिताशेष-फलदाय नमः।
२२ कोमल-स्वान्त-संयुताय नमः ।
२३ कालट्यादि-परिष्कर्त्रे नमः ।
२४ काम-क्रोध-विवर्जिताय नमः ।
२५ कराब्ज-विलसद्-दण्डाय नमः ।
२६ काषायाम्बर-संवृताय नमः ।
२७ गुरु-पादाम्बुज-ध्यायिने नमः ।
२८ गणनीय-गुणोज्ज्वलाय नमः ।
२९ चित्त-नैर्मल्य-सन्दायिने नमः ।
३० चिन्ता-लेश-विवर्जिताय नमः ।
३१ तीर्थराज-विवर्जिताय नमः ।
३२ तीर्थीकृत-धरातलाय नमः ।
३३ तुषाराचल-सञ्चारिणे नमः ।
३४ तुङ्गास्नान-समुत्सुकाय नमः ।
३५ दक्षिणास्य-पद-ध्यायिने नमः ।
३६ दक्षिणाम्नाय-पीठपाय नमः ।
३७ दाक्षिण्य-निलय-स्वान्ताय नमः ।
३८ दान्त्यादि-परिशोभिताय नमः ।
३९ धर्माधर्म-विभागज्ञाय नमः ।
४० ध्यान-निर्धूत-कल्मषाय नमः ।
४१ धर्म-प्रचार-निरताय नमः ।
४२ धिक्कृताखिल-दुर्मताय नमः ।
४३ नत-लोक-समुद्धर्त्रे नमः ।
४४ नियमाचरणोत्सुकाय नमः ।
४५ न्याय-मार्गानुसारिणे नमः ।
४६ न्यायादि-नय-कोविदाय नमः ।
४७ निगमागम-तत्त्वज्ञाय नमः ।
४८ नित्य-सन्तुष्ट-मानसाय नमः ।
४९ निष्कलङ्क-सुचारित्राय नमः ।
५० नीति-तत्त्व-सुबोधकाय नमः ।
५१ पारावारातिगम्भीराय नमः ।
५२ प्राणायाम-परायणाय नमः ।
५३ पुर्यादि-क्षेत्र-यात्रा-कृते नमः ।
५४ पुराणागम-तत्त्व-विदे नमः ।
५५ पालिताशेश-भक्तौघाय नमः ।
५६ पिङ्गलाब्द-समुद्भवाय नमः ।
५७ बहु-शिष्य-समायुक्ताय नमः ।
५८ बहु-भाषा-विशारदाय नमः ।
५९ ब्रह्म-तत्त्वानुसन्धात्रे नमः ।
६० ब्रह्म-विद्योपासकाय नमः ।
६१ भक्त-हार्द-तमोभेत्रे नमः ।
६२ भिक्षुकोत्तम-रूप-धृते नमः ।
६३ भेद-वादीभ-पञ्चास्याय नमः ।
६४ भुक्ति-मुक्ति-प्रदायकाय नमः ।
६५ भय-शोकादि-रहिताय नमः ।
६६ भव-भीति-निवारणाय नमः ।
६७ महावाक्य-विवेकज्ञाय नमः ।
६८ महामहिम-संयुताय नमः ।
६९ महाप्रज्ञा-समायुक्ताय नमः ।
७० मात्सर्यादि-विवर्जिताय नमः ।
७१ मधुरालाप-चतुराय नमः ।
७२ मति-निर्जित-गीष्पतये नमः ।
७३ मोदिताखिल-भक्तालये नमः ।
७४ मर्यादा-परिपालकाय नमः ।
७५ योगि-वन्द्य-पदाम्भोजाय नमः ।
७६ योग-मार्ग-विशारदाय नमः ।
७७ राजाधिराज-संपूज्याय नमः ।
७८ राग-द्वेष-विवर्जिताय नमः ।
७९ रुद्राक्ष-भूषित-ग्रीवाय नमः ।
८० रुद्राराधन-तत्पराय नमः ।

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

८१ वशीकृतेन्द्रिय-ग्रामाय नमः ।
८२ वाग्देवी-समुपासकाय नमः ।
८३ विद्यारण्य-सम-प्रज्ञाय नमः ।
८४ विद्या-विनय-शोभिताय नमः ।
८५ वेद-शास्त्र-परित्रात्रे नमः ।
८६ वादि-मत्तेभ-केसरिणे नमः ।
८७ विदिताखिल-शास्त्रार्थाय नमः ।
८८ वीत-राग-जन-स्तुत्याय नमः ।
८९ व्याख्या-सिंहासनाधीशाय नमः ।
९० व्यास-सूत्रार्थ-तत्त्वविदे नमः .
९१ शारदा-पूजनासक्ताय नमः ।
९२ शारदेन्दु-सम-द्युतये नमः ।
९३ शास्त्र-तात्पर्य-संवेदिने नमः ।
९४ शारदा-पीठ-नायकाय नमः ।
९५ शङ्कराचार्य-संसेविने नमः ।
९६ शङ्काद्रि-भिदुरोपमाय नमः ।
९७ शमिताखिल-संतापाय नमः ।
९८ शमादि-सुगुणालयाय नमः ।
९९ श्रीविद्या-जप-निष्णाताय नमः ।
१०० श्रीचक्रार्चन-तत्पराय नमः ।
१०१ श्रीशेश-भेद-रहिताय नमः ।
१०२ श्रीनृसिंह-पदार्चकाय नमः ।
१०३ संचार-पूत-धरणये नमः ।
१०४ संसारार्णव-नाविकाय नमः ।
१०५ सत्यादि-धर्म-निरताय नमः ।
१०६ सर्व-भूत-दया-पराय नमः ।
१०७ अज्ञान-ध्वान्त-मार्तण्डाय नमः ।
१०८ श्री विद्यातीर्थ-जगद्गुरवे नमः ।

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

THERMAX PRIVATE LIMITED

FERGUSSON COLLEGE ROAD
1216/7, SHIVAJINAGAR
PUNE 411 004, INDIA.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

G. T. BATALIWALA & CO.

375, Budhawar Peth,

Pune 411 002.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

HINDCOMP PRIVATE LIMITED

Manufacturers of
Alluminium Collapsible Tubes, Pesticide Bottles And Rigid Containers
Regd. Office & Factory :
6-A, PEENYA INDUSTRIAL AREA, III PHASE,
BANGALORE - 560 058. PHONE : 395731, 395730.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प. पू. जगद्गुरु श्री शृंगेरी शंकराचार्य चातुर्मास्य - सेवा-समिती, पुणे.

यांच्या कार्यास आमच्या हार्दिक शुभेच्छा

GL SERIES

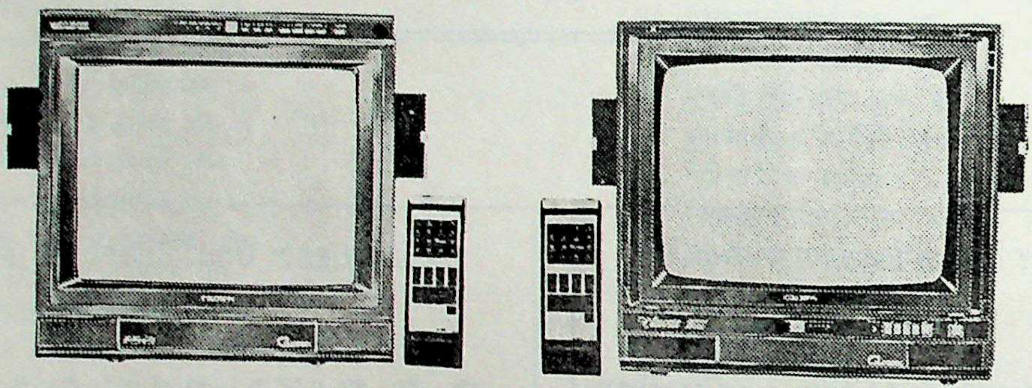

क्राउन - टीव्ही

- मे. सुरेश अँड कं., पुणे ३७ फोन ४४११५५
- मे. सुपर इलेक्ट्रॉनिक्स, पुणे ३० फोन ४३८४१३
- मे. महाराष्ट्र एन्टरप्रायजेस, पुणे ३० फोन ४४५७५७ PP
- मे. राजेश ट्रेडींग कं., पुणे ११ फोन २७८९९
- मे. रेडिओ हाऊस, पुणे ३० फोन ४३३७४९
- मे. स्वरलहरी, पुणे ३० फोन ४४००४०
- मे. मेमोरेक्स सेल्स कार्पोरेशन पुणे २९ फोन ३३०९४२
- मे. व्हीनस म्युझिकल हाऊस, पुणे २. फोन : ४४५२३०
- मे. मॉडर्न सायकल अँड मोटार कं., पुणे ३० फोन ५८०२०
- मे. हंस सायकल अँड मोटार कं., पुणे १ फोन ६६५८३३

AKSHAY/USHA PUBLICITY 79/89

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ब्रह्मैव मूलं जगतः ....

ब्रह्मैव मूलं जगतः श्रुतं यत् सांख्यो हि तद्दूषयितुं प्रवृत्तः ।
प्रधानवादं परमार्थमिच्छंस्तर्काश्रयेणाप्यवतिष्ठतेऽत्र ।। १

धर्मो हि तर्कानवगाह्यरूपः श्रुत्येकगम्यो ; न तथायमर्थः ।
निष्पाद्यरूपस्तु सदा हि धर्मो निष्पन्नरूपं परमात्मतत्त्वम् ।। २

अतः प्रमाणान्तर-सावकाशत्वमिष्यतेऽस्मिन् परमात्मतत्त्वे ।
तस्माच्च तर्काश्रयमभ्युपेत्य प्रधानवादी प्रतिशङ्कतेऽत्र ।। ३

गुणा हि कार्यस्य सदा समाना गुणैः प्रकृत्या इति लक्ष्यते हि ।
विलक्षणत्वं जगतः प्रसिद्धं परात्मनश्चेतन-शुद्धरूपात् ।। ४

जगन्न शुद्धं सुख-दुःख-मोहैर्युतं तथोच्चावचमध्यभेदम् ।
अचेतनं चैतदथोवगम्यते चिदात्मनश्चाप्युपकारकत्वात् ।। ५

भृत्यश्चेच्चेतनः स्वस्य स्वामिनोप्युपकारकः ।
न तथा; तच्छरीरादि ह्युपकारकमिष्यते ।। ६

प्रत्यक्षमूलं श्रुतिशास्त्रदृष्टमचेतनत्वं जगतः प्रसिद्धम् ।
विलक्षणत्वाच्च चिदात्मनोऽस्य विशुद्धरूपान्न हि तस्य कार्यम् ।। ७

क्वचिद्विभाति चैतन्यं क्वचिच्च न विभाति तत् ।
चैतन्ययुतकार्यस्य वैलक्षण्यं न चात्मनः ।। ८

वदतैवं वार्यते तु कृच्छ्राद्वैधर्म्यमेकतः ।
अपरं शुद्धिहीनत्वमूलं केन निवार्यते ।। ९

विलक्षणत्वं द्विविधं च गम्यते श्रुतेर्विकारस्य च मूलकारणात् ।
चैतन्ययुक्तं श्रुतिराह कारणं चैतन्यहीनां विकृतिं तथांशतः ।। १०

भूतेन्द्रियाणामपि चेतनत्वपरा श्रुतिर्या क्वचिदत्र दृष्टा ।
न चेतनत्वं हि तया प्रसाध्यं यतोऽभिमानिव्यपदेश एषः ।। ११

भोक्तृभूतेन्द्रियाणां च विशेषाद्वा विशेषणात् ।
देवतानामनुगतेर्व्यवहारस्य वा पुनः ।। १२

विलक्षणत्वे ऽपि च कार्यकारणभावेऽभ्युपेते हि जगत्परात्मनोः ।
असज्जगत्प्राक्प्रभवात् प्रसज्यते सत्कार्यवादश्च विरुध्यते तव ।। १३

अपीतिकाले च यदाखिलं जगत् स्वकारणे ब्रह्मणि संप्रलीयते ।
तदाविभागेन हि कार्य-धर्मतस्तत्कारणस्यापि च दोष-भागिता ।। १४

अभेदमाप्तेपि च भेदजाते सृष्टौ पुनर्भेद-लय-प्रसंगः ।
हेतोरभावेपि तथाभ्युपेते भेदे पुनर्मुक्त-भव-प्रसंगः ।। १५

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

विभक्तमेवेदमपीतिकाले जगद् भवेद् ब्रह्मण एवमत्र ।
अपीत्यभावोऽभ्युपपन्नहानिः प्रसज्यते कारणकार्यभेदात् ।। १६

तर्काप्रतिष्ठा खलु तर्क-सिद्धा साधनोति तस्यैव प्रतिष्ठितत्वम् ।
सर्वे ऽप्रतिष्ठे ऽपि च तर्क-जाते उच्छिद्यते संव्यवहार एव ।। १७

एवं तर्क-विरुद्धोऽयं ब्रह्मवादो न युज्यते ।
नातो ब्रह्मप्रकृतिकं जगदभ्युपगम्यते ।। १८

इत्युक्तवन्तं सांख्यं हि वेदान्ती प्रतिभाषते ।
कुत्रायं नियमो दृष्टो यत्समे कार्यकारणे ।। १९

दृष्टान्त-भावेन हि बाध्यतेऽसौ न्यायस्त्वदुक्तः प्रकृतेर्विकृत्याः ।
विलक्षणत्वस्य; चितेस्तथाहि जडोद्भवोऽप्यत्र न दृश्यते किम् ।। २०

अचेतनाच्चापि तथैव गोमयात् सचेतनान् वृश्चिक-कीटकादीन् ।
दृष्ट्वात्र जातान्कथमेवमुच्यते विलक्षणत्वात्प्रकृतिर्न चेतनम् ।। २१

अत्रापि चैतन्य-विहीन-काया न चेतनाश्चिद्रहितान् सृजन्ति ।
अचेतनेभ्यश्च भवन्ति नैवं विलक्षणत्वस्य निराकृतिः स्यात् ।। २२

अचेतनत्वेपि तथा समाने चिदाश्रयत्वं क्वचिदस्ति शक्यम् ।
क्वचिच्च नेतीदृश एव भेदो ब्रह्मैव तस्मात्प्रकृतिर्जगत्याः ।। २३

विलक्षणत्वेन हि किं तवेष्टं ब्रह्मस्वभावाननुवर्तनं वा ।
समग्र-भावेन तथांशतो वा चैतन्य-रूपेण च वा विकृत्याम् ।। २४

तत्राद्यपक्षेऽतिशयापहारे कथं विकारः प्रकृतिश्च वा स्यात् ।
अत्यन्त-साम्ये नहि दृष्टपूर्वो भावः प्रकृत्या विकृतेस्तथापि ।। २५

असिद्धता-दोष-विदुष्ट आस्ते पक्षो द्वितीयो नहि लभ्यते किम् ।
सत्ता-स्वभावो ह्यनुवर्तमानः कार्ये तथा ब्रह्मणि कारणे च ।। २६

दृष्टान्त एवेह च नोपलभ्यः पक्षे तृतीयेऽपि तथाऽभ्युपेते ।
एवं हि वेदान्तिभिरभ्युपेतं सर्वं यथा ब्रह्म-विकार एव ।। २७

अर्वाग्भवाद्यो विकृतेरसत्त्व-प्रसंग उक्तो भवता स नैव ।
अस्मन्मतं दूषयितुं समर्थो ; न सिद्धि कार्यं त्रितयेऽपि काले ।। २८

प्रकृत्यनन्यत्तु सदेव कार्यं तस्या अभावे न हि सत्त्वमस्य ।
एवं स्थितेऽत्र प्रतिषिध्यते किं त्वया हि तत्सत्त्व-निषेधनेन ।। २९

निषेधमात्रं न निषेध्यमस्ति निषेधनस्यास्य ततो न दोषः ।
कार्यं हि सत्स्यादसदेव वा स्यादनन्यरूपं खलु वान्यरूपम् ।। ३०

न चाप्यपीतावपि दोषभाक्त्वमविद्ययाध्यस्तमिदं हि कार्यम् ।
धर्मैः स्वकैर्दूषयितुं न शक्तं स्वकारणं सम्प्रलये स्थितौ वा ।। ३१

घटादयो वा रुचकादयोऽपि वा चतुर्विधं वेह न भूतजातकम् ।
प्रलीयमानं प्रकृतिं प्रदूषयेत्तथैव चेदं जगदात्मकारणम् ।। ३२

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

स्वापे समाधौ च यथाऽविभागे प्राप्ते भवत्येव पुनर्विभागः ।
अविद्ययोत्पादित एवमेव भवेद्-विभागः पुनरेव सृष्टौ ।। ३३

पुनर्भवो मुक्त-जनस्य न स्याद् यतोह्यविद्यास्य समूलनुन्ना ।
सम्यक्-प्रबोधे न पुनर्भवस्य प्रसाधनायालमिवेतरस्य ।। ३४

उत्प्रेक्षितो योऽप्यपरो विकल्पो भिन्नं जगत्स्यात् परमात्मनो यत् ।
अपीतिकाले; प्रतिषिद्ध एव नाङ्गीकृतोऽस्माभिरसौ कदाचित् ।। ३५

प्रत्यक्षगम्यो न तथायमर्थो रूपाद्यभावात्-परिनिष्ठितोपि ।
लिङ्गाद्यभावाच्च तथानुमानं मानान्तरं वा न च युज्यतेऽत्र ।। ३६

कथं ततः स्यादवकाश एवं निष्पन्नरूपेऽपि परात्मतत्त्वे ।
तर्कस्य; तस्यापि प्रतिष्ठितत्वं न शक्यते साधयितुं कदाचित् ।। ३७

प्रस्थापितं तर्क-विदा हि किञ्चिद् व्युत्थाप्यते तर्कविदाऽपरेण ।
व्युदस्यते सोऽपि तथा परेण तर्कस्य नैवं हि प्रतिष्ठितत्वम् ।। ३८

तर्कादिभिर्नैव कदापि शक्यः सम्यक्-प्रबोधः श्रुतिमन्तरेण ।
अतः प्रमाणान्तर-संश्रितानां दृढ-प्रसक्तः खलु मुक्त्यभावः ।। ३९

सम्यक्प्रबोधादितरद्धि मुक्तेर्न साधनं किञ्चिदिहोपदृष्टम् ।
सम्यक्प्रबोधश्च श्रुतिप्रसाध्यस्तस्मान्न तर्केण कदापि मोक्षः ।। ४०

अस्मन्मते येऽपि च दर्शिता इह दोषास्तथा ते तु भवन्मतेऽपि च ।
शब्दादिहीनाद्धि कथं प्रधानतो विलक्षणं कार्यमिह प्रजायते ।। ४१

विलक्षणत्वात्प्रकृतेर्विकृत्या असत्त्वमर्वाक्प्रभवात् प्रसक्तम् ।
अपीतिकाले च विभागहीनौ तद्वत्प्रसंगोपि तदा समानः ।। ४२

विशेषनाशाच्च पुनर्भवेपि भेदो नियन्तुं न च शक्यते वा ।
अथापि भेदेऽप्युपगम्यमाने मुक्ता भवेयुः पुनरेव बद्धाः ।। ४३

केचिद्विभागा अविभागभावं गच्छन्ति नान्ये इति चेत्तथापि ।
प्राप्ता न ये केऽप्यविभागभावं प्रधानकार्यं नु कथं हि ते स्युः ।। ४४

दोषा यदेते ह्युभयत्र सक्ताः केनापि पक्षेण न चोदनीयाः ।
पक्षे विरुद्धेऽप्यत एव तेषामदूषकत्वं भवति प्रसिद्धम् ।। ४५

एवं निरस्य नितरां निखिलान् स्वदोषान्
संदर्श्य चान्यमतमेव हि दोषदुष्टम् ।
संसाधितं श्रुतिवशेन नयेन चापि
ब्रह्मैव कारणमिहेति न तु प्रधानम् ।। ४६

[H.P.T. College, Magazine. (about 1940) 50 yrs. before]

'जिव्हाळा' स्वानंद सोसायटी मार्ग - १
सहकारनगर - २ पुणे ४११ ००९

प्रा. डॉ. गो. वि. देवस्थळी,
M.A., B.T., Ph.D.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

विदुर-नीतिः Vidura Neeti

१) अमित्रं कुरुते मित्रं मित्रं द्वेष्टि हिनस्ति च ।
कर्म चारभते दुष्टं तमाहुर्मूढचेतसम् ।।

(1) One who makes an enimy of his friend and hates a friend and destroys him, one who takes up the performance of evil deeds, is said to be an unwise man.

२) अनाहूतः प्रविशति अपृष्टो बहु भाषते ।
अविश्वस्ते विश्वसति मूढ-चेता नराधमः।।

(2) The worst among men is the foolish, one who enters without being invited, talks too much unasked and places his faith in the unworthy.

३) अर्थं महान्तमासाद्य विद्यामैश्वर्यमेव वा ।
विचरत्यसमुन्नद्धो यः स पण्डित उच्यते ।।

(3) He is a wise man who after acquiring great wealth, knowledge and authority, remains modest.

४) एकं हन्यान्नवा हन्यादिषुर्मुक्तो धनुष्मता ।
बुद्धिर्बुद्धिमतोत्सृष्टा हन्याद् राष्ट्रं सराजकम् ।।

(4) An arrow discharged by an a rcher may or may not kill a man, but the cunning of an intelligent man can destroy people along with their king.

५) एकं विषरसो हन्ति शस्त्रेणैकश्च वध्यते ।
सराष्ट्रं सप्रजं हन्ति राजानं मन्त्र-विप्लवः ।।

(5) A poison kills only the one, who drinks it. A weapon kills only the the one, against whom it is used. Wicked counsel, however destroyes the king along with his subjects and his kingdom.

६) एकमेवाद्वितीयं तद् यद् राजन्नावबुध्यसे ।
सत्यं स्वर्गस्य सोपानं पारावारस्य नौरिव ।।

(6) O king, even as the ship is the only means which can help us to cross the ocean, truth is the only ladder which can help us to reach heaven; but you are not aware of this.

७) क्षमा वशीकृतिर्लोके क्षमया किं न साध्यते ।
शान्ति-खड्गः करे यस्य किं करिष्यति दुर्जनः।।

(7) Forgivness wins the world over to its side every time. Is there anything it can not achieve? What can the wicked do to one who wields the sword of piece ?

८) एको धर्मः परं श्रेयः क्षमैका शान्तिरुत्तमा ।
विद्यैका परमा तृप्तिरहिंसैका सुखावहा ।।

(8) Only dharma can achieve the utmost good. Only forgivness can bring lasting peace. Only knowledge can give the highest satisfaction. Only nonviolence can confer the greatest happiness.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

Sai Construction Pvt. Ltd.
1117/A-1,'Ashish' Lakaki Road,
Pune - 411 016. *Phone : 51079, 52055*

Sai Associates
(S.Park Project)
1117 A/1 Shish Lakaki Road
Pune 411 016. *Phone 51079.*

With Best Compliments From

Ventri Chemicals Pvt. Ltd.
Manufactureres of
Poultry Feed & Animal Health Products

Venkateshwara House
Survey No. 114/A/2, Pune - Sinhagad Road,
Phone 422530, 422231, 422259.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

शृङ्गेरी-शारदा-पीठम्

नेदम् अविदितं सर्वेषां सत्य-प्रियाणाम् आस्तिक-वरेण्यानां यत् श्रीमच्छंकरभगवत्पादाचार्याः सनातनं वैदिकं धर्मम् औपनिषदम् अद्वैत-सिद्धान्तं च लोकान् अवबोध्य तयोः सार्वदिक-प्रचाराय भारतस्य चतसृषु दिक्षु चत्वारि पीठानि स्थापितवन्तः इति । तेषु दक्षिणस्यां दिशि तुङ्गा-तटिनी-तटे शृङ्गगिरि-क्षेत्रे प्रतिष्ठापितं शारदा-पीठं जगद्-विदितं वरीवर्ति । स च शृङ्गगिरिः विद्यारण्य-श्रीचरणैः श्रीमच्छंकर-दिग्विजये इत्थं वर्णितः –

" यत्राधुनाप्युत्तममृष्यशृङ्गः तपश्चरत्यात्म-भृदन्तरङ्गः ।
संस्पर्शमात्रेण वितीर्णभद्रा विद्योतते यत्र च तुङ्गभद्रा ।।

अभ्यागतार्चाल्पित-कल्पशाखाः, कूलङ्कषाधीत-समस्त-शाखाः ।
इज्याशतैर्यत्र समुल्लसन्तः शान्तान्तरायाः निवसन्ति सन्तः ।।

प्रकल्प्य तत्रेन्द्र-विमान-कल्पं प्रासादमाविष्कृत-सर्व-शिल्पम् ।
प्रवर्तयामास स देवतायाः पूजामजाद्यैरपि पूजितायाः ।।

या शारदाम्बेत्यभिधां वहन्ती कृतां प्रतिज्ञां परिपालयन्ती ।
अद्यापि शृङ्गेरि-पुरे वसन्ती विद्योतते ऽभीष्ट-वरान् दिशन्ती ।।"

ईदृङ्-महिम-शालिनि शृङ्गगिरौ भगवत्पादाः शारदापीठं प्रत्यतिष्ठिपन् । तत्र च पीठ-स्थापन-निदान-भूतां काञ्चिद् आख्यायिकां तत्रत्याः वृद्धाः अद्यापि इत्थमाचक्षते –

भगवत्पादाः शिष्य-परिवृताः यात्रा-क्रमेण यदा शृङ्गगिरिम् आसादयन् तदा ते अत्यधिके आतपे प्रसव-वेदनाम् अनुभवन्तीं काञ्चिद् भेकीं तत्सहज-वैरिणा फणिना फणा-प्रसारणेन आतपात् संरक्ष्यमाणाम् अद्राक्षुः । निसर्ग-वैरिणो ऽपि जन्तवः अत्र परं नैसर्गिकं विरोधं विस्मृत्य सस्नेहं व्यवहरन्तीति अहो अस्य प्रदेशस्य सर्वातिशायि वैशिष्ट्यम् इति विस्मितान्तरङ्गाः पीठ-स्थापनाय अयमेव युक्तः प्रदेश इति निर्णीय तस्मिन् क्षेत्रे शारदापीठं प्रत्यतिष्ठिपन् इति ।

भगवत्पादैः शृङ्गगिरि-शारदापीठे अभिषिक्ताः **श्रीसुरेश्वराचार्याः** । ते खलु पूर्वाश्रमे विश्वरूप इति प्रथिताभिधानाः मण्डनमिश्र इत्यपि लोके विश्रुताः विद्वत्-शिरोमणयः, यदीय-गृह-द्वारस्थ- नीडान्तर-सन्निरुद्धाः कीराङ्गना अपि " **वेदाः स्वतःप्रमाणं परतःप्रमाणम्** " इति , " **जगद्-ध्रुवं स्यात् जगद् अध्रुवं स्यात्** " इति " **फल - प्रदं कर्म फल-प्रदोजः** " इत्यादीनि वचनानि सङ्गिरन्त्यः आसन् । कर्माध्व-संरक्षकाणां मीमांसायाः आधार-स्तम्भायितानां कुमारिलभट्टपादानाम् अन्तेवासिन इति सुप्रथितास्ते । भगवत्पादैः जल्प-कथायां पराजिग्यिरे । औपनिषदम् अद्वैतात्मतत्त्वम् अवबोध्य भगवत्पादाः तेभ्यः पारमहंस्यम् अनुगृह्य **सुरेश्वर** इति नाम्ना तान् व्यद्योतयन् । पूर्वाश्रमे कर्म-मार्गे बद्ध-श्रद्धाः अपि ते भगवत्पादोपदेश-महिम्ना अद्वैतमेव परमं मेनिरे । अद्वैत-प्रबोधकान् नैष्कर्म्य-सिद्ध्यादीन् ग्रन्थान् विरचय्य भगवत्पादानां परमानुकम्पां प्रपेदिरे ।

शृङ्गेरी-शारदा-पीठस्य खल्विदं वैशिष्ट्यं यत् तदधिपतयः सर्वेऽपि सुरेश्वराचार्यान् आरभ्य अद्य यावत् महान्तो विद्वांसः, " **आचिनोति च शास्त्रार्थम्**" इत्याद्याचार्य-लक्षण-लक्षिता इति च । सुरेश्वराचार्योत्तरं **विद्यातीर्थ** -पर्यन्ता आचार्याः शास्त्र-प्रचार-मात्र-निरताः आसन् । तेषु ज्ञानोत्तमाचार्याणां शिष्येषु **चित्सुखाचार्याः** विद्वत्-समाजे अत्यर्थं प्रसिद्धाः । '**चित्सुखी'** इत्यपरनाम्नी तद्विरचिता तत्त्व-प्रदीपिका अद्वैत-ग्रन्थेषु विशिष्टं स्थानं समासादयतीति न तिरोहितं विदुषाम् । तादृशाः बहवः विद्वांसः तादात्विकानां शृङ्गगिरि-शारदा-पीठाधीश्वराणां गुरुवर्याणां सकाशात् लब्ध-विद्या इति श्रूयते ।

शृङ्गेरी-शारदापीठे दशमाचार्यत्वेन प्रथिताः **विद्यातीर्थ-** श्रीचरणाः अप्रतिम-प्रतिभा-विभ्राजिताः आसन् इति तदीय-चरिताद् अवगम्यते । तान् अधिकृत्य तदानीन्तनाः राजानो ऽपि इत्थं तुष्टुवुरिति जन-श्रुतिः वरीवर्ति । यथा –

" विद्यातीर्थ-यतीन्द्रो ऽयम् अतिशेते दिवाकरम् ।
तमो हरति यत् पुंसाम् अन्तर्बहिरहर्निशम् ।। " इति ।

अस्यायमभिप्रायः – भगवान् सहस्र-रश्मिः तमोपहः इति लोके प्रसिद्धः परन्तु सः बाहिरम् एव तमः अपनुदति न आन्तरं, तदपि दिवैव, न तु निशि । अयं तु **विद्यातीर्थ-** नामा देशिक-सार्वभौमः आन्तरम् अपि तमः सर्वदाप्यपहन्ति । आन्तरं हि तमः अज्ञानमेव । तच्च गुरुणैव ज्ञानोपदेश-द्वारा अपाकर्तव्यं नान्येन केनचित् । अतः सर्वविधस्यापि तमसः सर्वदा निवर्तकत्वात् सर्वोत्तमः सद्गुरुरेव भवितुम् अर्हति इतीदं तत्त्वम् अस्मिन् पद्ये निगूढमस्ति । तत्तादृश-महिम-शालिनां विद्यातीर्थाचार्याणाम् एव शिष्यतां गतौ **भारतीतीर्थ-विद्यारण्य** -नामानौ यति-श्रेष्ठौ यौ विद्यातीर्थोत्तरं शृङ्गगिरि-शारदापीठाधिपत्यं क्रमान्निरवहताम् । लम्बिकायोग-निरतत्वेन प्रथिताः विद्यातीर्थाः, अन्यैः अशक्यानुष्ठानं लम्बिकायोगम् अनुष्ठाय महान्तो योगीश्वराः इत्यपि पप्रथिरे । तत्-स्मारकत्वेन शृङ्गगिरौ निर्मापितो **श्रीविद्या - शंकरालयः** भारतदेशे वर्तमानेषु अत्यद्भुत-शिल्पसम्पदा विराजमानेषु कतिपयेषु देवालयेषु अन्यतमः सन् द्रष्टृणां चेतस्सु विस्मयम् आनन्दं च सकृदेव जनयन् सर्वातिशायी अद्यापि विद्योतते । तेषामेव विद्यातीर्थाचार्याणां कटाक्ष-प्रसारेण संजाताः सर्वातिशायि- सामर्थ्य-सम्पन्नाः **विद्यारण्यस्वामिनः** कर्नाटक-सिंहासन-प्रतिष्ठापनाचार्य-पदवीं प्रपेदिरे । तदा खलु वैदिके धर्मे लुप्तप्राये च सति विद्यारण्याभिधस्य सहस्ररश्मेः उदयो यदि नाभविष्यत् तर्हि यवन-संस्कृति-तमिस्रा नापागमिष्यत् । सनातन-धर्म-कमलं न विकासम् ऐष्यत् । अत एव शंकरभगवत्पादानाम् अवतारभूताः विद्यारण्यस्वामिनः सनातन-धर्मोद्धरणायैव अस्यां भुवि व्यद्योतन्तेति महद्भिरद्यापि संस्तूयन्ते । विद्यारण्यस्वामिनां पाण्डिती-प्रकर्षस्तु परां काष्ठाम् उपगतः । चतुर्णामपि वेदानां भाष्याणि विद्यारण्य-प्रणीतत्वेन प्रसिद्धानि वेदार्थस्य अवबोधने प्रदीपायितानीति कस्य वा नाविदितम् । मीमांसायां

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

वेदान्ते धर्म-शास्त्रे व्याकरणे ज्योतिषे किंबहुना सर्वेष्वपि दर्शनेषु विद्यारण्याः स्वीयां लेखनीं व्यापारयामासुः । त एव **हम्पी**-क्षेत्रे कञ्चन मठं निर्माय **विरूपाक्ष-मठ** इति तं प्राख्यापयन्, यः शृङ्गगिरि-शाखा-मठत्वेन लोके प्रसिद्धिमवाप ।

विद्यारण्योत्तरं शृङ्गगिरि-शारदापीठम् अधिष्ठितवत्सु आचार्येषु **अभिनवनृसिंहभारती-** नामानः आचार्य-तल्लजाः विशिष्टम् उल्लेखम् अर्हन्ति । ते खलु पद्मपुराणान्तर्गतस्य अध्यात्म-तत्त्व-प्रतिपादकस्य मन्त्र-शास्त्र-गर्भितस्य **शिवगीता**ख्यस्य ग्रन्थराजस्य गम्भीरं भाष्यं विरचय्य लोकानां महतीम् उपकृतिमातन्वन् । कर्नाटकेषु **शिवगङ्गा**-नाम्नि क्षेत्रे कञ्चन शाखा-मठं परिकल्प्य विद्यारण्यवद् धर्म-प्रचाराय पर्यश्राम्यन् । स एव च **शिवगङ्गा-मठ** इति प्रसिद्धः अद्यापि शृङ्गगिरि-शाखा-मठत्वेन प्रसिद्धो वर्तते । शृङ्गगिरि-क्षेत्रे गिरेरुपरि विराजमाने शिवमन्दिरे भगवान् महादेवः **मलहानिकरेश्वर**-नाम्ना विद्योतते । तस्मिन् आलये गणपतेर्मूर्तिः पूर्वं पार्थक्येन नासीत् । अभिनवनृसिंहभारतीस्वामिनः तमालयं भगवन्तं पूजयितुमेत्य गणपति-मूर्तेः अभावम् आकलय्य एकस्मिन् स्तम्भे हरिद्रा-खण्डेन गणपतेः मूर्तिम् आलिख्य अपूजयन् । कालक्रमेण तस्मिन् स्तम्भे गणपतेः मूर्तिः प्रादुरभूत् । अत एव ते महानुभावाः **स्तम्भे हेरम्बदर्शनः** इति अनितरसाधारणीं प्रसिद्धिमवाप्नवन् । तेषाम् अन्तेवासिनः **श्रीसच्चिदानन्दभारतीस्वामिनो**ऽपि वेद-शास्त्र-विद्वांसः तपस्विनश्चासन् ।तेषां **गुरु-स्तुति-शतक**-नामा ग्रन्थः सदाशिव-प्रभृति- स्वाचार्यपर्यन्तानां गुरूणां स्तुतिपरो विलसति । परम्परायां त्रिंशत्तमाः आचार्याः अपि **श्रीसच्चिदानन्दभारती** इत्येव प्रसिद्धाः यदीयं चरितं लोकानां विस्मयावहम् आस्ते । तदानीं महीशूर-राज्ये राजप्रतिनिधित्वेन पूर्णय्य – नामा महान् मेधावी अति-दक्षश्चाधिकारी आसीत् । स च सच्चिदानन्दभारतीस्वामिनां पाण्डिती-विषये संशयितमना आसीत् । तदा महीशूर-संस्थाने स्थितवद्भिः शास्त्रार्थ-निष्णातैर्विद्वद्भिः शास्त्रार्थो विधेयेति पूर्णय्य-महाशयेन प्रार्थितास्ते आचार्यवर्याः यवनिकान्तरितैः विद्वद्भिः शास्त्रार्थं विधास्याम इति अवोचन् । तथैव व्यवस्थायां विहितायाम् आचार्य-चरणानां मुखात् गङ्गाझरीव शास्त्रार्थ-धारा प्रवहन्ती आसीत्, । परन्तु कस्याश्चित् सीमन्तिन्याः कण्ठ-ध्वनिरिव तदा आचार्याणां ध्वनिः प्रत्यभात्, । तदाकर्ण्य किमेतदिति विस्मयाविष्ट-चेताः पूर्णय्य-महाशयः यदा यवनिकां किंचिद् उद्धृत्यापश्यत् तदा **आचार्याणां स्थाने साक्षात् शारदामेव उपविष्टाम्** अपश्यत् । अनुपदमेव सः विच्छिन्न-सकल-संशयः आचार्यचरणान् शारदायाः पुंभाव-रूपान् निश्चित्य तान् अतितरां सममानयत् । तेषां विषये तस्य स्थिता असाधारणी भक्तिः शृङ्गगिरि-मठे अद्यापि संरक्षितेभ्यः पूर्णय्य-विलिखित-पत्रेभ्यः स्पष्टं विज्ञायते ।

परम्परायां द्वात्रिंशत्वेन **श्रीनृसिंहभारती**-नामानः आचार्य-श्रेष्ठाः प्राकाशन्त । ते खलु बाल्ये एव वीताखिल-विषयेच्छाः अधीत-शास्त्राः स्वीकृत-पारमहंस्याः शृङ्गगिरि-व्याख्यान-सिंहासनं पर्यभूषयन् । शृङ्गगिरि-निकटवर्तिनि **नृसिंहपर्वत**-नाम्नि शिलोच्चये बहूनि वर्षाणि कठोरं तपस्तप्त्वा भगवतः श्रीनृसिंहस्य इतर – दुष्प्रापाम् अनुकम्पाम् अवाप्नवन् । अत एव तेषां मुखात् यथा वाङ् निस्सरति तथैव भवति स्मेति संगिरन्ते वृद्धाः । " ऋषीणां पुनराद्यानां वाचमर्थोनुधावति । " इति भवभूत्युक्ते‌ते महानुभावाः उदाहरणतां भजन्ति स्म । भारते सर्वस्मिन् ते धर्मयात्रां व्यधासिषुरिति तदीय अष्टोत्तर-शत-नाम-घटकेन **द्वारकादि-महाक्षेत्र-यात्रा-सन्तुष्ट-मानसः** इति नाम्ना स्पष्टमवगम्यते । बहवः राजानः विशिष्टाः अधिकारिणः महान्तो विद्वांसः किंबहुना तत्संसर्गभाजः सर्वेऽपि आत्मानं कृतार्थमन्वन्त । दक्षिण-भारते तेषां कीर्तिः तदानीं परां कोटिमाटीकत । मठे निर्वहणादि-विषयेषु नैकाः विशिष्टाः व्यवस्थाः तैः व्यधायिषत । द्व्यशीति वर्षाणि भुवम् इमाम् अलंकृत्य सच्छिष्ये मठाधिपत्य-भारं समारोप्य शृङ्गगिरावेव परस्मिन् ब्रह्मणि ते महानुभावाः लिल्यिरे ।

तेषामेव अन्तेवासिनः जगद्विख्याताः **श्रीसच्चिदानन्द-शिवाभिनव-नृसिंहभारतीस्वामिनः** । महीशूर-नगर्यां पण्डित-सार्वभौमत्वेन प्रथितानां शतकोट्यादि-अतिकर्कश-तर्क-ग्रन्थ-विरचनावाप्त – यशसां श्रीमतां रामशास्त्रिणां तृतीय-सुतत्वेन लब्ध-जन्मानस्ते बाल्य एव **श्रीनृसिंहभारतीस्वामिनाम्** अपार-करुणा-पात्रतामवाप्य स्वीये नवमे वयसि तेभ्यः एव तुरीयमाश्रममवाप्य तस्मिन् एव दिने क्षणदायां सर्वोऽहमिति उत्स्वप्नायन्ते स्म । तेषां योग्यतां समीक्ष्य गुरवोपि विस्मितान्तरङ्गाः बभूवुरिति तदीयं चरितमावेदयति । दक्षिण-भारते सर्वत्र धर्म-प्रचार-यात्रां नैकवारं विधाय लोकानां चेतस्सु ते धर्मश्रद्धाम् उदपादयन् । **शङ्करभगवत्पादानाम् अवतार-भूमिम् अन्विष्य माधवीय- शङ्कर-विजयस्थ-चिह्नैः, स्वप्ने साक्षात् कृतवत्याः भगवत्पाद-जनन्याः श्रीमत्याः आर्याम्बायाः दिव्य-वचोभिश्च कालटी इत्येव निश्चित्य तत्र भगवत्पादानां शारदाम्बायाश्च मन्दिरे निर्माय अशीति-वर्षेभ्यः प्रागेव** तत्र **कुम्भाभिषेकं निरवर्तयन्** । लोकस्य महतीमुपकृतिम् आततवतां श्रीमद्भगवत्पादानां जयन्ती वैशाख-शुक्ल-पञ्चम्यां सर्वैरपि आस्तिकैः महत्या भक्त्या समाचरणीयेति अन्वशिषन् । भगवत्पादीयान् समानपि ग्रन्थान् **शाङ्कर-ग्रन्थावलि**-नाम्ना प्रकाश्य लोकानतितराम् अन्वगृह्णन् । शृङ्गगिर्यां **सद्विद्यासंजीवनी**-नाम्नीं वेदशास्त्र-पाठशालां प्रत्यतिष्ठिपन् । यस्यां परस्सहस्रं विद्यार्थिनः वेद-शास्त्रेषु विनीता बभुवुः भवन्ति च । ततोऽपि प्रौढशालां बेङ्गलूर-नगर्यां **भारतीय-गीर्वाण-प्रौढ-विद्याभिवर्धिनी-पाठशाला**-नाम्नीं प्रतिष्ठाप्य मीमांसा-वेदान्त-शास्त्राध्ययनाय विशिष्टां व्यवस्थाम् आतन्वन् । इत्थं लोकोपकारकाणि नैकानि कार्याणि विधाय ते महात्मानः भगवत्पादानामेव अवतारभूता इति प्रसिद्धिं प्रपेदिरे ।

तेषाम् अन्तेवासिनः **श्रीचन्द्रशेखरभारतीमहास्वामिनः** जीवन्मुक्ताः कृत-तपश्चर्याः साक्षात्कृत- परब्रह्माणश्च विरेजिरे । असाधारणी गुरु-भक्तिः अकुण्ठित-शास्त्र-प्रज्ञा, अकम्पा शिष्येष्वनुकम्पा तान् सर्वान् प्राख्यापयन् । **कालट्यां वेद-वेदान्त-पाठशाला**-प्रतिष्ठापनं महीशूर-नगर्यां

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

स्वगुरुचरणानाम् अधिष्ठानस्य जन्मभूमौ **अभिनव-शङ्करालय** -निर्माणं शृङ्गगिरौ **शारदालयस्य** स्वगुरुचरणानाम् अधिष्ठानस्य च कुम्भाभिषेक इत्यादीनि विशिष्टानि कार्याणि तेषां कीर्तेः पताकायितानि विलसन्ति । श्रीमच्छंकरभगवत्पाद-विरचितस्य करतलामलकवत् आत्मतत्त्व-प्रतिपादन-पटीयसोऽपि गभीरार्थस्य **विवेकचूडामणेः प्रामाणिकं सुलभावबोधं सर्वेषामपि हृदयंगमं व्याख्यानं** तैरेव महानुभावैः विरचितं विद्योतते । नैकान् अन्तेवासिनः न्याय-वेदान्तादि-शास्त्राणि स्वयमेव अध्याप्य तान् विपश्चिदपश्चिमान् अतानिषुः । सत्यपि मठीये गुरुतरे भारे सर्वदा निर्लिप्तास्सन्तः भूयांसम् अनेहसम् आत्मज्ञान एव अतिवाहयामासुः । अत एव ते

सदात्म-ध्यान-निरतं विषयेभ्यः पराङ्मुखम् ।
नौमि शास्त्रेषु निष्णातं चन्द्रशेखरभारतीम् ।।

– इति शिष्टैः संस्तूयन्ते । तेषाम् अन्तेवासिनः अधुना शृङ्गगिरि-शारदापीठं परिभूषयन्तः **जगद्गुरुश्रीमदभिनवविद्यातीर्थ-'श्री'-चरणाः** तदन्तेवासिनः अधुना पुण्यपत्तने चातुर्मास्यानुष्ठान-परायणाः **जगद्गुरुश्रीभारतीतीर्थ श्री** 'चरणाश्च सर्वेषामपि आस्तिकानां वन्दनीय-चरणाः विद्योतन्ते । एते खलु अस्मद्-गुरु-चरणाः सर्वत्र भारते संचारं विधाय लोकान् धर्मम् उपदिशन्तः सनातन-धर्म-प्रचारकान् समुत्साहयन्तः सुरसरस्वती-प्रचारणे बद्धादराः शृङ्गेरी-पीठ-भूषायिताः विलसन्ति । एतेषां शास्त्र-पाण्डित्यं सदाचार-निष्ठा च सर्वैरपि सुविदितैव । अत एव युक्तमुक्तं केनचित् कविना –

सशरीरः शास्त्र-गणस् तनुमांस्तुरीयाश्रमोचितो धर्मः ।
विग्रहवद् वैराग्यं शृङ्गगिरौ भाति शारदापीठे ।। इति ।

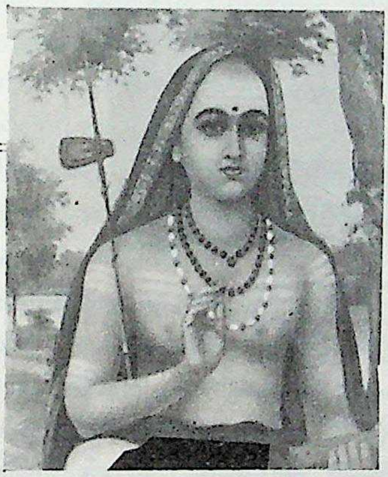

भगवत्-पादानां जन्मकालः

" आचार्य-शंकर-भगवत्-पादाः सनातन-धर्मोद्धाराय कृतावतारा इति निश्चप्रचम् । तेषां काल-विषये बहवो बहुधा अभिप्रायान् प्रकटयन्ति । परन्तु शंकर-भगवत्-पादैः स्व-ग्रन्थेषु कृताः ग्रन्थान्तरकाराणाम् उल्लेखाः ग्रन्थान्तरकारैः कृताः शंकराचार्याणाम् उल्लेखाश्च निष्पक्षपात-दृष्ट्या परिशील्यमानाः भगवत्-पूज्यपाद-शंकराचार्याणां जन्म ख्रिस्ताब्दीय – अष्टमे शतके इति सदृढं प्रत्याययन्ति । भगवत्-पादानां सहस्र-द्वय-वर्ष-प्राक्-कालिकत्व-कल्पना तु अज्ञान-मूलिकैवेति अस्माकं निश्चयः । प्राच्य-पाश्चात्त्य-विद्वद्भिः महता परिश्रमेण अनेक-प्रमाण-प्रदर्शन-पुरस्सरं भगवत्-पादानां ७८८-८२० इति निर्णीतो यः कालः स एवास्माभिः स्वीक्रियते, नान्यः, इति वयं स्पष्टीकुर्मः । अत एवाधुना भगवत्-पादानां द्वादश–शत-जयन्त्युत्सवस्य प्रवर्तनम् अत्यन्तम् औचित्यपूर्णम् आसीद् इत्यपि महान् अस्माकं प्रमोदः ।"

पुण्यपत्तने शुक्ल-व्यासपूर्णिमा — **- प.पू. श्री चरणाः**

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प. पू. जगद्‌गुरु श्री शृंगेरी शंकराचार्य चातुर्मास्य - सेवा-समिती, पुणे.

यांच्या कार्यास आमच्या हार्दिक शुभेच्छा

GL SERIES

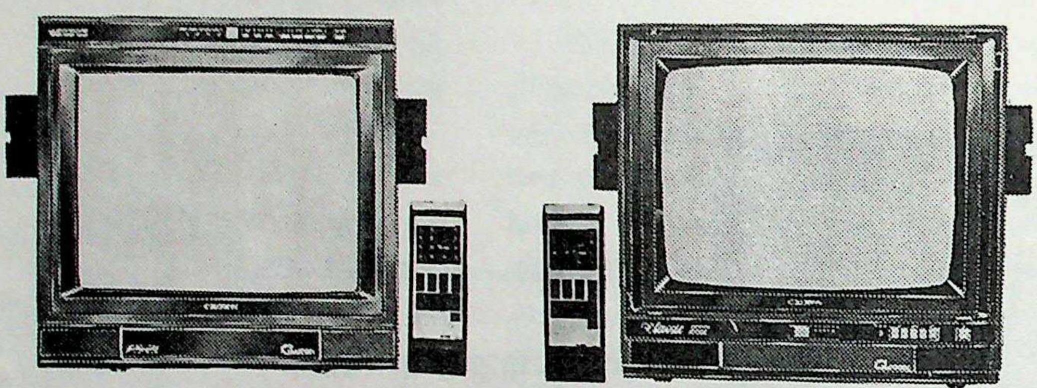

क्राऊन - टीव्ही

- मे. रांका असोसिएटस, पुणे २ फोन २१०९९ PP
- मे. मल्टी ट्रेड, पुणे ४ फोन ३३८९०४
- मे. न्यू हिंद टी.व्ही. सेंटर, पुणे ४ फोन ५३६८४
- मे. विविध लहरी, पुणे ३० फोन ४४६६९९
- मे. कैलास एजन्सीज, वाई. फोन २५२
- मे. वीर रेडिओज, भोर.
- मे. मेडिट्रॉनिक्स, पुणे २ फोन ४३२९७६
- मे. सदर्न टी.व्ही. सेंटर, मिरज. फोन २८६५
- मे. लक्ष्मी इलेक्ट्रॉनिक्स, सोलापूर. फोन २२२००
- मे. मराठे इलेक्ट्रॉनिक्स, इचलकरंजी फोन २०२८७

AKSHAY/USHA PUBLICITY 79/89

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

श्रीशृंगेरी-मठ-शाखा-केन्द्र-सूची

उत्तर-भारत –

१ श्रीशंकर-विद्या-केन्द्र, (दूरवाणी - ६७०३८९) पश्चिमी-मार्ग, वसन्त-विहार, **नवी दिल्ली** ११००५७

२ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, भीमगोडा-मार्गः, **हरिद्वार** २४९४०१

३ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, दारागंज, **प्रयाग** (अलाहाबाद) २११००६

४ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, बी-१४-१११ केदार-घाट, **वाराणसी** २२१००१ (दूरवाणी-६३६३४)

५ श्रीपञ्चगंगेश्वर-मठ, पञ्चगंगा-घाट, **वाराणसी** २२१००१

६ श्रीगोपाल-विहार-(पॅलेस)-प्रासादः बी-३८-२, बरद्वान-कोठी, महामूरगंज, **वाराणसी** २२१००१

७ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, देवघाट, **गया** ८२३००१

८ श्रीशारदा-पीठ शंकर-हॉल, ९३ सदर्न-अवेन्यू, **कलकत्ता** ७०००२९ (दूरवाणी-४१-१७१७)

आन्ध्र-प्रदेश–

९ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-शंकराचार्य-महासंस्थानम्, श्रीशारदा-पीठम्, गोदावरी घाट, **राजमहेन्द्री** ५३३१०१

१० श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ (दूरवाणी-६१२८३ कनकदुर्गा-मन्दिर-समीपम्, **विजयवाडा** ५२०००१

११ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, पिनपाडु, **तेनाली** ५२२२०१

१२ श्रीशृंगेरी-शंकर-विद्यालयम्, **कुञ्चवरम्**(गुण्टूर)

१३ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, पार्वतीपुरम्, **गुण्टूर** ५२२००१

१४ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-शंकर-मठ (तन्त्री-जगद्गुरु, दूरवाणी-६१९०८) युनिवर्सिटी-मार्गः, नल्लाकुण्टा, **हैद्राबाद** ५०००४४

१५ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, आर् एन् माडा-स्ट्रीट, **तिरुपति** ५१७५०१

१६ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, नरसिंह-तीर्थम्, **तिरुपति** ५१७५०१

१७ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, नॉर्थ माडा-स्ट्रीट, **तिरुमलै** ५१७५०४

१८ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-शंकर-मठ, वेस्ट-माडा-स्ट्रीट, **तिरुमलै** ५१७५०४

१९ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **उरवकोण्डा**(अनन्तपुरम्)

२० श्रीशृंगेरी-वेदशास्त्र-गुरुकुलम्, रामकृष्णराव-पेट, **राजमहेन्द्री** ५३३१०१

२१ श्रीशृंगेरी-शंकर-कृपा, ऑफिसर्स-क्वार्टर्स-एरिया, नॉर्थ माडा-स्ट्रीट, **तिरुमलै** ५१७५०४

२२ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-महासंस्थानम्, शारदा-पीठम्, शंकर-मठ, **श्रीशैलम्** ५१८१०१

२३ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, **वरंगल** ५०६००२

२४ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, **नरसरावपेट** ५२२६०१

मद्र-(तमिळनाडु)-प्रदेश–

२५ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, **कल्लिडैकुरिच्चि** ६२७४१६

२६ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-शंकर-मठ, (दूरवाणी-४४२०४१) ९ वेंकटनारायण-मार्गः, टी-नगर, **मद्रास** ६०००१७

२७ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, ७ कृष्णप्प-नायकन्-अग्रहार-मार्गः, जॉर्ज-टाऊन, **मद्रास** ६०००२८

२८ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-प्रवचन-मन्दिरम्, श्रीशृंगेरी-मठ-मार्गः, आर्.के.पुरम्, **मद्रास** ६०००२८

२९ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, सालै-स्ट्रीट, **काञ्चीपुरम्** ६३१५०१

३० श्रीशंकर-गुरु-कुलम् तथा'आचार्य-विद्यापीठम् ९७ अम्मा-मण्डप-मार्गः, **श्रीरङ्गम्**(तिरुची) ६२०००६

३१ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, सन्निधि-स्ट्रीट, **दिण्डिगल** ६२४००१

३२ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **तिरुप्पूरु** ६३८६०१

३३ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, तेंकरै, **शोलवन्दान** (मदुरै)

३४ श्रीशंकर-मठ, ८८ अम्मन-सन्निधि स्ट्रीट, **मदुरै** ६२५००१

३५ श्रीचन्द्रमौलीश्वर-मन्दिर, **तवत्तारेण्डल** (मदुरै)

३६ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **मानामदुरै** ६२३६०६

३७ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, कोडम्बाक्कम्, **मद्रास** ६०००२४

३८ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **देवीपत्तनम्** ६२३५१४

३९ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-महासंस्थानम्, शारदा-पीठम्, ईस्टकार-लस्ट्रीट, **रामेश्वरम्** ६२३५२६

४० श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, एस्.पी. सन्निधि-स्ट्रीट, **वीरवनल्लूर** ६२७४२६

४१ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, अम्मन-सन्निधि-स्ट्रीट, **तिरुनेलवेल्ली** ६२७००६

४२ श्रीशंकर-नारायण-सेवाश्रमम्, श्रीशृंगेरी-शारदा-पीठम्, कृष्णापुरम्, **कडयनल्लूर** ६२७७५१

४३ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **श्रीविल्लीपुत्तूर** ६२६१२५

४४ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, राजा स्ट्रीट, **कोयम्बत्तूर** ६४१००१

४५ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **पेरूर** ६४१०१०

४६ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, अग्रहारम्, **सत्यमङ्गलम्** ६३८४०१

४७ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-शंकराचार्य-महासंस्थानम्, शारदा-पीठम्, ९ वेस्ट मडवगलम्-मार्गः, **करूर** ६३९००१

४८ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, न्यू स्ट्रीट, **इरोड** ६३८००१

४९ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, ११ भवानीमार्गः, **भवानी** ६३८३०१

५० श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, **गोपीचेट्टीपलयम्**

५१ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, सेकण्ड अग्रहारम्, **सेलम** ६२६००१

५२ श्रीशृंगेरी-शारदा-कल्याण-मण्डपः, शिवपुरम्, **तिरुनेलवेल्ली** ६२७००२

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

५३ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, कृपाशंकरी-मार्गः, वेस्ट माम्बलम्, **मद्रास** ६०००३३
५४ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, न्यू कॉलनी, **तूत्तुकुडि** ६२८००३
५५ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, सन्निधि मार्गः, **सुन्दरपाण्ड्यपुरम्** ६२७८५८
५६ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, अग्रहारम्, **कोडुमुडी** ६३८१५१
५७ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, रेस-कोर्स-मार्गः, **कोयम्बत्तूर** ६४१०१८

कर्णाटक-प्रदेश–

५८ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, **कोटेकार** (मंगलूर) ५७४१६२
५९ श्रीशृंगेरी-जगद्गुरु-शंकर-मठ, **श्रीनिवासपुरम्** ५६३१५१
६० श्रीशंकर-मठ, शंकरपुरम्, **बङ्गलोर** ५६०००४ (तन्त्री- जगद्गुरु, दूरवाणी-६०२२७०)
६१ श्रीशंकर स्कूल ऑफ कल्तर, बुलटेम्पल-मार्गः, ११ बसवनगुडी, **बङ्गलोर** ५६०००४
६२ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, १०१-६ वी मेन, मल्लेश्वरम्, **बङ्गलोर** ५६०००३
६३ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, काशीविश्वेश्वर-मन्दिर-मार्गः, सुलतानपेट, **बङ्गलोर** ५६००५३
६४ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, बी.एच्.रोड, **तुमकुर** ५७२१०१
६५ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, के.आर्.पुरम् एक्स्टेन्शन, **हासन** ५७३२०१
६६ श्रीअभिनव-शंकरालयः, फोर्ट मोहल्ला, **मैसूर** ५७७२०४
६७ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, **नञ्जनगूड** ५७१३०१
६८ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ-प्रॉपर्टीज्, **बेलवाडी**
६९ श्रीशारदा-मन्दिर-शंकर-मठ, शंकर-मठ-मार्ग, बसवनहल्ली, **चिक्कमगलूर** ५७७१०१
७० श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, शंकरमठमार्गः, **तरीकेरे** ५७७२२८
७१ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, शंकरमार्गः, **शिवमोग्गा** ५७७२०१
७२ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ-प्रॉपर्टीज्, **कोल्लूर** ५७६२२०
७३ श्रीशृंगेरीशंकरमठ, भद्रकाली-मन्दिर-संमुखम्, **गोकर्ण** ५८१३२६
७४ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, फातर्पेकर-मार्गः, **कारवार** ५८१३०१
७५ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, कोटीतीर्थ-मार्गः, **गोकर्ण** ५८१३२६
७६ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ-प्रॉपर्टीज्, हुबळी-मार्गः, **धारवाड** ५८०००४
७७ श्रीरामेश्वर-देवस्थानम्, **हरकेरे** (शिवमोग्गा)
७८ श्रीशृंगेरी-शारदा-पीठम्, श्रीमहालक्ष्मी-मन्दिरम्, पेमत्रूरु(तोक्कट्टु) **बेलूर** ५७३११५

केरल-प्रदेश–

७९ श्रीशृंगेरी-शंकर-मठ, साऊथ स्ट्रीट, फोर्ट, **तिरुवनन्तपुरम्** ६९५००१
८० श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, **कालटी** ६८३५७४

महाराष्ट्र-प्रदेश–

८१ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, जुने हनुमान-मन्दिर, चेम्बूर, **मुंबई** ४०००७१
८२ श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-मठ, काळाराम-मन्दिर-मार्गः, पञ्चवटी, **नासिक** ४२२००३
८३ श्रीहनुमान-मन्दिर, **पिम्पळगांव** (राहुरी-नगर)

सर्वसामान्यांच्या जिव्हाळयाची

रुपी को. ऑप. बँक लि. (शेड्युल्ड बँक)

मुख्यकचेरी : २०६२, सदाशिवपेठ, पुणे-३०.

आमच्या डोक्यात पैसाच पैसा !!!
होय, तुमच्या पैशांचा सांभाळ करुन
त्याला सुदृढ कसा करता येईल
त्याचा विचार आम्ही सतत करतो.
वेगवेगळया बचत योजनांद्वारे,
त्याला संस्कारीत करतो,
ज्यायोगे तो वाहवत तर जात नाहीच,
पण तुमच्या जीवन प्रवाहाला मदत करतो.
तुमच्या बरोबर वाहतो, वाढतो.

मुंबईसह पुणे शहर व जिल्ह्यात १६ शाखा.

श्री.श.का.पत्की जनरल मॅनेजर | **श्री.वि.कृ.गांगुर्डे** व्हाईस चेअरमन | **श्री.मा.ना.भंडारे** चेअरमन

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

पुण्यनगरीत शुभागमन (गुरुवार दि. १३ जुलै १९८९)

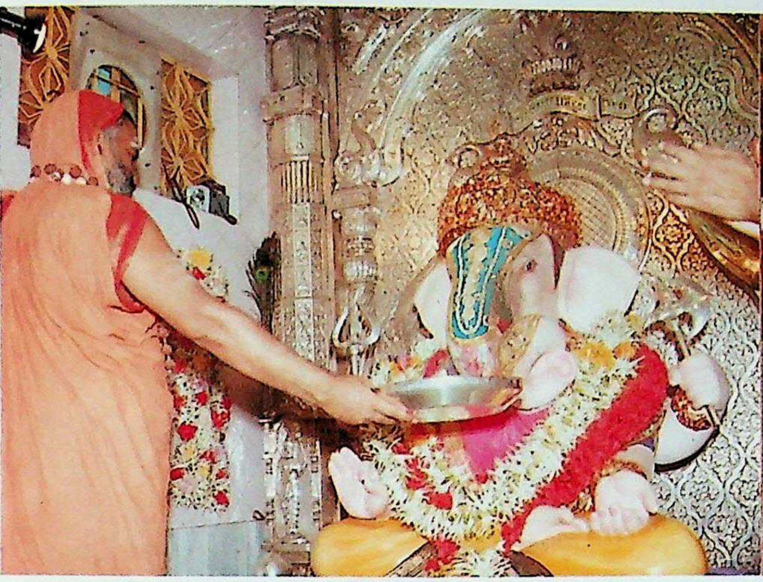

ॐ गं गणपतये नमः ।
श्रीमन्त दगडूशेठ हलवाई सार्वजनिक गणपतीची मंगलारती

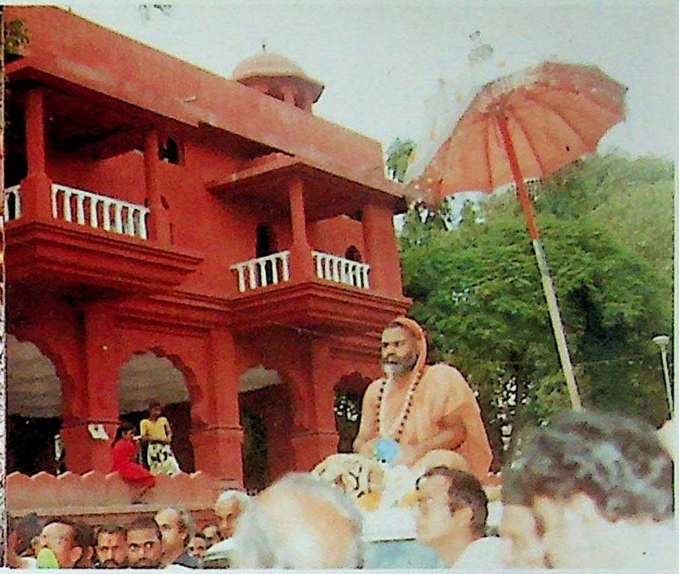

शोभा यात्रा
शनिवारवाड्या जवळील छत्रपति शिवरायांची माता जिजाबाई यांच्या लालमहालासमोर.

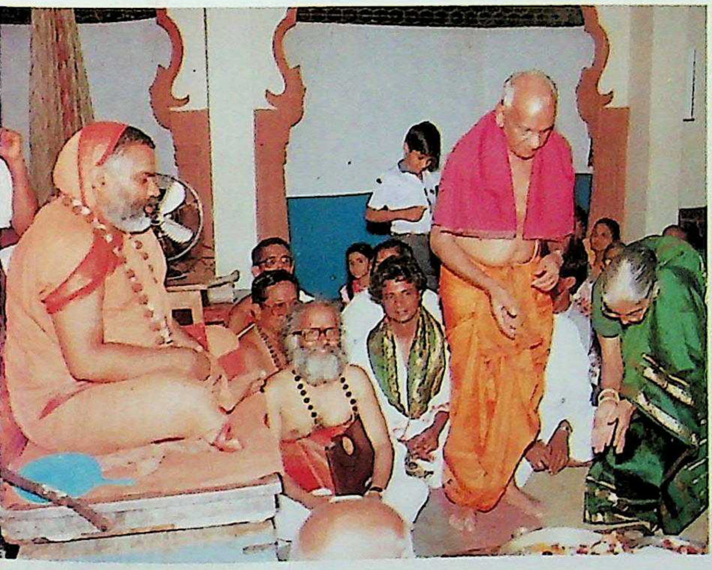

स्वागत-पूजा-धूलिपाद-पूजा सेवा समितीचे कार्याध्यक्ष श्री. हरिभाऊ काळे, सौ. काळे यांच्या हस्ते. (दि. १३ जुलै ८९)

चातुर्मास्य समाप्ति दिवशी ललिता - त्रिशती - पूजा प.पू. 'श्री' चे महाराष्ट्र प्रतिनिधी, संपर्काधिकारी पं. वसन्तराव गाडगीळ व सौ. सुधाताई यांच्या हस्ते.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

महाराष्ट्र - राज्यपालांचे जगद्‌गुरु पूजन -

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

॥ वन्दे गुरु परंपराम् ॥
ना. ब्रह्मानंद रेड्डी सपत्नीक श्री जगद्‌गुरूंचे पूजन करतांना

सेवा समितीचे एक चिटणीस श्री. माधवराव गुर्जर राज्यपाल पति-पत्नींना श्रीव्यास-नारद प्रसाद देतांना.

श्री सद्‌गुरु चरणातें वाट पुसतु -

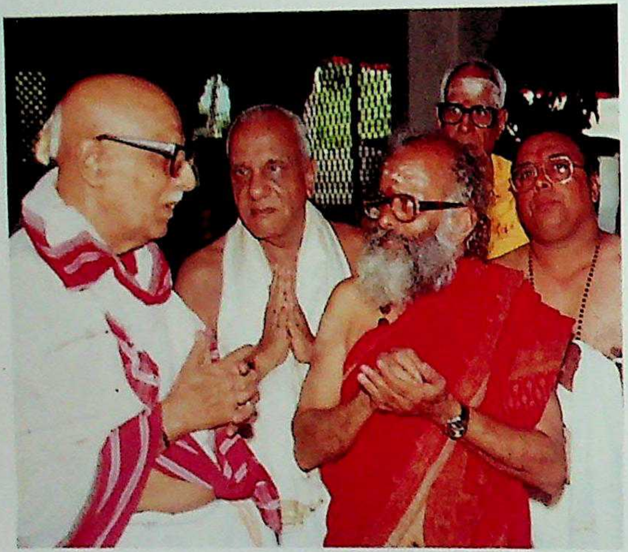

सेवा समितीचे अध्यक्ष पू. ब्रह्मश्री दत्त महाराज कवीश्वर यांच्यासह कार्याध्यक्ष श्री. हरिभाऊ काळे आणि प. पू. 'श्रीं' चे प्रतिनिधी पं. गाडगीळ.

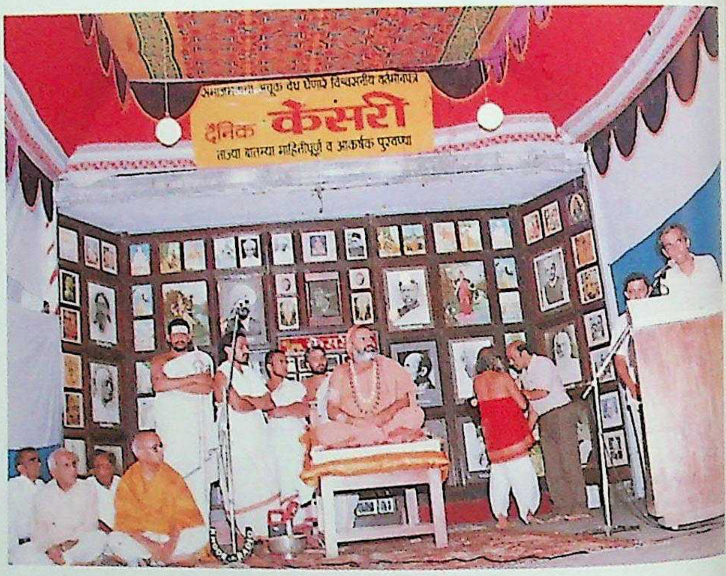

केसरी वाडा गणेशोत्सवात ज्ञानसत्राचे उद्‌घाटन

॥ आनन्दं परमानन्दम् ॥

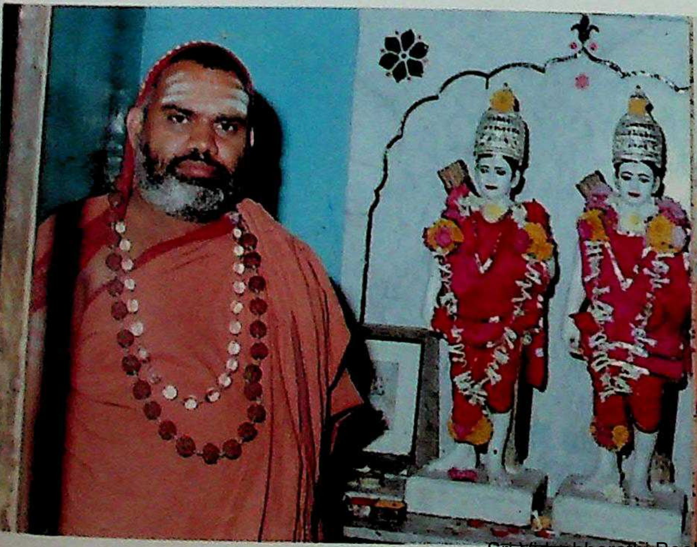

पुणे विद्यार्थी गृहातील धनुर्धारी श्रीराम मंदिरात

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

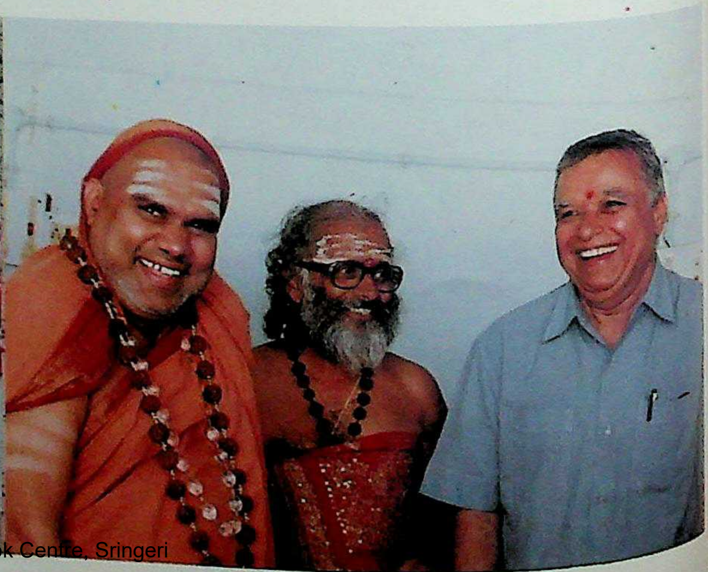

------ आणि संगणक विभागातील हे मुक्त हास्य!

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

चातुर्मास्य प्रारंभ

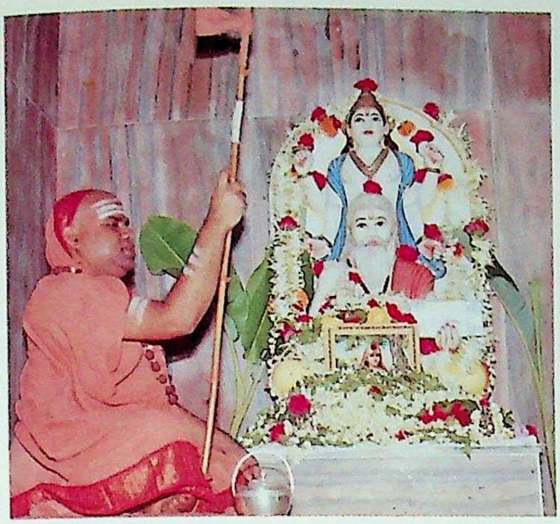
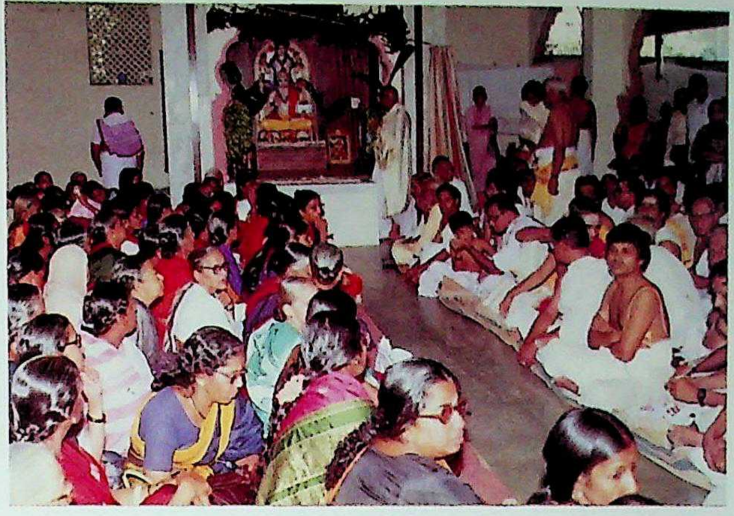

श्री व्यास पौर्णिमा - श्री हरिकीर्तनोत्तेजक सभेच्या महर्षि श्री वेदव्यास मन्दिरांत श्री व्यास पूजेने प. पू. 'श्रीं' चा चातुर्मास्य - अनुष्ठान संकल्प दि. १८ जुलै १९८९.

चार्तुमास्य व्रत समापन

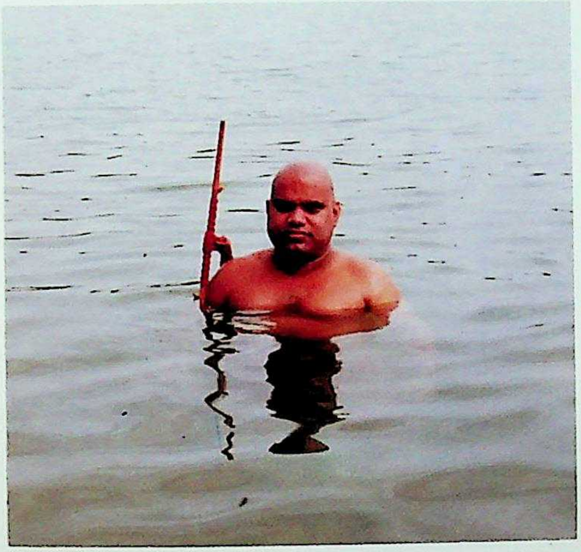
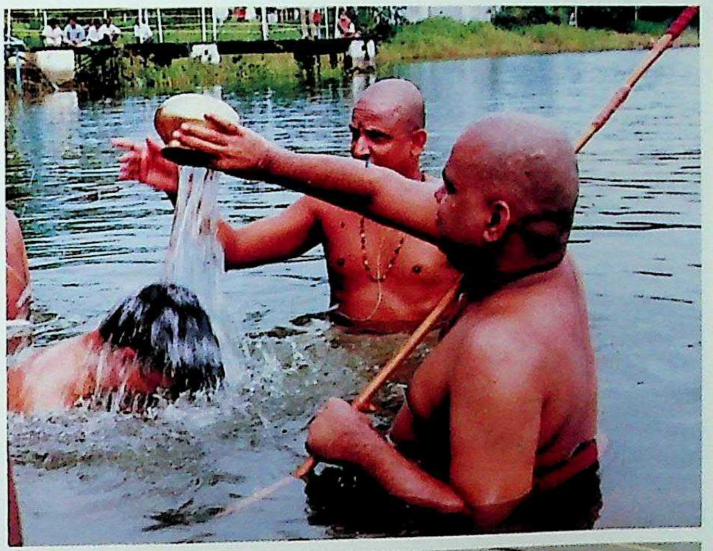

खडकवासला येथील नौदलाच्या संरक्षित जलाशयांत प्रौष्ठपदी (भाद्रपद) पौर्णिमेच्या प्रातःकाळी प.पू. 'श्रीं' चे दीक्षा विसर्जन स्नान. स्नानोत्तर नौकारोहण, आणि श्री चंद्रमौलीश्वर पूजन.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

श्री गणपति वाक्यार्थ महासभा

केन्द्रीय सूचना प्रसारण मंत्री श्रीकृष्णकुमार आद्य शंकराचार्य जन्मक्षेत्री केरळांत कालटी येथे 'आद्य शंकराचार्य संस्कृत विश्व विद्यालय' स्थापन करण्याचा निश्चय उद्घोषित करीत आहेत.

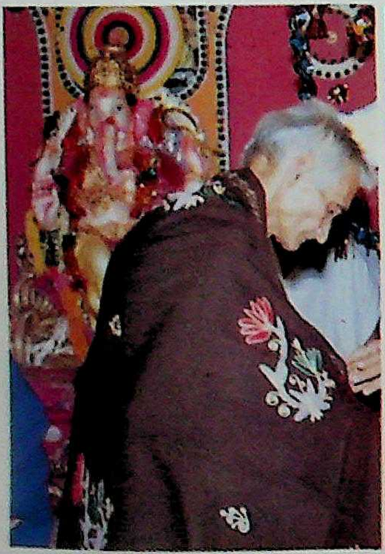

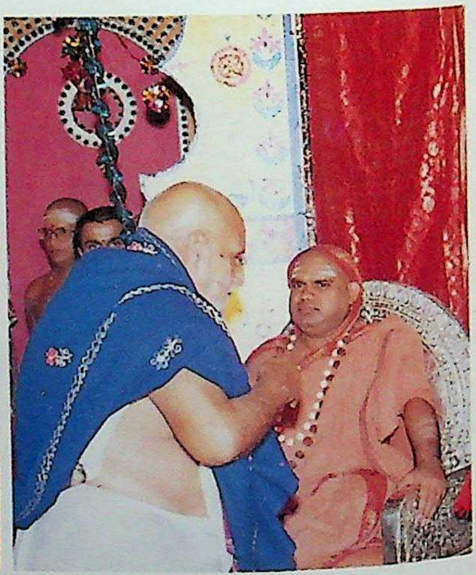

प.पू. 'श्री' चा प्रसाद (पुरस्कार - महावस्त्र) स्वीकारतांना पुण्याचे पं. वामनशास्त्री भागवत व डॉ. शि. द. जोशी. वाराणसीचे नैयायिक पं. जयरामशास्त्री शुक्ल आणि अग्रसम्मानाचे मानकरी पंडितराज पेरि सूर्यनारायणशास्त्री.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। श्रीगुरुभ्यो नमः ।।

सिद्धार्थि-संवत्सर-वैशाख-शुद्ध-पञ्चम्यां शंकर-जयन्त्युत्सवावसरे शृङ्गगिरि-क्षेत्रे प्रवृत्ते भगवत्पाद-प्रतिष्ठापित-पुरी-शृङ्गेरि-द्वारका-बदरिकाख्य-चतुराम्नाय-पीठाधीश्वर-सम्मेलने शृङ्गेरि-जगद्गुरु-श्रीमदभिनव-विद्यातीर्थमहास्वामि-करकमल-संजात-श्रीभारतीतीर्थमहास्वामिनाम् –

।। अनुग्रह-भाषणम् ।।

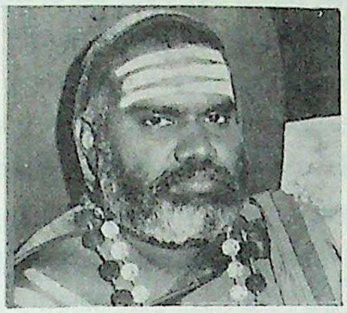

तत्त्वमुद्रा-लसत्-पाणिः ज्ञान-चन्द्र-कलाधरः ।
भगवान् दक्षिणामूर्तिः नः प्रेरयतु शेमुषीम् ।।

अच्छ-स्फटिक-सच्छाय-तनुराद्दृत-कच्छपी ।
वाचाम् अधीश्वरी देवी वाचमच्छां प्रयच्छतु ।।

श्रीमच्छंकरभगवत्पादानां जयन्त्युत्सवावसरेऽद्य पूततमेऽस्मिन् शृङ्गगिरि-क्षेत्रे चत्वारोऽपि भगवत्पाद-प्रतिष्ठापिताम्नाय-पीठाधीश्वराः उपदेशान् प्रदित्सवः अत्र सममिलन्निति जानन्त्येव भवन्तः । अस्मदाचार्य-चरणानाम् आज्ञां पुरस्कृत्य द्वित्राणि वचांसि केवलं श्रीचरणानां सन्निधौ विजिज्ञापयिषुः प्रारभिषि ।

मानाधीना मेय-सिद्धिरिति शास्त्रीयः पन्थाः । अस्य चायमर्थः – यत्र माणमन्तरा न कस्यापि वस्तुनः सिद्धिर्भवतीति । तथा च कस्यापि वस्तुनः सिद्धौ प्रमाणे कस्मिंश्चिदपेक्षिते केन प्रमाणेन कस्य वा सिद्धिर्भवतीति जिज्ञासायां सामान्यतः परिदृश्यमानानि वस्तूनि प्रत्यक्षेणैव सिध्यन्तीति चार्वाक-प्रभृति-सर्वो ऽपि लोकः अभ्युपगच्छत्येव । परन्तु यदि केऽपि प्रत्यक्षम् एकमेव प्रमाणं मन्यमानाः प्रत्यक्षातिरिक्तं वस्तु नास्तीत्युद्घोषयेयुः तानेव अनुशोचामो वयम् । यतो हि न केवलं प्रत्यक्षेणैव सर्वोऽपि नः व्यवहारः सम्पद्यत इति केनापि प्रतिज्ञातुं शक्यम् । इदमेकमेव तेषां पराजय उदाहरणं भवितुमर्हति यत्सर्वोपि लोकः स्वस्य पितुर्नाम कथयति पितामहस्य नाम कथयति प्रपितामहस्य च । स किं तन्नामशालिनं स्वस्य पितामहं साक्षाच्चकार ? अथवा स्वेन उच्यमानं यन्नाम तन्नामशालिनं स्वप्रपितामहं वा साक्षाच्चकार ? तेषु विषयेषु प्रत्यक्षस्य अभावेऽपि शब्दस्यैव प्रमाणमुररीकुर्वन् यथा वा एतन्नामा पितामह-प्रपितामह इति कथयति अत एव तेन पुरुषेण अनायत्त्या शब्दस्य प्रामाण्यम् अभ्युपगन्तव्यम् आपतत्येव । तथा चैवं लौकिकस्य शब्दस्य प्रामाण्ये सिद्धे किमु वक्तव्यं भगवतः सर्वज्ञस्य मुखादनायासेन निस्सृतस्य वेदस्य प्रामाण्य-विषये । एवं खलु वेदस्य प्रामाण्यं सर्वैरप्यास्तिकैः प्रतिज्ञायते यत् केचन वेदम् अपौरुषेयं वदेयुः । केचन सर्वज्ञ-कल्पस्य भगवतः ईश्वरस्य मुखाद्विनिःसृतं वदेयुः । अपौरुषेयत्वे वा ईश्वरमुखाद्विनिःसृतत्वे वा प्रामाण्यस्य सर्वात्मना स्वीकर्तव्यत्वे न कोऽप्यास्तिक-दार्शनिको विप्रतिपद्यते । एवं वेदस्य प्रामाण्यं यदा सिद्धं तदा वेदः किं बोधयतीत्यस्माभिः ज्ञातव्यमास्ते ।

प्रमाणं यद् बोधयति तदेव खल्वस्माकम् उपादेयं भवति । वेदश्च किं बोधयति ? एवं खलु वेद-वाक्यान्यस्माभिरनुश्रूयन्ते " यज्ज्योतिष्टोमेन स्वर्गकामो यजेत " " दर्शपूर्णमासाभ्यां स्वर्गकामो यजेत " इत्यादीनि । नहि ज्योतिष्टोमस्य स्वर्गस्य च कार्यकारणभावः प्रत्यक्षादिना अन्तरा श्रुति-प्रमाणं केनापि युक्ति-कुशलेन ज्ञातुं शक्यम् । न ह्यप्रत्यक्षे तस्मिन् प्रत्यक्षं प्रमाणं क्रमते तदुपजीविनाम् अनुमानादीनां तु का वार्ता ? अतः अनायत्त्या शब्दस्यैव प्रामाण्यम् अभ्युपगन्तव्यं ज्योतिष्टोम-स्वर्गयोः कार्य-कारण-भाव-परम् । स कार्यकारण-भावः अस्माभिः कथं वा अभ्युपेतव्यः इति पुनः प्रत्यक्ष-मात्र-प्रमाण-वादी कश्चन आशङ्केत । तस्याप्युत्तरं नैयायिकैरुक्तं कुत्रचित् । न्यायमञ्जरीकारो जयन्तभट्टो लिखति तथा ह्यस्मत्पितामह एव ग्रामकामः सांग्रहणीं कृतवान् । स इष्टिसमाप्तिसमनन्तरमेव गौरमूलकं ग्राममवाप इति । वैश्वदेवीं सांग्रहणीं निर्वपेद् ग्रामकामः इतीयं श्रुतिः सत्यां ग्रामकामनायां विश्वेदेव-देवताख्या सांग्रहणीष्ट्या यागाः कर्तव्य इति बोधयति । न्यायमञ्जरीकारः स्वस्य प्रत्यक्ष-प्रमाणेनापि श्रुत्या उक्तस्य कार्यकारणभावस्य सिद्धिं सूचयति । तथा च श्रुतिः प्रमाण-मूर्धन्या यद् बोधयति तत्सर्वैरपि लोकैः अङ्गीकर्तव्यमिति तु सिद्धं भवति । तथा च श्रुतिः ज्योतिष्टोमादीनि कर्तव्यान्युपदिश्य अन्ते तु वदति न केवलं कर्मभिः भवता यदीप्सितम् आत्यन्तिकं सुखं न तल्लब्धुं शक्यम् । 'नास्त्यकृतः कृतेन' इति पुनः श्रुतिः स्पष्टमुपदिदेश । अकृतः अकृतकः अजन्य इत्यर्थः मोक्षः कृतेन कर्मणा नास्ति नोत्पद्यते इति तस्याः श्रुतेरभिप्रायं व्याख्यातारो व्याचचक्षिरे । तथा यस्य कस्यापि साधनस्य अजन्यो यो मोक्षः सः कर्मभ्यः कथं वा उत्पत्तुं शक्यते इति तु विवेकिभिः विचारयितुं शक्यं विचार्य च अजन्यस्य मोक्षस्य कर्मजन्यत्वं न सम्भवतीति निश्चेतुमपि शक्यम् । तथा च मोक्षस्य अजन्यस्य कर्माजन्यत्वे सिद्धे तर्हि मोक्षः कथमस्माभिरवाप्तव्य इति विचिकित्सायां भगवत्पादा ऊचुः –" त्वं नित्यमुक्तोऽसि । कथं वा मोक्षस्य आप्यता ?"

नहि मोक्षः संस्कार्यः विकार्यः उत्पाद्यः प्राप्यो वा । नहि स उत्पाद्यः । 'नास्त्यकृतः कृतेन' इति श्रुत्यैव निषिद्धत्वात् उत्पाद्यत्वस्य । नहि सः संस्कार्यः । कस्याप्यतिशयस्य तत्र अनाधातव्यत्वात् । अनाधेयम् अतिशयं हि मोक्षं संगिरन्ते प्रमाणतत्त्वविदः । तथा च तस्य असंस्कार्यत्वम् । नापि स विकार्यः । कस्यापि विकारस्य तत्र उत्पत्तुमशक्यत्वात् । अनुत्पाद्यत्वादेव तस्य । उत्पद्यमाने हि वस्तुनि विकाराः सम्भवन्ति । कथं वा अनुत्पद्यमाने ? आप्यत्वं तु प्रागेव निराकारि नित्यत्वात् । तथा च उत्पाद्यत्व-विकारत्व-संस्कार्यत्व- आप्यायत्व-रूपाणां चतुर्विधानामपि मोक्षे असम्भवात् नित्य-मुक्त-स्वरूपाणाम् अस्माकं कस्य अपेक्षा कर्मादेः अस्ति । तर्हि भवान् नित्यं मुक्तोऽस्ति तर्हि किमर्थं दुःखमनुभवति । नहि नित्यमुक्तस्य दुःखानुभवो विद्यते । नहि सवितृ-प्रकाशे चरन् कश्चन

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

मनुष्यः अन्धकारमनुभवति । नापि अन्धकारोऽस्ति मया पदार्थाः न ज्ञाप्यन्त इति च वदेत । एवं यदि वयं नित्यमुक्ताः स्मः तर्हि कथं वा दुःखमनुभवामः इत्याशङ्कायां सत्यं भवान् नित्यं मुक्त एव परन्तु स्वस्य स्वरूपम् अजानानो दुःखमनुभवति । नह्यविद्यामन्तरा कश्चन हेतुः संसारस्य केनापि तार्किकेण वा अन्येन वा अनुमातुं शक्यः । तथा च स्व-स्वरूपस्य अज्ञानादेव अयं संसारः तद्-हेतुकश्च बन्धः । तद्-हेतुकं च दुःखम् अस्माभिरनुभूयते । तथा चास्य दुःखस्य निवृत्तिः स्व-स्वरूप-ज्ञानमात्राद् भवति नान्यस्मात्कारणात् । तथा चेमं दृष्टान्तं वदन्त्यभिज्ञाः । यथा सायं समये मनागन्धकारायिते प्रदेशे पतितां कांचन रज्जुं दृष्ट्वा सर्प इति भीतः सन् सर्प-भय-जनितान् विकारान् अनुभवति । तस्य खलु सा भीतिः कथं वा विचारयितुं शक्या । यदि वास्तविकी सर्प-जनिता भीतिः स्यात् तर्हि सर्पाणाम् अधिराजं वासुकिं गरुडं वा स्मृत्वा नमस्कृत्य सा भीतिः अपनेतव्या स्यात् । अथवा मान्त्रिकान् आहूय तद्द्वारा वा सा भीतिः अपनेतुं शक्या । अथवा मूलिकादिभिर्वा अपनेतुं शक्या । न ह्ययं पृदाकुस्तादृशः यस्माज्जनिता भीतिः नमस्कार-मन्त्रौषधाद्यैः अपनेतव्या स्यात् । अपि तु केवलं रज्जु-तत्त्वस्य परिज्ञानमात्रादेव निवर्तते। नान्यस्माद् हेतोः । इदं तु सर्वेषां नः अनुभवपथे अस्ति । इदमेव संसारविषयेऽप्यतिदिश्यतामित्युक्तं भगवत्पादैः ।

यथा भ्रान्त्या कश्चन पदार्थम् अन्यथा ज्ञातवान् कश्चन पुरुषः तादृश अन्यथा-ग्रहण-जनित-विकारापनोदनाय तस्य वस्तुनः यथार्थ-ज्ञानमेव हेतुम् अनुभवति नान्यं कञ्चन एवं नित्य-शुद्ध-बुद्ध-मुक्त-सत्त्व-स्वरूपस्य आत्मनः याथातथ्यापरिज्ञान-निमित्तोऽयं संसारः आत्मनः याथार्थ्य-परिज्ञानेनैव निवर्तते नान्येनेति श्रुतीनाम् उद्घोषः । स एव च भगवत्पादैः प्रस्थान-त्रय-भाष्येषु पदे पदे उदटङ्कि । अयमेव च विषयो निरधारि । तथा च आत्मनः स्व-स्व-स्वरूपावगतिरेव मोक्षस्य हेतुः नान्य इति सिद्धम् । तथा च भगवत्पादैः यदिदं श्रुतिषु निगूढं तत्त्वम् उपदिष्टं तदस्माभिः सम्यगाकलनीयम् । अत एव भगवत्पादैः क्वचिदुक्तम्–

“ नहीदमति-गम्भीरं भाव-याथात्म्यं तर्कावगाह्यम् अपि तु श्रुत्यैकावगाह्यम् ” इति ।

श्रुतिरेकैव एतादृशम् अतिगम्भीरं तत्त्वं ज्ञापयति नत्वन्यत् किमपि प्रमाणम् । अतः एतादृशम् अतिगम्भीरं भाव-याथात्म्यं न सुलभतया अस्माकम् अनुभवपथम् आरोहेत । तत्र हीदं कारणं यदस्माकं याः अनाद्यविद्या-जनिता वासनाः ताः न सुलभेन उपायेन अपगच्छन्ति । तासां त्वपगमे महान् क्लेश एव अस्माभिः अनुभवितव्यः । अत एव स्मरन्ति कुत्रचित् –

“ ब्राह्मणस्य तु देहोऽयं नोपभोगाय कल्पते ।
इह क्लेशाय महते प्रेत्यानन्तसुखाय च ।। ”

इह महते क्लेशायैव अयं ब्राह्मणस्य देहः कल्पते । तर्हि क्लेशमात्रपर्यवसायित्वम् इति चेत् न । प्रेत्यानन्तसुखावाप्तिरपि च भविष्यति । अतः अनन्तं सुखं यः कामयते सः अल्पं दुःखम् अवश्यम् अनुभवेदेव । यथा वा मीमांसकैः निरुच्यमानं यत् स्वःपदवाच्यं सुखं यत्र दुःखेन सम्भिन्नं न च ग्रस्तमनन्तरम् अभिलाषोपनीतं चेत्यादि लक्षण-लक्षितं तस्य सुखस्य प्राप्तये यज्ञादिकं विधेयमेव । तत्र च धूमादिः आगत्य मनागिव दुःखं जनयेदेव । परन्तु धूमादि-जन्यात् दुःखाद् बिभ्यत् कश्चन पुरुषः यज्ञादिभ्यो यदि निवर्तेत तर्हि तादृशं यत्र दुःखेन संभिन्नम् इत्यादि लक्षण-लक्षितं सुखं प्राप्तुं नैव शक्नुयात् । अतः तादृशम् उत्कृष्टं सुखं प्राप्तुम् अल्पीयो दुःखम् अनुभवितव्यमेव । इत्थमेव नित्य-निरतिशयानन्द-रूपस्य मोक्षस्य प्राप्तये इह क्लेशाः सोढव्या एव । अतः कथं वा तस्य प्राप्तिः इति जिज्ञासायां भगवत्पादैरुक्तं प्रथमतश्चित्तं शुद्धीक्रियताम् इति । चित्ते खलु काम-क्रोधादि-मालिन्य-दूषिते आत्मतत्त्वं न प्रविशेत् ततः तादृश-मालिन्यानाम् अपनोदनं प्रथमतः कर्तव्यं तच्च कर्मभिरेव सिध्यति । कर्माण्येव चित्तं शोधयितुं पारयन्ति नान्यत् किंचित् । अत एव कषाये कर्मभिः पक्वे ततो ज्ञानं प्रवर्तते इति स्मरन्ति । कषाये कर्मभिः पक्वे कषाये – चित्त-मालिन्ये राग-द्वेषादौ कर्मभिः पक्वे नाशिते सति ततो ज्ञानं प्रवर्तते इति तस्यार्थः । अतः प्रथमतः चित्तस्य शुद्धये कर्माण्यवश्यम् अनुष्ठातव्यान्येव । अत एव भगवताप्युक्तम्– **‘ न कर्मणामनारम्भान्नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्नुते ’** इति । कर्मणामनारम्भान्नैष्कर्म्यं पुरुषः नैव अश्नुते । अतः कर्माण्यारभ्याण्येव । परन्तु कर्माणि कृत्वा चित्तस्य शुद्धिं सम्पाद्य अनन्तरं कर्मभ्यः उपरतः सन् संन्यस्य च सर्वाणि कर्माणि सद्गुरुम् उपसृत्य ततः त्रय्यन्त-वाक्यानि श्रुत्वा तान्येव मत्वा च ज्ञानं प्राप्नुयात् । इत्ययम् औपनिषदः क्रमः भगवत्पादैः उपदिष्टः । यद्यप्ययं क्रमः उपनिषत्सु निगूढः न भगवत्पादोऽपज्ञः अयं क्रमः तथापि कस्मिंश्चित् काले एतादृश-पथः विपरिलोपः समजनि । अतः लोकाः औपनिषदं तत्त्वं ज्ञातुम् अप्रभूष्णवः सन्तः यत्किंचित् त्रय्यन्त-व्याख्यानं दृष्ट्वा तदुक्तेनैव वर्त्मना ज्ञानं प्राप्तुं प्रायतन्त । मोक्षम् अधिगन्तुं प्रायतिषत । परन्तु न तानि वर्त्मानि मोक्षम् अधिगन्तुं कथञ्चिदपि उपाकुर्वन् । अतो हेतोः लोकान् मोक्षमार्गम् उपनिषत्सु निगूढं पुनः बोधयितुमेव भगवान् शंकरः भगवत्पादरूपेण अवततार इतीदं सर्वैरस्माभिर्ज्ञातव्यम् । भगवत्पादाः इदं तत्त्वं सर्वान् लोकान् अवबोध्य प्रस्थानत्रय-भाष्याणि विरचय्य तस्य तत्त्वस्य सार्वकालिक- प्रचाराय चतुरो मठान् चतसृषु दिक्षु प्रत्यतिष्ठिपन् । तदा प्रभृति तेषु मठेषु या परम्परा समागच्छति सा यथाशक्ति भगवत्पादादिष्टं कार्यं निर्वहन्त्येव दरीदृश्यते । तत्तादृश्यां परम्परायां प्रविष्टाः अधुनातना जगद्गुरवः अत्र शृङ्गगिरिक्षेत्रे अद्य संमिल्य भवतः सर्वानप्यानन्दयन् । सर्वेषां भवतां प्रमोदस्य स्थानमिदं यदद्य एतादृशानां महानुभावानां दर्शनम् । अहं त्विदमभिप्रैमि यत् एतादृशैः संमेलनैः पुनः पुनः भगवत्पादोपदिष्टं तत्त्वं लोकेषु प्रसार्यताम् । तच्च तत्त्वमधिगत्य लोकाः श्रेयः प्राप्नुयुः । भगवत्पादोपदिष्टः पन्थाः सर्वेषु कालेषु प्रसृतो भवतु । सर्वेऽपि वयं भगवत्पादान् संस्मृत्य संस्मृत्य श्रेयः प्राप्नुयाम । अस्माकं श्रेयोऽवाप्तौ भगवत्पादानां स्मरणं तत्प्रदर्शित-पथा चरणम् इदमेकमेव शरणं नान्यदिति पुनः पुनरुद्धृत्य इतः परम् अस्मद्-गुरुचरणैः अनुगृह्यमाणं संदेशं शुश्रूषुः अधुना अमुष्माद् भाषणाद् विरमामि ।

सिद्धार्थि-वैशाख-शुद्ध-पञ्चमी भौमवासरः १-५-१९७९.

।। अभिवादनम् ।।

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। श्रीशिवः शरणम् ।।

श्रीमत्-परमहंस-परिव्राजकार्येत्याद्यनेक-बिरुदाङ्कितेषु
दक्षिणाम्नाय-शृङ्गेरी-शारदा-पीठाधीश्वर-श्रीमत्-जगद्गुरु-शंकराचार्य-

श्रीभारतीतीर्थ-संनिधान-श्रीचरणेषु

- सभक्त्युन्मेषं सविनयादरं च समर्पितम् -

अभिवादन-पत्रम्

श्रीमत्सु यथार्थ-वैदिक-धर्म-मार्गदर्शन-धुरंधरेषु, आचार-व्यवहार-प्रायश्चित्ताख्य-भगवदवतार-कार्य-प्रवणेषु, संतत-तपोनुष्ठानोद्दीपित-योगज-धर्म-साक्षात्कार-विभूषितेषु सर्व-तन्त्र-स्वतन्त्र-प्रज्ञा-शक्ति-शालिषु सर्व-भूत-हिते रतेषु श्रीमज्जगद्गुरु-श्रीशंकराचार्य-श्रीभारतीतीर्थमहास्वामि-चरणारविन्द-पटि-सटेषु साष्टाङ्ग प्रणमन्तो वयम् आवेदयामः सर्वे ऽपि पुण्यपत्तन-निवासिनश्छात्राः ।

संयमीन्द्राः ! ऐषमश्चातुर्मास्य-व्रतानुष्ठान-निमित्तम् अत्र पुण्यपत्तने श्रीचरणानाम् अस्मदीय-पुण्योत्कर्ष-संपादक-निवासेन, समस्त-दुरित-निरास-पूर्वकं पाविता वयं; सर्व-मङ्गला-जानेः परमात्मनः परमानुकम्पया, श्रीचरणानां महान्तम् उपकार-भरं स्मारं स्मारं यत् सत्यं समाधानस्य परां काष्ठाम् अधिरोपिताः स्मः ।

वेदान्त-विज्ञान-सुनिश्चितार्थैः शुद्ध-सत्त्वैः नित्य-सरस्वत्याः प्रभविष्णुभिः श्रीभगवत्-पादैर्, अव्यक्त-रूपाङ्गीकारेऽपि श्रीचरणानां व्यक्त-स्वरूपेण धर्म-संस्थापन-कार्यम् अद्यापि सनिर्भरं चिरं निर्वर्त्यत एवेत्युक्तिर्, नात्युक्ति-कोटिम् आटीकेत ।

अस्मदीय-सुकृत-न्यूनतया श्रीचरणानाम् इतो गमन-काले संप्राप्तेऽपि, स कालः श्रीचरणानां कृपा-कूर्म-दृष्ट्या पुनरागमन-काल-पर्यवसायितां भजताम्, समेधतां च श्रीचरण-पवित्र-सान्निध्य-लाभात् पूते ऽस्मच्चेतसि –

'आचार्याः शंकराचार्याः सन्तु जन्मनि जन्मनि ।'

–इत्येवं स्थिरतरा श्रीभगवत्-पाद-भक्तिः इत्येव श्रीचरण-सन्निधाने
संततम् अभ्यर्थयामहे । इति

प. पू. जगद्गुरु-श्रीशृंगेरी-शंकराचार्य-चातुर्मास्य-सेवा-समिति, पुणें.

२२ सप्टेम्बर १९८९

भाद्रपद कृ ८, शके १९१०

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। श्रीः ।।

श्रीमत्-परमहंस-परिव्राजकाचार्यवर्य-पद-वाक्य-प्रमाण-पारावार-पारीण-यम- नियमासन-प्राणायाम-प्रत्याहार- धारणा-ध्यान-समाध्यष्टाङ्ग-योगानुष्ठान-निष्ठ-तपश्चक्रवर्त्यनाद्यविच्छिन्न-श्रीशंकराचार्य-गुरु-परम्परा-प्राप्त-षड्दर्शन-स्थापना चार्य-व्याख्यान-सिंहासनाधीश्वर-सकल-निगमागम-सार - हृदय - सांख्य-त्रय - प्रतिपादक - वैदिक - मार्ग-प्रवर्तक-सर्व - तन्त्र-स्वतन्त्रादिराजधानी- विद्यानगर - महाराजधानी- कर्णाटक - सिंहासन - प्रतिष्ठापनाचार्य - श्रीमद्-राजाधिराज-गुरुभूमण्डलाचार्य-ऋष्यशृङ्गपुरवराधीश्वर-तुङ्गभद्रा-तीर-वासि-श्रीमद्-विद्याशंकरपादपद्माराधक

श्रीजगद्गुरु-श्रीमदभिनवविद्यातीर्थस्वामि-गुरु-कर-कमलसञ्जात-

जगद्गुरु-शृङ्गेरी-श्रीभारतीतीर्थ-महास्वामिनां

मङ्गलतम-पट्टाभिषेक-शुभावसरे अखिल-भारतस्थ-शृङ्गेरी-जगद्गुरु-संस्थानीय-शिष्यजनैः श्रीचरणानां चरणारविन्दयोः सभक्ति-श्रद्धं साष्टाङ्ग-प्रणति-तति-पुरस्सरं समर्पिता

विज्ञप्तिः

श्रीमच्छंकर-भगवत्पादैः सनातन-धर्म-प्रचाराय भारतस्य चतःसृषु दिशासु प्रतिष्ठापितेषु अभ्यर्हिततमे दक्षिणाम्नाय-शृङ्गेरी-शारदापीठे षट्-त्रिंशत्तम-पीठाधि- पतित्वेन अभिषिच्यमानानां श्रीचरणानां दर्शनेन वयं सर्वेऽपि आत्मानं धन्यं मन्यामहे । तपोधनस्य महर्षेः ऋष्यशृङ्गस्य तपोभूमावस्यां तत्राम्नैव प्रथिते शृङ्गगिरि-क्षेत्रे भगवत्पादैः प्रतिष्ठापितमिदं शारदापीठं नैकैः महापुरुषैः अधिष्ठितं सत् जगतीतले अनितर-साधारणीं कीर्तिमावहति । अस्मिन् हि पीठे सुरेश्वराचार्य-प्रभृतयः पुंभाव-सरस्वत्यः, विद्यारण्य-प्रभृतयः राजाधिराज-वन्द्य-पादारविन्दाः, श्रीसच्चिदानन्दशिवाभिनवनृसिंहभारती-प्रभृतयः अप्रतिम-प्रज्ञा-सम्पन्नाः, श्रीचन्द्रशेखरभारती-प्रभृतयः ब्रह्मज्ञानि-तल्लजाः व्यराजन्त । ब्रह्मलीनाः श्रीअभिनवविद्यातीर्थगुरुचरणाः सर्वातिशायि-प्रतिभासम्पन्नाः व्यराजन्त । तत्तादृशां महापुरुषाणां परम्परायां श्रीचरणाः अधुना पट्टाभिषिक्तास्सन्तो विराजन्त इति सर्वेषां नः चेतांसि आनन्दस्य परां काष्ठामनुभवन्ति ।

भगवत्पादानाम् अनुशासनमनुसृत्य विशेषतः दक्षिण-भारते धर्म-प्रचारः शृङ्गगिरि-शारदापीठाधीशायत्तः । तमिमं धर्मप्रचारं भवद्गुरुचरणाः अनेक-वत्सर-सञ्चार-पूर्वकं व्यधासिषुः । तैर् अनुगृहीतानां भाग्य-शालिनाम् असंख्याकानां शिष्याणां श्रद्धादर-पात्राणि भवन्त इति सानन्दं निवेदयामः ।

भवन्तः आबाल्यात् दैव्या सम्पदा परिभूषिता आचार्य-चरणानाम् अपार-कृपा-पात्रताम् अवाप्नुवन् । भवतां शास्त्रेषु अप्रतिमं पाण्डित्यं, व्यवहार-कौशलं, शिष्यजनेष्वनुकम्पा इत्यादयो गुणाः भवत्सु गुरुचरणानाम् अनुकम्पातिशयम् अस्माकं च भक्त्यतिशयम् अजनयन् जनयन्ति च ।

नैकेषां शङ्कर-मठानां निर्मापणं, तत्र देवतामूर्तीनां प्रतिष्ठापनं, धर्म-प्रचारकाणां प्रोत्साहनं, शास्त्र-सभा-प्रवर्तनं, वेद-शास्त्र-विदुषां सम्माननं, संस्कृत-प्रचाराय सततं परिश्रमः इत्यादीनि भवदाचार्यचरणैः समारब्धानि कार्याणि भवद्भिः इतोऽप्याधिक्येन विधास्यन्त इति वयं दृढं विश्वसिमः ।

अस्मिन् सुसन्दर्भे श्रीचरणान् वयमिदमेव प्रार्थयामहे यद् भवन्तः भवदाचार्यचरणा इव असकृद् धर्मयात्रां विधाय शिष्यजनान् अस्मान् अनुगृह्णन्तु । भवतां प्रवचनैः भवताम् उपदेशैश्च लोकानां चेतस्सु धर्मश्रद्धा भगवद्भक्तिः गुरुजनेष्वादरः इत्यादयः वर्धिष्यन्त इत्यत्र न कस्यापि संशयः । भवन्तः अस्मिन् पीठे विराजमानाः शिष्यान् अस्मान् अनुगृह्णन्तः शरदां शतमेधन्तामिति श्रीचन्द्रमौलीश्वरौ श्रीमदाचार्यपादांश्च प्रार्थयामहे ।

शृङ्गगिरिः
शुक्ल - संवत्सर आश्विन - कृष्ण - पञ्चमी
गुरुवासरः

सर्वदा सर्वथा श्रीचरणानाम् आज्ञावंशवदाः
शिष्यजनाः

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

आद्य श्रीशंकराचार्य आणि परमपवित्र शृंगेरीपीठ

भारताच्या धार्मिक, सांस्कृतिक व तत्त्वज्ञानाच्या इतिहासांत आद्य श्रीशंकराचार्य क्रिस्ताब्द ७८८-८२०) या लोकोत्तर कर्तृत्वाच्या, अलौकिक बुद्धिमत्तेच्या आणि प्रतिभा-शारदेचा वरदहस्त लाभलेल्या महापुरुषानें केलेले अमर कार्य म्हणजेच सनातन, आर्य वैदिक संस्कृतीचें पुनरुज्जीवन आणि स्थिर प्रतिष्ठा. आजच्या जगांत वाक्सम्राज्ञी, मधुरवाणी संस्कृत-भाषा, तिच्या माध्यमातून सर्वांना पवित्रित करणारी– चतुर्वेद, उपनिषदें, गीताभाष्य यांचा अथांग महासागर असणारी – श्रुतिविद्या, कन्याकुमारी-रामेश्वरापासून काशी-पशुपति-नेपाळ-बद्रीकेदारापर्यंत उभ्या आणि द्वारका-सोमनाथ ते जगन्नाथपुरी-गंगासागरापर्यंत आडव्या धाग्यांनी विणलेला तीर्थरूप भारताचा प्रतीक-रूप भगवा ध्वज तसेच अग्निनारायणाच्या उपासनेमुळें दशदिशा पवित्रित करणारी यज्ञसंस्था या सर्व पवित्र, प्रसन्न, मंगल भारतीयतेच्या प्रतीकांची गंगोत्री म्हणून राष्ट्रिय एकात्मतेचा मूलाधार म्हणून अद्वैत तत्त्वज्ञानाचे प्रवर्तक म्हणून भारताच्या भारतीयत्वाचे, हिंदूंच्या हिंदुत्वाचे प्रतीक म्हणून कुणापुढे नतमस्तक व्हायचे असेल तर ती युगप्रवर्तक, राष्ट्रैक्य संवर्धक लोकोत्तर विभूति आहे जगद्गुरु आद्य श्रीशंकराचार्य.

आज गंगा ही गंगा म्हणून आणि हिमालय हिमालय म्हणून उभा आहे तो त्या थोर विभूतीनें अल्पायुष्यांत अखंड भारताची पदयात्रा, परिक्रमा करून या भारतमातेला ' राष्ट्रमाता ' जगज्जननी जगदम्बा या स्वरूपांत पाहण्याची, तिची तन-मन-धनानें सेवा करण्याची, तिची अखंडता, एकात्मता अभंग रहावी यासाठीं सर्वस्व-समर्पण करण्याची वृत्ति प्रत्येक भारतीयांत निर्माण व्हावी अशी शिक्षा, दीक्षा दिल्यामुळेंच.

आज भारत जगांत भारत म्हणून, हिन्दु हे हिन्दु म्हणून ताठ मानेनें, तेजस्वितेनें, अस्मितेनें उभे रहात असतील आणि रहाणार असतील तर त्या सर्वांची प्रेरणा, मूलाधार, स्फूर्ति रहाणार आहे राष्ट्रमातेच्या मंदिरांत नंदादीपाप्रमाणें अखंड तेवत राहिलेली शंकराचार्य-प्रणीत ज्ञान-ज्योति. त्यांचा तो धर्म-दण्ड.

बाराशे वर्षांपूर्वी आद्य शंकराचार्य होऊन गेले. १९८८हे त्यांच्या द्वादश-शताब्दीचें वर्ष; परंतु या १२०० वर्षांत त्यांनी स्थापन केलेली दक्षिणेला तुंगा-तीरावर शृंगेरी, पश्चिम-सागरतीरावर गोमती-तटी द्वारका, उत्तरेला हिमालयाच्या शिखरावर बद्रीनारायणाजवळ ज्योतिष्पीठ आणि पूर्व-सागरतीरावरील जगन्नाथपुरी ही चारही आचार्यपीठें भारताची एकात्मता अखंडित रहावी म्हणून अविश्रान्त उपक्रमशील आजही पहायला मिळतात.

आद्य शंकराचार्यांनी चार दिशांना, चार वेदांसाठीं, चार महावाक्यांची तत्त्वदीक्षा दिलेल्या या चार आचार्य-पीठांपैकी सर्वाद्य आणि प्रधान पीठ आहे श्रीशृंगेरी शारदापीठ. हे जगद्गुरु-महासंस्थानम् परमपूज्य महास्वामींच्या मार्गदर्शनानें भारतांत आज ठिकठिकाणी असणाऱ्या ७९ शाखा-केन्द्रांच्या माध्यमातून आणि देशी-विदेशी विखुरलेल्या विद्यावान्, तेजस्वी शिष्यांच्या आणि भक्तांच्या माध्यमांतून साऱ्या भारतांत आणि जगतांत आर्य वैदिक सनातन धर्माचा ध्वज फडकत ठेवण्याचें बहुमोल कार्य करीत आहे.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

वैदिक धर्मावरचे आघात परतवून, धर्म-वृक्षावर जळमटासारखी वाढणारी विकृतींची बांड गुळे कापून, अज्ञान भ्रान्ति, निष्क्रियता यांची काजळी झटकून धर्मदीप सदैव प्रकाशमान रहावा यासाठी सुरेश्वराचार्य ते थेट आजचे महास्वामी प. पू. अभिनवविद्यातीर्थमहाराज आणि त्यांचे उत्त-राधिकारी प. पू. भारतीतीर्थमहाराज सतत उपक्रमशील असतात.

शृंगेरी शारदापीठाचे केन्द्रस्थान कर्णाटक-राज्यांत तुंगातीरावरील श्रीक्षेत्र-शृंगेरी हे असले तरी सातत्यानें भारताची धर्म-विजय-यात्रा करणारे सर्वच पीठाधीश शृंगेरी श्रीशारदाम्बा-देवतेची ती पुण्याई सर्वांना पहायला ऐकायला मिळावी, जवळून समजून घेता यावी यासाठी तत्पर असतात. संस्थान-देवता-परिवारासह त्यांचें दर्शन, पूजन-सेवा करण्याचे भाग्य लाभावे म्हणून भारताच्या कोनाकोपऱ्यांतील प्रजाजन उत्सुक, उत्कण्ठित असतात.

प. पू. महासन्निधानं श्रीअभिनव-विद्यातीर्थ-स्वामी-महाराज हे शृंगेरी-शारदापीठाच्या अखंडित १२०० वर्षांच्या परंपरेतील अनुक्रमाने ३५वे पीठाधीश. प. पू. ब्र. श्रीचन्द्रशेखरभारती-महा-स्वामींच्या कडून वयाच्या १४व्या वर्षी १९३१मध्यें दीक्षा मिळण्याचें भाग्य त्यांना लाभले. १९५४मध्यें त्यांचा पीठाभिषेक झाला. अखिल भारताची त्यांनी दोन वेळां विजय-यात्रा केली. आद्य शंकराचार्यांनंतर नेपाळ-यात्रा करणारे हे पहिलेच पीठाधीश्वर आहेत. संस्कृत, हिन्दी, तमिळ, तेलगु, कन्नड या सर्व भाषांमधून त्यांची अमृतोपदेश-वाणी ऐकायला मिळालेले स्वतःला धन्य, भाग्यवान् समजतात. सारे राजेरजवाडे, तत्त्वचिंतक, पण्डित-दिग्गज प. पू. महासन्निधान 'श्रीं'च्या वैदुष्य, विनय, करुणा, वात्सल्य यांच्या दर्शनाने नतमस्तक झालेले पहायला मिळतात. घनपाठी वैदिक विद्वानांना दीपावलीच्या शुभ-दिवशी प्रतिवर्षी किमान एक लक्ष रुपयांचा रोख पुरस्कार देणारे महासन्निधानं वेदांची, शास्त्रांची परंपरा कशी टिकवावी याच विद्या-चिन्तेनें सतत तळमळतांना आणि ती तळमळ विविध उपक्रमांतून साकार करतांना आढळतात. राष्ट्रपति-पंतप्र-धानांपासून राज्यपाल-मंत्रिगणांपर्यंत आणि महापंडितांपासून जिज्ञासु छात्रांपर्यंत सर्वांनाच प. पू. 'श्रीं'-च्या दर्शनाची, दोन शब्द ऐकण्याची ओढ लागलेली पहायला मिळते. 'शृंगेरी' हे आधुनिक जगाच्या नकाशांत अध्यात्म-विद्येचे प्रबोधन-केन्द्र म्हणून ध्रुवपद 'ध्रुव' करू शकले ते यांच्याच महात्मतेमुळें.

परमपूज्य भारतीतीर्थ-स्वामी-महाराज 'संनिधानम्' यांचा जन्म चैत्र शुद्ध षष्ठी,१९५१ मधील. उज्जयिनी येथें चातुर्मास्यासाठीं निवास असणाऱ्या प. पू. महासंनिधानं यांची कृपादृष्टि या बटूवर पडली आणि त्यांच्याच मार्गदर्शनाखाली व्याकरण, न्याय, मीमांसा तीनही शास्त्रांचे सखोल अध्ययन पूर्ण होताच १९७४सालीं त्यांच्यावर संन्यास-दीक्षेची महास्वामींनी कृपा केली. पूर्वाश्रमीचे सीताराम आंजनेय ब्रह्मचारी हे संन्यास-दीक्षेनंतर आजचे प. पू. जगद्गुरु शंकराचार्य श्रीभारतीतीर्थ-स्वामीमहाराज झाले. संस्कृत, तमिळ, तेलगु, कन्नड आणि हिन्दी या सर्व भाषा ते बोलत असले तरी त्यांचे संस्कृत-वक्तृत्व म्हणजे शारदाम्बेचा वीणाझंकार वाटावा इतके मनोरम, श्रवण-रमणीय असते.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

पुंडलिकाचे भेटी परब्रह्म आले गा !

श्री शृंगेरी-शारदा-पीठाच्या जगदगुरूंचा महाराष्ट्रातील संचार

"धर्मस्थापनेचे नर । जे ईश्वराचे अवतार । झाले आहेत, पुढे होणार । देणे ईश्वराचे ।।" असे जे समर्थ रामदास स्वामींनी म्हटले आहे ते अक्षरशः खरे आहे. इ.सनाच्या ७ व्या शतकात भारतात आद्य शंकराचार्यांचा जो अवतार झाला तो वरील वचनाची ऊर्जस्वल सिद्धता आहे. अवघ्या ३२ वर्षाच्या आपल्या आयुष्यात आद्य शंकराचार्यांनी जे अभूतपूर्व धर्मकार्य केले त्याला जगताच्या इतिहासात तोड सापडणे कठीण.

मलबारमधील कालडी गावी एका नंबुद्री ब्राह्मण कुळात, सामान्य परिस्थितीत जन्मलेल्या श्रीमतशंकराचार्यांनी बालवयातच सर्वशास्त्र पारंगतता मिळवली. पण 'आपण तरला नवल हे नोहे । लोकाते तारील तोची ज्ञानी ।' या वचनानुसार प्रस्थानत्रयीवर महाभाष्य लिहून, तत्कालीन पाखंड मतांचे खंडन करून बौद्ध-मीमांसकांच्या विचारसरणीतील दोष प्रकट करून, धर्माच्या नावावर प्रचलित झालेल्या वामाचाराचे बंड मोडून वेदांत तत्वज्ञानाचे महान पुनरुज्जीवन केले.

त्या थोर महापुरूषाने केवळ धर्मजागृतीच केली असे नाही, तर शृंगेरी, द्वारका, जगन्नाथपुरी आणि बद्रीनाथ येथे चार मठ स्थापन करून सहजगत्या राष्ट्रीय ऐक्यही साधले.

तुंगभद्रेच्या तीरी

या चार धर्मकेंद्रापैकी शृंगेरी येथील शारपीठ केवळ कालदृष्ट्याच नव्हे तर महत्तमतेच्या दृष्टीनेही आद्य मानले जाते. श्रीमद् आद्य शंकराचार्य आपली धर्मविजयी भारतयात्रा करीत असतांना, कर्नाटकात आले. तेथे संचार करीत असतांना त्यांना प्राचीन काळी 'ऋष्यशृंगगिरी' नामक निसर्गसुंदर शांत ठिकाण आढळले. हे पवित्र स्थळ म्हणजेच आजचे 'शृंगेरी' होय. या ठिकाणीच आद्य शंकराचार्यांनी आपला पहिला मठ स्थापन केला.

या ठिकाणीच त्यांनी १२ वर्षे अनेक शिष्यांना आपले भाष्य शिकवले. अद्वैत वेदांत शिकवला. त्यांच्याकडून उपनिषदादी ग्रंथावर टीका (वार्तिक) लिहून घेतल्या.

प. श्री पू. शारदा शृंगेरी पीठाधीश्वर महासंनिधानम् श्रीअभिनव विद्यातीर्थ महास्वामीजी हे २१सप्टेंबर १९८९ रोजी ब्रह्मलीन झाले. त्यांच्या पहिल्या महाराष्ट्र भेटीच्या वेळी ५ नोव्हेंबर १९६७ च्या 'रविवार लोकसत्ता' मध्ये प्रसिद्ध झालेला 'जिज्ञासू' यांचा लेख या प्रसंगी मुद्दाम पुनर्मुद्रित करीत आहोत. वाचकांना तो नक्कीच संग्राह्य वाटेल असा आहे.

- संपादक

श्री सुरेश्वर, श्री पद्मपाद, श्री तोटकाचार्य व श्री हस्तामलक हे आद्य शंकराचार्यांचे चार पट्टशिष्य. त्यांच्यापैकी सुरेश्वरांना शृंगेरी पीठाचा अधिपती म्हणून नेमण्यात आले. या ठिकाणी खुद्द शंकराचार्यांनीच श्री शारदामातेची प्रतिष्ठापना केली, म्हणून शारदा पीठ असे त्याचे नाव पडले. या पीठाचे वैशिष्ट्य हे की, त्याची ऊर्जस्वल आचार्य परंपरा खंडित झाली नाही. अनेक अडचणीवर मात करून टिकून राहिली. या पीठाला लाभलेले सर्वच आचार्य विद्वत्ता, चारित्र्य-शुद्धता आणि तपस्विता याबाबत प्रथम श्रेणीचे होते. सध्याचे शृंगेरी पीठाचे जगद्गुरू श्री अभिनव विद्यातीर्थ महास्वामीजी हे या महान आचार्य परंपरेतील ३५ वे आचार्य.

श्रीअभिनवविद्यातीर्थ

त्यांचा जन्म १३ नोव्हेंबर १९१७ रोजी दिवाळीच्या सुमूहुर्तावर एका व्युत्पन्न शास्त्री कुळात झाला. म्हैसुर राज्याच्या न्यायालयात त्यांचे आजे श्री.कैपु सीताराम शास्त्री हे श्रुति-स्मृति-पारंगत न्यायविद्वान होते. अभिनव विद्यातीर्थ यांचे मूळ नाव श्रीनिवास. लहानपणापासूनच त्यांचा भजन-पूजनाकडे नि धर्मशास्त्राकडे ओढा होता. बंगलोरच्या हायस्कूलमध्ये प्राथमिक शिक्षण झाल्यानंतर त्यांचे वडील कैपू रामशास्त्री यांनी 'श्रीनिवास' ला शृंगेरीला शिक्षणार्थ पाठवले. येथेच श्री शारदा-देवीच्या देवालयात त्याचे उपनयन झाले आणि शिक्षण जगद्गुरू श्री.चंद्रशेखर भारतीस्वामी यांच्या हाताखाली पार पडले. त्याची सर्व शास्त्रातील गती पाहून श्री चंद्रशेखर यांनी 'श्रीनिवास' ला आपला वारस नेमण्याचा निश्चय केला. आणि मग २२मे १९३१ रोजी त्याला दीक्षा दिली. याचवेळी त्याचे नाव 'अभिनव विद्यातीर्थ' असे ठेवण्यात आले.

जगद्गुरू श्री.चंद्रशेखर भारती यांच्या २४ वर्षाच्या अखंड सहवासानेच त्यांना शास्त्रनैपुण्य लाभले; उत्कृष्ट संस्कार लाभले, परमतत्वाचा साक्षात्कार झाला. मग १६ ऑक्टोबर १९५४ रोजी शृंगेरी पीठाचे ३५ वे जगद्गुरू म्हणून त्यांचा पट्टाभिषेक झाला.

श्रीअभिनवविद्यातीर्थ महास्वामींचे व्यक्तिमत्त्व तेजःपुंज आहे. त्यांच्या मुद्रेवर निरागस बाल्य नि सात्त्विकता आणि नेत्रात तेजस्विता तरळतांना दिसते. तामिळ, तेलगू, कन्नड व हिंदी या भाषात ते अस्खलितपणे बोलू शकतात, लिहू शकतात आणि गीर्वाणवाणीवरील त्यांचे प्रभुत्व तर मंत्रमुग्ध करणारे आहे.

माजी राष्ट्रपती कै. राजेंद्रप्रसाद, श्री.सर्वपल्ली राधाकृष्णन, श्री.सी.पी.रामस्वामी अय्यर, म्हैसूरचे जयचामराज महाराज वाडेयर, ग्वाल्हेरच्या महाराणी, त्रावणकोरचे महाराज,

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

सी.डी.देशमुख, एलराबर्थ बंकर इत्यादी उच्चपदस्थ विद्वानांनादेखील ज्यांचा सहवास हवाहवासा वाटतो आणि सर्वसामान्य भाविक ज्यांच्या दर्शनार्थ हजारोंच्या संख्येने उपस्थित होतात ते विद्यातीर्थ महास्वामीजी शृंगेरी पीठाच्या आचार्यपरंपरेला निःसंशय भूषणभूतच आहेत. श्री शारदा मठाच्या विद्यमाने कालाडी, म्हैसूर, गुंतूर, रामेश्वर, इत्यादी १६ ठिकाणी ते पाठशाळा चालवित आहेत. बंगलोरला वेदविद्या कॉलेज त्यांचा प्रेरणेने चालले आहे. शृंगेरीला धार्मिक ग्रंथांचे ग्रंथालय त्यांच्याच कृपेने अधिक भरभराटले आहे आणि त्यांच्या वर्षानुवर्षे चालणाऱ्या भारतयात्रांनी भाविकांसाठी 'ब्रह्मविद्येचा सुकाळू' केला आहे.

अध्यात्म-सम्राट !

शारदा-पीठाच्या जगद्गुरूंचे एक वैशिष्ट्य असे की नवरात्राच्या ९ दिवसात त्यांचा दरबार भरतो. जगद्गुरू उच्चसिंहासनावर राजेशाही थाटामाटात मस्तकी सुवर्ण-किरीट परिधान करून स्थानापन्न होतात ! त्यांची मिरवणूक निघते ती हि सम्राटाच्या थाटात, पालखीतून !

शृंगेरी-मठाच्या जगद्गुरूंनाच हा मान का? इतरांना का नाही? या प्रश्नाचे उत्तर हेच आहे की, हा आद्य शंकराचार्यांनी स्थापन केलेला आद्य मठ आहे. त्याचा मान सर्वात जास्त. शिवाय ही परंपरा थेट विद्यारण्यापासून सुरू आहे. त्याचे कारण असे की, विजयनगरचे साम्राज्य स्थापन करणारे हरिहर व बुक्क यांची अशी श्रद्धा होती की, हे साम्राज्य गुरूवर्य विद्यारण्यांच्याच कृपेचे फळ आहे ! म्हणूनच त्यांनी कृतज्ञता बुद्धीने आपली सुवर्ण-मुकुटादी राजचिन्हे श्री विद्यारण्यांच्या चरणी वाहिली. त्या दिवसापासून शृंगेरी पीठाच्या आचार्यांना 'कर्नाटक-सिंहासन-स्थापनाचार्य' अशी पदवी प्राप्त झाली. विजयनगरच्या सम्राटांनी भक्तिभावाने तेथील आचार्यांना राजसिंहासन, राजदंड, राज-मुकुट व राजवाहन बहाल केले. एवढेच नव्हे तर त्या राजेशाही थाटात निदान नवरात्रीचे ९ दिवस तरी दर्शन द्यावे अशी इच्छाही व्यक्त केली !

तेव्हापासून आजतागायत ही परंपरा चालू आहे. सर्वसंग-परित्यागी आचार्यांनी सिंहासनावर राजेशाही वैभवात बसण्याने भक्तांची मनीषा तर तृप्त होतेच पण त्याशिवाय प्लेटो ने प्रतिपादलेली Philosophar King ची कल्पना मूर्त झाल्यागत वाटते ! अभ्युदय निःश्रेयस राजसत्ता नि धर्मसत्ता यांचा समन्वय झाल्याचे दृश्य दिसते. अर्थात शृंगेरीचे जगद्गुरू सिंहासनावर बसवून दरबार भरवतात तो आध्यात्मिक साम्राज्याचे सम्राट् याच भूमिकेत !

मुंबापुरी पुनित झाली !

अशा या अध्यात्म-सम्राटाची धर्मजागृती मोहिम, अखिल भारतात १९६४च्या एप्रिल महिन्यात सुरू झाली. आणि मोहिमेचा एक भाग म्हणून त्यांनी महाराष्ट्रात पदार्पण केले. अर्थात त्यांच्या पदस्पर्शाने पवित्र होण्याचा मान प्रथमतः मुंबईला लाभला. गेले २ महिने त्यांचे वास्तव्य मुंबईत आहे. त्यांची ही भेट ऐतिहासिक महत्वाची ठरली. गेल्या ८० वर्षात असा पुण्य-योग जुळून आला नव्हता असे जाणकार सांगतात.

मुंबापुरीतील त्यांच्या वास्तव्याचा लाभ, नागरिकांनी त्यांची पूजा, व्रते व त्यांची उद्यापने, नामसंकीर्तन आदींचा 'एकच अमृत कल्लोळ' उठवून घेतला.

श्रींचे व्यक्तिमत्व जसे प्रसन्न, तशीच त्यांची भाषाशैली देखील. ते अद्वितीय नैयायिक असल्याने बोलणे अगदी तर्कशुद्ध. आपला मुद्दा पटवून देतांना सुबोध व्यावहारिक दृष्टांत देण्यात त्यांचा हातखंडा आहे.

"उत्क्रांतीवाद शांकरमतात बसतो काय ? जगाची एकंदर प्रगतीच होत आहे काय ?" असा प्रश्न मी विचारला तेंव्हा श्री उत्तरले, 'जगाची प्रगतीहि होत नाही आणि परागतीहि होत नाही. कोठे प्रगती, तर कोठे परागती, कोठे उत्पत्ती, कोठे विनाश, कोठे अभ्युदय तर कोठे अस्त असे जगात नेहमी चालत आलेले आहे. जग आहे तसेच आहे. "न कदाचिद् अनीदृशं जगत् !"

मी विचारले, "अहं ब्रह्मास्मि हे जर खरे, तर ईश्वर-चिंतनाची तरी गरज का म्हणून ?"

श्री अभिनव विद्यातीर्थ म्हणाले, - "अहं ब्रह्मास्मि याचा प्रत्यय ज्यांना आला त्या जीवनमुक्तांना - ईश्वरचिंतनाची गरज नाही. कारण प्रकृती-पुरूष हा भेदच त्यांच्या बाबतीत गळून पडतो. पण अज्ञ जनांना काही साधनेची गरज आहे.... आणि ज्ञात्यांना देखील लोकव्यवहारार्थ चिंतन, मनन, भजन, पूजन इत्यादीची जरूरी आहे !"

मी विचारले, "प्रकृती म्हणजे माया जर मिथ्या, तर लोकव्यवहाराची तरी जरूरी काय?"

यावर स्वामीजी हसून उद्गारले, "प्रकृती मिथ्या, जग मिथ्या हे देखील सापेक्षतेनेच खरे आहे. अंतिम सत्याच्या, चैतन्याच्या दृष्टीने प्रकृती मिथ्या हेच खरे, पण विशिष्ट अवस्थेपर्यंत ती खरीच मानून ज्ञात्यांनाही आचरण करावे लागते !"

यावरून संवादाचा ओघ साहजिकच कर्मसंन्यास नि कर्मयोग या विषयाकडे वळला. तेंव्हा ते म्हणाले, "वस्तुतः या दोहोत फरक नाही. पण लोक उगाच शब्दच्छल करतात. संन्यास म्हणजे धर्माधिष्ठित निरपेक्ष वृत्तीने करावयाच्या कर्माचा त्याग नव्हे, तर काम्य कर्माचा सम्यक् न्यास (त्याग) म्हणजे संन्यास. खरा संन्यासी कर्मयोगीच असतो. आद्य शंकराचार्यांचे सारे क्रियाशील चरित्र म्हणजे कर्मयोगी संन्यासाचे आदर्श उदाहरण आहे.

अशा प्रकारची तत्त्वचर्चा विद्वतसभांमधून नि खासगी बैठकीतून करून श्री अभिनव विद्यातीर्थ जगद्गुरू जिज्ञासूंना संतुष्ट करतात आणि मग, "भिद्यते हृदयग्रंथिः छिद्यन्ते सर्व संशयाः" असा आनंद होऊ लागतो.

महाराष्ट्र - संचार

अशा प्रकारे मुंबापुरीच्या भाविक नि जिज्ञासू जनतेला आनंदाचे भांडार खुले करून शृंगेरी मठाचे जगद्गुरू आता

दि.६ सायंकाळी लोणावळा दि.७ पुणे (पुणे येथे 'उद्यान प्रासाद' सदाशिव पेठ येथे ५ दिवस मुक्काम दि.१३ सायंकाळी दौंड दि.१४ कुर्डुवाडी दि.१५ सोलापूर दि.१६ उंब्रज

असा महाराष्ट्राचा दौरा काढणार आहेत.

दि. ७ ते १२ नोव्हेंबर या पाच दिवसात पुणे मुक्कामी ते अनेक विद्वत्सभात आपला धर्मविचार मांडतील, चर्चा करतील. भाविक जनांना सुखशांतीचा मार्ग दाखवतील.

पुणे येथे महापालिकेतर्फे श्री.नानासाहेब गोरे यांच्याकडून त्यांचा सत्कार होईल. सत्कार समितीचे संयोजक पं.वसंतराव गाडगीळ, त्यांच्या पुण्यपत्तनस्थ विद्वानांशी गाठी-भेटी घडवतील.

पुणेच का? एकंदरीत महाराष्ट्राचा हा सर्वच दौरा विशेष जिव्हाळ्याने ओथंबलेला असेल. कारण शृंगेरी शारदापीठाचे नि महाराष्ट्राचे ऋणानुबंध अतिशय प्राचीन व घनिष्ठ आहेत.

महाराष्ट्राशी ऋणानुबंध

शहाजीराजांच्या वेळेपासून मराठा राज्यकर्त्यांनी या पीठाचे माहात्म्य अबाधित राखण्याचा व त्याची सेवा करण्याचा प्रयत्न केला

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

आहे. रणदुल्लाखान याने या पीठाच्या उत्पन्नाची गावे श्रीसच्चिनानंद भारती यांना परत केली, ती शहाजीराजांच्याच दडपणाने, असा तर्क आहे. राजाराम महाराजांचे पुत्र द्वितीय शिवाजी ह्यांनी अनेक देणग्या या पीठाला दिल्याचे उल्लेख आढळतात. इ.स.१७३८ मध्ये राजे शंभू छत्रपती यांनी वार्षिक अनुदानाचे 'वर्षासनपत्र' दिले आहे. पहिले बाजीराव पेशवे, बाळाजी बाजीराव, माधवराव इ. पेशव्यांनी या महापीठाला अग्रपूजेसाठी मोठमोठी अनुदाने वेळोवेळी दिली असून राघोबादादांनी तर येथील जगद्गुरूंना (अभिनव सच्चिनानंद भारती १) पुण्यास सन्मानाने पाचारण केले होते. इतकेच नव्हे तर, त्यांच्या पुणे-नाशिक यात्रेची सर्व सरबराई व्यवस्थित केली होती. इ.स.१७७० मध्ये प्रस्तुत आचार्य नाशिक येथेच समाधिस्त झाले. १७९३-९४ मध्ये महादजी शिंदे यांनी या मठाला पिंपळघाट गाव इनाम म्हणून दिला होता. अशा प्रकारे मराठी राज्यकर्त्यांनी अनेक गावांची उत्पन्ने या आद्य पीठाला बहाल केल्याचे उल्लेख आढळतात. टिपूवर चालून गेलेल्या परशुरामभाऊ पटवर्धनांच्या अधिपत्याखालील काही पेंढारी सेनानींनी शृंगेरीचा मठ मूर्खपणाने लुटला ही गोष्ट पटवर्धनांच्याच नव्हे तर, पेशव्यांच्याही मनाला फार लागली. तेव्हा त्यांनी मामलेदारांना खरमरीत पत्र लिहून, सर्व नुकसान भरपाई करून दिली. इतकेच नव्हे तर, देवमूर्तीची विधिवत् स्थापना करवली. दुसऱ्या बाजीरावांनी विठूर येथून जगद्गुरूंना लिहिलेली अनेक आदरपूर्ण पत्रे उपलब्ध आहेत. काशीतील केदार घाटावरील शृंगेरी मठाची शाखा तिथल्या मूर्ख पुजाऱ्याने धुळीला मिळवली. तेव्हा २ ऱ्या बाजीरावानेच तेथे पुनश्च मठ उभारून तो शृंगेरी पीठाच्या हवाली केला. पेशवाई नाशानंतरहि फतेहसिंह गायकवाड, गणपतराव गायकवाड, तुकोजीराव होळकर, जयाजीराव शिंदे, शहाजीराव भोसले (अक्कलकोट), यशवंतराव पवार, भास्करराव दादाजी (नरगुंद), नागपूरचे तिसरे रघुजीराजे भोसले, थोडक्यात सांगायचे म्हणजे, जमखंडीपासून तो इंदूर-ग्वाल्हेरपर्यंतचे सर्व मराठी संस्थानिक नि राजेरजवाडे यांनी या पीठाची नानाप्रकारे सेवा केली आहे.

- ही पार्श्वभूमी लक्षात घेता श्री शृंगेरी पीठाधिपतींचा महाराष्ट्र दौरा यशस्वी होईल यात शंका नाही.

(दि.५नोव्हेंबर १९६७च्या 'रविवारच्यां लोकसत्ते'तील 'जिज्ञासू' यांच्या लेखावरून)

- संपादक.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

UNIQUE VALVES (P). LTD.

CONGRESS HOUSE ROAD

SHIVAJI NAGAR, PUNE - 411 005.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

BORACHEM IND. PVT. LTD.

782, MIDC.

BHOSARI, PUNE 411 026.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

TRIMURTI ENTERPRISES

5-53, BHOSARI IND. ESTATE,

PUNE 411 026.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

M/s. SONAJ & CO. AKLUJ
M/s. SONAJ PETROLEUM, BHIGWAN
Dealers H.P.C. Ltd;
HERO MAJESTIC MOPEDS
HERO PUCH MOTOR CYCLE
HERO HONDA SERVICE DEALER
CEAT, MRF., VIKRANT TYRE DEALERS
ACC & BAGALKOT CEMENT

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। वरं जनहितं ध्येयम् ।।

पुणे महानगरपालिका

।। श्रीसरस्वती प्रसन्न ।।

परमपूजनीय श्रीशृंगेरी शारदामठाधीश
श्रीमत् जगद्गुरु शंकराचार्य भारतीतीर्थमहाराज
यांस सादर वंदन

आदरणीय जगद्गुरु

पुण्यनगरीच्या महानगरपालिकेच्या वतीने आपला सत्कार करून मानपत्र अर्पण करताना आम्हाला परम धन्यता वाटते आहे. वस्तुतः आपला सत्कार करून ही पुण्यनगरी स्वतःच पावन झाली आहे.

वंदनीय आचार्य

श्रीशृंगेरीचे धर्मपीठ हे आद्य श्रीशंकराचार्यांनी निर्माण केलेले पहिले हिंदू धर्मपीठ आहे. भारतीय संस्कृतीतील आद्य शंकराचार्यांचे योगदान अलौकिक आहे. ते सरस्वतीचे पुत्र होते. असामान्य कर्तृत्वाने त्यांनी हिंदू वेदान्त तत्त्वज्ञानाचा ध्वज उंच फडकत ठेवला. पंचायतन पूजा देशाला देऊन आणि चार दिशांना चार धर्माश्रम स्थापन करून त्यांनी राष्ट्रिय एकात्मता निर्माण केली. समाजग्लानी दूर करून त्यांनी हिंदू धर्माचे जुने तेजस्वी रूप जगाला दाखविले. आद्य शंकराचार्यांचे कर्मयोगी जीवन हा साऱ्या मानवजातीचा अमोल ठेवा आहे.

आचार्य भारतीतीर्थ महाराज

त्या शारदापीठाचे आपण उत्तराधिकारी आहात. आपला व्यासंग, भाषाप्रभुत्व, निःस्पृहता आणि समाज उन्नतीचा ध्यास यामुळे आपण सर्वांचा आदर मिळविला आहे. समाजजीवनातील जळमटे दूर करण्याचे आद्य श्रीशंकराचार्यांचे कार्य आपण पुढे चालवीत आहात. प्राचीन सनातन श्रद्धा आणि नव्या युगाचे विचार यात सुसंवाद साधण्याचा आपला प्रयत्न नित्य चालू असतो.

परमवंदनीय आचार्य

श्रीशृंगेरीचे आदिपीठ आणि महाराष्ट्र यांचे संबंध प्राचीन काळापासून अत्यंत आत्मीयतेचे आहेत. त्याबाबतची ऐतिहासिक कागदपत्रेही उपलब्ध आहेत. त्या ऋणानुबंधांचे पुनरुज्जीवन व्हावे अशी आमची इच्छा आहे. त्यादृष्टीने शृंगेरीपीठाचे एक उपकेंद्र आपण पुण्यात निर्माण करावे अशी आमची प्रार्थना आहे. त्यासाठी आवश्यक ते सर्व सहकार्य पुणे महानगरपालिका देईल, असे आश्वासन मी देतो.

पुण्यश्लोक श्रीशंकराचार्य महाराज

पुण्यनगरीच्या प्रदीर्घ वास्तव्यात आपल्या ज्ञानसत्राचा लाभ पुणेकरांना झाला. अनेक स्थानांना आपण भेटी देऊन कृत्रिम संकुचित सामाजिक भेद नष्ट करण्याचा आपण प्रयत्न केला. त्याबद्दल आम्ही आपले ऋणी आहोत. बाराशे वर्षांपूर्वी आद्य श्रीशंकराचार्यांनी तेजस्वी केलेली धर्मज्योत आपल्या प्रयत्नांनी अधिक तेजस्वी होईल, असा आमचा विश्वास आहे.

श्रीभारतीतीर्थ महाराज

आद्य श्रीशंकराचार्यांपासूनच्या साऱ्या जगद्गुरूंचे पुण्य एकवटलेल्या आपल्या शुभचरणांना वंदन करून आम्ही अशी प्रार्थना करीत आहोत की, या नगरीच्या नागरिकांच्या शिरावर आपली कृपादृष्टी सदैव राहावी. आपले शुभाशीर्वाद प्रसाद म्हणून ग्रहण करून हे मानपत्र आम्ही आपणांस देत आहोत.

भाद्रपद, कृष्ण सप्तमी, शके १९११
गुरुवार, दिनांक २१ सप्टेंबर १९८९

आपला,
बाळासाहेब राऊत
महापौर, पुणे.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ADI SANKARA

- Shri N.A. Palkhivala

Most Historians have agreed that if a count was taken of the twelve greatest men who ever lived in any country in any age, Adi Sankaracharya would undoubtedly be one of them. I would call him the Universal man. He deserves to be called the Universal Man, in more senses than one. First of all, his accomplishments were of the very highest order in a number of fields of mental and spiritual activity, each one of which would have been enough to make him immortal.

He was a poet of the first order. He was a server and a Saint of the highest spiritual development. He was a mystic and a religious reformer.

You know mostly people are either Karma yogi, or Bhakti Yogi or Jnana yogi. But Adi Shankaracharya managed to be all the three and put himself right in the forefront in each one of the three areas.

First the Jnana Yogi : His knowledge was almost incredible. He could tear the heart out of Upanishads, the Vedas and Bhagawad Gita and he could expound these scriptures in a manner which has never been surpassed either before or after.

Bhakti Yogi : He was a man of infinite faith and infinite compassion. Nothing was alien to his nature. All human beings were alike to him. The governor has given you a very telling example of this man's catholic bent of mind and thirdly Karma Yogi : He did more as a man of action than most men who are merely men of action have been ever able to do although they have achieved world eminence.

What was his idea in having the four mutts at Badrinath, Sringeri Dwaraka & Puri in the four corners of India ? One of his main ideas was that this is a one single country. We may have different faiths, different sects, different creeds; different communities may flourish here, and they have flourished here but we are all members of a single family. And his objective in going to all the four corners was to ensure that the message gets across this great country that we have one common indivisible destiny.

In fact if we go through his writings, it bears out what the Governor has wisely said namely that he was not so much a man propounding a religion as a man propounding the religion which underlies all religions.

This Universal man therefore was universal in his outlook. The second way in which he was universal was, that his message was meant not for Hindus alone, not for Indians alone, but for all mankind. In fact surely Swami Vivekananda must be thinking about him and Shri Aurobindo must have been equally thinking of him, when both of them said that the destiny of India is to be the spiritual leader and teacher of the world.

Today when we look around and see what pathetic depths we have sunk to, we can seldom, we can hardly realise that this is our great destiny. But I have no doubt whatever knowing a little bit as I do, of the modern developments in science, in philosophy, that the prediction of Swami Vivekananda and Shri Aurobindo is bound to come true. This country will be and is destined to be the normal and religious teacher of the world. And he achieved all this in the short span of 32 years bearing out what Bakon said that the man may be young in years but old in hours if he has lost no time and Shri Shankaracharya never lost any time.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ADVAITA

The Capsule for care-free living

Swami Sri Brahmananda Theertha
Krishnapuram - Pin - 627759

Advaita means non dualism i.e. without a second. It was embedded in the ageless and eternal Vedas as a system of Vedanta Philosophy leading to the perception and realisation of the ultimate and Absolute Reality. Adi Shankara revealed and interpreted it to the world in his Bhashyas of Prasthana Thraya (Upanished, Bhagawad Gita and Brahma Sutra). All this glitterring world is Maya or Illusion. All these Satellites and spaceships, cosmonauts, and computers, GNP and WNO are just nothing because there is only the supreme Reality (It is called Brahman. You can call it by any other name. It does not matter). It is the substratum of the seen and unseen Universe and it is eternal change - less cause - less source of bliss where as all else changes and decays into nothing. We are all Brahman. Therefore let us remain thought-free effort-free, care-free self effulgent and all pervading Transcendental, absolute mere existence be. By nature we are always free self revealed and ever revealed. Mind is the cause of Bondage or Samsara, and it is the cause of liberation also. Ajnana is in the mind. Jnana also relates to the mind. Jnana does away with Ajnana. What is the nature of this Ajnana ? It is Maya (i.e. appears as real when it has no real existence.) The Brahman being infinite and nondual cannot look anything other to it. Then what is this world which we see every day ? It is my own self assuming all these names and forms. Like the dream world this waking world also appears as real but this disappears when one wakes up as a result of right knowledge. The whole world is nothing but my self ever as the dream world is nothing but myself. A Chinese Philosopher has said "Last night I dreamt that I was a butterfly, but now I do not know whether I am a man dreaming that he is a butterfly or a butterfly dreaming that he is a man. The great scientist Pagels in his book The Cosmic Code says that this entire world is a reexpression of sheer nothingness. If you add up all the energy in the universe it almost adds upto zero. Our universe is a creation by God who plays dice ! We can compare him to Yudhishthira of Mahabharat.

Till about sixty years ago the eminent scientists, were intent on establishing through enumerating the elements (about 95 in number) and these elements, were absolutely distinct from one another. But now the scientists deny any distinction and proclaim all matter is a transformation of one energy. The foremost among them Einstein, Jeans and others come very close to Advaita Siddantha of the Upanishad as taught by Adi Shankara. They offer proofs for the relativity of the objective world and its dependent reality.

About 1200 years ago Adi Shankara hallowed this Bharat Varsha with his peregrinations from the Himalayas in the North to Sringeri in the South, from Dwaraka in the West to Jagganatha Puri in the East. He established four maths to propagate Advaita Philosophy and Varna Ashram Dharma, to Kindle self Confidennce, brother hood, integrity and honesty in all, in short to develop all into good world citizens. May Adi Shankara's Light illumine our path in life for all time.

Jaya Jaya Shankara

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

SRI ABHINAVA VIDYA THEERTHA MAHASWAMI

The Historic Anugraha Bhashanam of Jagadguru Sanidhanam H. H. Sri Bharathi Theertha Maha Swamiji on completion of Aaraadhana on 4th Oct. 1989.

अखिलानुग्रह-दीक्षं निखिल-तमःपुञ्ज-निग्रहे दक्षम् ।
अभिनवविद्यातीर्थं हंसावलि-सेवितं वन्दे ।।

Sri Shankara Bhagavatpada, the very incarnation of Lord Parameshwara accomplished three important tasks for the re-establishment of Sanatana Dharma. The first one was the detailed commentary (Bhashya) written by Him on Prasthanatraya (Upanishads, Brahma - Sutra & Srimad - Bhagavad - Gita). The second was the extensive Yatra undertaken throughout Bharat, debating, convincing and winning over the Pandits who were mistakenly following different religious paths, customs and practices. The third and the most important of all was the establishment of Four Amnaya (Vedic) Peethas in the four directions of the country, for the perpetuation of Sanatana Dharma. It is the extraordinary foresight of Sri Shankara, which made him establish these Chaturaamnaaya Peethas. Our Guru used to say that Adi Shankara is the only personality born so far in this world with such remarkable talent and foresight.

He selected places in the midst of mountains for the Southern Peetha, Sringeri and the Northern Peetha Badari. For the other two, he selected the shores of oceans - Dwaraka in the West and Puri in the East. He could have set up the Peethas in big cities or on the outskirts of cities . But he did not do so. The places were so chosen that people will get rid of their worries and enjoy peace by a mere visit to those places. Sri Shankara chose the serene beautiful Sringeri Kshetram for the Dakshinamnaya Peetham.

It is well-known that the Vedas for Four; the directions are Four; and the faces of Brahma are Four. Therefore Bhagavatpada established Four Amnaya Peethas. He also specified for each Peetham, the Devata, the Kshetra, the Theertha and the Acharya Purusha. Not only that, he prescribed the qualifications for his successors in those Peethas. In His 'Mathamnaya Shaasanam', he has laid down: "Suchihi, Jiteyndriyaha, Vedavedangaadi Vichakshanaha" that is, a person of unimpeachable character who has conquered his senses and who is well versed in Vedas with its Angas and the Sastras. It will not do, if a person is just well learned and has the ability to attract people. He could not occupy the Peetham unless he is of unimpeachable character. How can one who is a slave to the senses, impress the people by his preaching? In Vivekachudamani, Bhagavatpada has clearly pointed out that creatures which go after even one sense object only, face destruction: and what will be the fate of the man who is swayed by all the five senses (sound, touch, form, taste and smell) together?

Sri Bhagavatpada has defined the Guru as

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

one who is well learned and has mastered the Tattva and who is also concerned with the welfare of his disciples. A person well learned but does not have adequate concern for the Sishya's welfare or a person who is much interested in the welfare of the Sishya but he himself is ignorant, can never be a Guru. These strict qualifications apply to the Peethadhipatis. It is the great good fortune of the people, that all the successive Peethadhipatis of Dakshinamnaya Sringeri Sri Sharada Peetham have possessed all the prescribed qualifications in toto. I wonder as to what an auspicious, appropriate, excellent moment (Muhurtha) Sri Shankara Bhagavatpada should have chosen to establish this Peetham at Sringeri which has such an illustrious unbroken line of great Mahathmas as Peetadhipathis!

Our Acharya, Jagadguru Sri Abhinava Vidhyatheertha Mahaswamiji possessed all the qualifications laid down by Sri Shankara, I myself do not consider competent enough to speak adequately about the complete sense control and the most glorious unblemished perfect character and high erudition of our Acharya. It is beyond the comprehension of ordinary man.

Sri Shankara Bhagavatpada has quoted a Sloka in his Brihadaaranyaka Bhashya and elsewhere.

शकुनीनामिवाकाशे जले वारि-चरस्य च ।
पदं यथा न दृश्येत तथा ज्ञानवतां गतिः ।।

(The ways of Gnanis are uncomprehandable just as the paths of vulture on the high sky and the fish in the water).

Our Guru is foremost among such Gnanis. Similar to Adi Shankara, our Acharya also embraced Sanyasa at a very young age and as such never knew anything about the 3rd Purushartha (kama) but only knew about the 4th (Moksha).

He used to advise people who came to talk to him, not to waste time in gossiping. At the same time he welcomed useful talk. This nature of His is the outcome of His deep study and constant contemplation of Upanishadic injuctions. The Upanishad says :

नानुध्यायात् बहून् शब्दान् वाचो विग्लापनं हि तत्।

(Don't speak too many words. It is only exhaustion of the lungs.)

It is better to keep quite than waste time by talking too much. Atleast we won't be wasting our lungs. Our Acharya was observing that.

He had great taste for going through the works of Sri Shankara Bhagavatpada and contemplating on the Tattvas clarified. He always advised me to keep in mind the Tattva expounded by Sri Bhagavatpada even while moving about. He said; "Going to Sri Sharada Temple, prostrating before the idol and such things are external activities (Baahya Vyavahaara). The Inner Vyavahaara should be the constant contemplation on the Tattva proclaimed by Sri Bhagavatpada. This alone will make the life worth while. Otherwise how can our life become purposeful?" The constant contemplation on Upanishadic teachings, as eupounded by Sri Adi Shankara, was our Acharya's great quality.

The following Sloka of Kalidasa was dear to our Acharya :

द्वेष्योऽपि सम्मतः शिष्टः तस्यार्थस्य यथौषधम्।
त्याज्यो दुष्टःप्रियोऽप्यासीत् अङ्गुलीवौरग-क्षता।

He used to tell me that our lives should be modelled after the above Shloka which is from Raghuvamsa describing the qualities of Dileepa Maharaja. This Sloka answers the querry as to who is acceptable and who is not. Normally for an

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

ordinary man, relationship or friendship count in accepting a person. But, for the Dileepa Maharaja it was different. What he looked for was, competence (Yogyatha). Whether the other person likes me or not is immaterial. If he is competent, I require him. He may be adverse towards me but still I need him because of his competence. Kalidasa has given a simile. The medicine, though bitter is required for the patient. The curative factor is important and not the taste. The finger bitten by a poisonous Snake is to be chopped off (lest the life will be in danger).

We should not have the abhimana that the finger is our own dear thing. These are the criteria for acceptance or rejection of persons. This nature of Dilipa Maharaja was liked by our Acharya. A competent person (Yogya) is liked by our Acharya, even if he remains at a distance and he will ignore a person who is an Ayogya, even if he remains in close proximity. He won't even glance at that direction. Again like Dilip Maharaja, our Acharya had the other characteristics such as nobility, intelligence, balance, bravery and excellence-all in abundance. He was over-flowing with compassion towards everyone. He considered that life was meant for Paropakaara.

Normally a person would react if someone behaves in an improper manner; and nurturing ill-will, he would wait for an opportunity to wreak vengeance. But, our Acharya was always forgiving and forgetting the misconduct of others, due to His inherent nature of compassion and mercy. He used to tell us always that we must not have a feeling of retaliation कृतस्य प्रतिकर्तव्यम् । He said : "It is the nature of one possessed with Raajasa disposition We the Sanyasis should be of Saathvika disposition always". This is not just what my Guru talked. I have personally witnessed many incidents where the erring persons were not only pardoned but also blessed. There are hundreds of such incidents which can be cited. This is our Acharya's nature and another significant aspect of our Guru.

He could never hurt the feelings of others. He used to say : "Why should I say something which would hurt your feelings? I don't know what difficulties and problems you are undergoing that make you speak/behave in a mistaken manner. What would I gain if I hurt you?"

Whenever devotees approached our Acharya and sought His permission to leave, he used to say : "you have come. I did not ask you as to when you came or when you propose to leave. I take it that you stay here until your other duties require your presence elsewhere." This is one of the examples of His magnanimous unimposing nature.

It is my good fortune that I have witnessed many such educative incidents all these 23 years that I had been with him. The coincidence in this matter is, that our Acharya also was with His Guru for a period of 23 years. The only difference is that our Acharya was with His Guru for that period as a Sanyasi, while I was a Brahmachari for the first eight years of my life with my Guru.

He had extraordinary affection towards me. I came to know that, from His own expressions. On a Pradosha day, in the very beginning of my coming to Sringeri, I had been to the other side of the River. That night while sitting for Pooja, our Acharya enquired : "Did you go to the other side of the River?"

"Yes. I went.", was my reply.

"You stay but in Narasimha Vana itself. Don't go elsewhere. I will always be observing you": said my Guru. I did not know that he was closely watching my movements. To say that I should always be in Narasimha Vana and that he

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

was observing me intently, denotes the amount of affection he had for me.

He used to tell me that there must not be any distraction or diversion, while studying. He said; "Once diversion comes, it is impossible to train you as a Pandit." Narrating His experience with His Guru, Sri Chandrashekara Bharathi Mahaswami, He told : "Our Acharya will reprimand us if we did not study even for short while."

Like this, he used to narrate innumerable experience and taught us the conduct to be observed, the traditions of the Math that are to be followed and the ways of dealing with the Sishyas etc. When circumstances arose, he used to give the picture of various persons. But in the end He would emphasise that irrespective of the behaviour of the persons, we must always, without fail, be affectionate towards each one and nobody should get a feeling that he is not liked by us.

Kalidasa had described how Dasaratha conducted himself : अहमेव मतो महीपतेर् इति सर्वः प्रकृतिष्वचिन्तयत्। - each one in his kingdom was feeling that he himself is liked by the Maharaja. Such was the behaviour of Dasaratha Maharaja. Our Acharya added : "Look here ! Swamiji ! We must not think that it was relevent only in Dasaratha's period of Kalidasa's period. But, it is a lesson for us even today". Thus teaching many things, our Guru has blessed us.

Another surprising factor comes to my mind. My Guru took Sanyasa in 1931 and He was with His Guru for 23 years till 1954, when He was appointed as the Peetadhipathi. He was the 35th Peetadhipati in the line of succession and His period of reign is also 35 years. I don't know what Eeswara Sankalpa this is.

It will be hard to believe if we enumerate the development works carried out by Him in this Math during these 35 years. In the Administration of the Math and its affairs; in strengthening the bonds between the Sishyas and the Math; in establishing Branches; in the propogation of Vedas, Sastras; and in short, in all activities that are benificial to the people at large, our Guru's contribution has been very significant. There is no matter connected with the Math in which the Guru has not played an effective role.

It is true that right from the beginning, the Acharyas of Sringeri Sri Sharada Peetham have undertaken Yathras to bless the Sishyas. But it is difficult to find a personality like our Guru in the annals of the Math who has so extensively and repeatedly travelled from Kanyakumari to Kashmir covering most of the places. Not only that, our Guru is the only Aamnaya Peetadhipathi after Adi Shankara, to have visited Nepal. The Maha Shivarathri was celebrated by our Guru at Nepal in 1967. That too was on the earnest and devout request made by the then King of Nepal. Our Guru did not go and stand at their doors and knock. Out of gratitude for the special blessings received by his father King Tribhuvan, from the Sringeri Acharya, King Mahendra of Nepal extended a reverential invitation to our Acharya. In 1951 a great distress befell on King Tribhuvan, the father of King Mahendra. He came to India & stayed incognito. Jagadguru Sri Chandrashekhara Bharathi Mahaswami who has been remaining Antharmukha in those years, one day caused a Srimukham to be sent to the King, to Delhi, blessing :- "You will regain the throne very shortly. Sri Sharada Chandramouleeshara and Sri Pasupathinath will bless you for that". This blessing fructified and King Tribhuvan got back the throne within weeks. That was in the mind of King

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Mahendra when he invited our Guru to Nepal. The king showed great reverence and took the Acharya for special Darshan of Sri Pasupathinath.

Our Acharya started on His first Yathra in 1956 and covered the four Southern States - Karnataka, Kerala, Tamilnadu & Andhra, continuously for a period of 6 years. Again starting from Sringeri in June 1964, He covered Southern & Northern India continuously for 4 years. This was His second major Yathra. In many parts of the country, He established Branches. In many places, he consecrated the idols of Sri Sharadamba & Sri Shankara Bhagavadpad. He established Paathashaalas and initiated activities for Dharmic awareness.

For the propagation of Vedas, our Acharya added a Veda Paathashaala to the existing Shastra Pathashala at Bangalore.

Everybody is aware of the tremendous developments that have taken place in the 100 year old Paathashaala at Sringeri, during the time of our Guru.

Similarly, for the propagation of Sanskrit, our Guru has established 'Surasaraswathi Sabha' which is conducting exams, twice a year and not less than 6000 students are appearing for each exam.

Likewise, he caused journals to be started for propagation of Sanatana Dharma and Vedanta. He called them 'Sri Shankara Krupa'. The first was 'Sri Shankara Krupa' in Tamil which began in 1959 and is now completing 30 years. When he was travelling in Andhra in 1961, He started the journal in Telugu, and it is completing 28 years now. Afterwards he started the journal in Kannada. It is also completing 25 to 26 years now. This year, the Malayalam journal, Sri Shankara Krupa has resumed publication.

"In one way or another, we should make people believe in God; we should make people sensitive to Dharma; we should make them go in the path of rectitude-these were the intentions with which he caused the starting of those journals.

In the Shringeri Mutt, innumerable were the things he did to improve the place. Many of you might remember the meager facilities which were available to piligrims coming here. Now our Guru has created facilities to such an extent that we are ready to receive a thousand piligrims at a time.

In the connection, I would like to recall another attitude of mind of His. He used to say: "we should do our duty, we should not be tempted to enjoy the results ourselves. Let anybody enjoy. Pointing to the coconut grove He brought up and buildings He used to say ,'I have planted so many coconut trees. I have not planted them with the expectation that I would enjoy the produce. I thought it my duty to plant them and I did it. Let anybody enjoy the result. See I have built so many buildings here. It is not with the intention of living in them, that I got them constructed. It is for the use of Bhaktas who come here.

Many a time I have said that my Guru has constructed a Hosptal and goes there often, not for his own treatment but to see how inprovements could be brought about there. Thus his principle in life was that we should perform our duty without expectation of reaping the fruits ourselves. Another example is the renovation of Sri Malahanikareshwara Temple. One wonders at the extraordinary transformation brought about on that hillock.

All these only illustrate the breadth of vision and the greatness of soul of our Guru. I could go on like this for hours and I would not have completed enumerating the great qualities of mind of our Guru.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

By his attaining Siddhi, we have incurred a great loss. As you know I have to Rush from Poona where I was staying for Chaturmasya. Even though I tried to bear the loss, I could not control the grief when I had to perform Abhishekam in the same place at which he bestowed Sanyasa and blessed me with the Kamandalu. I had to perform Abhishekam to his body with the same Kamandalu. At that moment my grief was about to break the floodgates. But with great efforts and determination, I controlled myself.

Our Guru used to tell me : I know your grief will be uncontrollable when this body ceases to exist. But it is the way of all flesh. These were the very sentiments expressed by Sri Nrisimha Bharati Swamy to his Shishya Satchhidannanda Sivabhinava Nrisimha Bharati Swamy. Our Gurus physical absence afflicts us greatly. The great Bana bhatta has somewhere said that we are helpless in regard to Gods will. We have to console ourselves dwelling on such thoughts. If by Grace of Sharada Parmeshwari and the blessings of our Guru, we are able to discharge our responsibilities assigned to us by our Guru, it would be a fitting tribute to his memory and the service we can render him.

On 22nd Sept., the day next to the one on which our Guru attained mukti the Prime Minister of India who had come on that occasion, expressed similar sentiments. He told me : A great responsibility has fallen on you. I answered that by the grace of the Guru and with the helping hand extended such as he, I am confident of discharging my responsibilities. He commented that what I had spoken was very appropriate.

Therefore my sole object is to deserve the blessings of our Guru by following the path shown by Him.

Our Guru bestowed his affection on all people. But since he had assigned a great responsibility on me he bestowed on me affection in an abundant measure. In accordance with his direction I undertook travel in North India. He used to send benedictory letters now and then. His last letter to me dated 28th July89 was sent to me to Poona through the Administrator. The letter is in Sanskrit. I will read it as it is and render it into Kannada.

The letter which you wrote on the first day of Vaishakha Bahula was brought to by Sri Vinayak Udapa, the Principle of our Patashala. The letter which you wrote on third day of Ashadha Bahula was delivered to me by Secretary when I was in the shrine of our Guru. We were glad to know about your welfare.

I came to Dharwar from Kalati and installed Sharadamba there. Later I returned to Shringeri. After resting for a while, acceding to the prayers of Hariharan and Jyoti Subrahmanyam, I proceeded to Mysore and Banglore, and blessed their efforts. I returned to Shringeri on the fifth day of the Ashada Shuddha and took a vow of Chaturmasya on the full moon day.

I was greatly delighted to learn that you are giving discourses on the Bhashya during Chaturmasya at Poona. Let your stay at Poona and the work you have undertaken bring you fame. There are many persons in Poona who are well versed in Sanskrit. I hope your discourses would delight them.

I expect that the work on the bridge across the Thunga would be completed by Magha. The rains has continued till now. The state of my health is in accordance with my age. I am doing these works which need to be done and with nothing to worry about, I am feeling happy. It is our prayer that the Almighty brings you Kshema."

This is what he wrote. This is an illustration of his benediction and sympathy for me. I read this letter oftn now-a-days and feel as thouh I am seeing my Guru face to face. But the cruel fact that our Guru has become Mukta stares at us in the face.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

It is said that Shri Sachiddananda Sivabhinava Nrisinha Bharati Swamigal was immersed in grief when his Guru passed away. He was grief-stricken to such an extent that He sat immobile for several days. Then the Guru appeared in a dream and chastised him. 'What is this? You are weeping like a woman? Where have we gone? Till now we were confined to a particular body. Now we have become a part of the all pervading chaitanya." I recall this message and console myself that our Guru has not left us at all and ask you to follow the foot-steps of our Guru and desreve His blessings.

On this occasion I wish to tell you that we will construct a grand Devalaya to our Guru on the model of the Devalayas constructed in memory of our Parama Guru Sri Chandrashekhara Bharati Mahaswamy and Parmeshti Guru Sri Satchidananda Sivabhinava Nrusinha Bharati Mahaswami.

Remembering once again our Guru of blessed memory. I conclude with these words.

ऋष्यशृङ्ग-पुराधीशं तुङ्गातीर-निवासिनम् ।
भक्तामोद-प्रदं वन्दे विद्यातीर्थं महागुरुम् ।।

English Rendering By -

C.V.Giridhar Shastri, & D.R.Venkataramana.

।। अभिवादनम् ।।

मे. आय्. के. राठी

एच. पी. डीलर्स. लातूर ४१३ ५१२
दूरवाणी २३९८

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

B. G. TRADERS

२५१/५२, मार्केटयार्ड, गुलटेकडी, पुणे - ३७

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प.पू. जगद्गुरू श्री शृंगेरी शंकराचार्य चातुर्मास्य - सेवा - समिती, पुणे.
यांच्या कार्यास हार्दिक शुभेच्छा

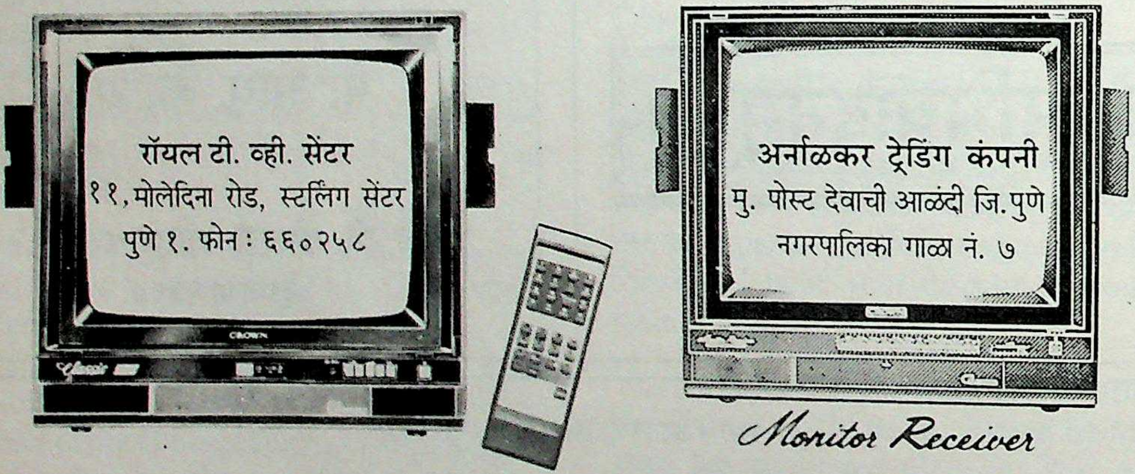

अर्नाळकर ॲण्ड सन्स
१७, १८, २१ कसबा पेठ, गणेश रोड,
फोन : ४४७४४२
पुणे ११

AKSHAY/USHA PUBLICITY 52/89

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

The Historic Anugraha Bhaashnam and
The Clarion call of Jagadguru Sannidhanam H. H. Sri

Bharathi Theertha Mahaswamiji

On the Day of Peethharohanam
on 19 th October 1989, at Shringeri.

वन्दे गुरूणां चरणारविन्दे संदर्शित-स्वात्म सुखावबोधे ।
जनस्य ये जाङ्गलिकायमाने संसार - हालाहल मोह - शान्त्यै ।।

By the grace of the Bhagvatpada and Sharada Parmeshwari, who is the mother of the universe the Dakshinamnaya Peetha of Sringeri established by Sri Shankar Bhagavatpada has the credit of having an uninterrupted succession of Acharyas.

Sri Sri Abhinav Vidya Theertha Mahaswami, our revered Guru of blessed memory, the crest Jewel of the succession of the Acharyas and who justified the name conferred on him, was the object of reverence, belief, respect and love of devotees spread throughout the length and breadth of India. We are proud to be called the disciples of such a great sage.

The Sri Sringeri Sharada Peetha was established by Shankara Bhagavatpada for spreading Sanatana Dharma. The country would be prosperous as long as there is exposition and propagation of Sanatana Dharma in the country. When there is no place for Dharma, there would be no prosperity. Even when we progress to what so ever extent in the field of science, even when we progress to what so ever extent materially if we show disbelief towerds Dharma and treat Dharma with contempt, we would be placed in great danger and we would bring on ourselves a great calamity. In this century when we are materiallistically and scientifically going forward, some people ask questions about the place of Dharma in the scheme of life. But such questions are asked without an understanding of the nature of Dharma, of the greatness of Dharma and in complete ignorance of the sublimity of the Veda which is the source of Indian culture. Such questions are asked by those persons possessed of the deluded minds who think that their imaginings are correct.

The Veda declared many thousands of years ago nay many millions of years ago that :

धर्मो विश्वस्य जगतः प्रतिष्ठा ।

The stability of the entire universe, the survival of the entire universe is dependent on Dharma

We should not ever forget what Bhagavan Sri Krishna proclaimed in the Bhagvadgita.

देवान् भावयतानेन ते देवा भावयन्तु वः ।
परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ।।

With this nourish ye the shining ones and may the shining one nourish you. Thus nourishing one another ye shall reap the supreme good.

God has prescribed Dharma for us in the form of Veda. The Veda is his instruction as to

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Dharma. Here a question faces some people. They ask, "Does god appear before us ? Does he come before us and tell us anything at all? What is the meaning of god's grace? All this appears to us to be something concocted by some people in order to deceive the common people". This is a fallacious answer provided by some clever people of modern times. The ancients have given an approoriate answer to the question as to what constitutes God's grace. They have said :

न देवा दण्डमादाय रक्षन्ति पशुपालवत् ।
यं हि रक्षितुमिच्छन्ति बुद्ध्या संयोजयन्ति तम् ।।

God's grace does not mean that he will go about with a staff in his hand, as a shepard does when he drives the animals to a meadow. "यं हि रक्षितुमिच्छन्ति बुद्ध्या संयोजयन्ति तम । It means that he bestows on him the proper motive for action. What ever action we do, there is an urge for it, behind. That urge for action comes from a desire, the desire to do that particular action. Without such a motive one does not act at all. To the question where does that desire that urge for action come from, the only satisfactory answer is, that it comes from God. Without his grace how could we get the urge of such good deeds? Some people ask : if the urge for action comes from God, the urge should only be for performance of good actions. So where does the urge for evil deeds also come from? The answer for this is that the urge for evil deeds also comes from God, Then does it mean that God's intention is that we should perform evil deeds? If so what sort of God is he? Does he, who has been placed on such a high pedastal and He who receives our devotion and whom we consider as worthy of our worship, make us perpetrate evil deeds? To this question, Shastras answer in these words :

पुण्यो वै पुण्येन कर्मणा भवति पापः पापेन ।

Since you have to reap the fruits for the evil deeds you did in the previous birth, God gives you the approriate desires to make you experience the consequences yourself. Because of this, God does not become blameworthy or reprochable.

This successsion of births, that is experiencing the fruits of previous birth in this birth and experiencing the fruits of the birth previous to that in the next birth has come down from time immemorial. Bhagvan Veda Vyasa, in his Brahma-Sutras and Shankara Bhagvatpada in his commentary on those Sutras have justified the eternity of this "Samsara". Therefore in this continous flow of Samsara this concept of reaping of consequences of one's action is neither improper nor unscriptual. Therefore we, who are eager for God's grace and who wants to satisfy and make God happy, have to abide by the dictates of only Dharma laid down by Him. God has given us the power of discrimination. So, it is the responsibility of man to use it in a proper way. If we do not use the power of discrimination given to us in the correct way, the fault would rest on us.

The anciant sages have illustrated this by an example. A father had presented a sword to his son for using it in case of war. Please note, to be used in the battle. But the young man did not use it for the purpose intended, that is to confront enemy; but chopped off his own neck by the sword. In this case whose fault is it ? Was it the fault of the father? Or was it the fault of the son who did not use the sword for attaining the intended result? He did not use the sword for a fit cause but used it in an incorrect way bringing destruction for himself. Dont we call such a man a thoughtless one? Likewise, if we, who should with discrimination choose to follow Dharma, do not use that power of discrimination in the correct way; and even do not wish to understand the teachings of the sacred texts, whose fault will it be if we bring harm on ourselves? If instead of going

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

in the way of the Dharma, we follow the Charvaka doctrine

यावज्जीवं सुखं जीवेत् ऋणं कृत्वा घृतं पिबेत्

(Enjoy yourself while you live, drink ghee even if it means running into debt.)

and also delude ourselves into thinking that nobody would observe our conduct and bring on ourselves immense harm. Who should be held responsible for this? Hence man should use his power of discrimination bestowed on him by God to judge about the correct course of action and believe that our elders have prescribed the course of Dharma for our benefit, and we have to follow only their instruction.

There may be times when we get a doubt with regard to work or conduct. And everyone would not have the capacity to look into the Shastras to get the doubt clarified unmistakably. The Upanishads have told us as to what we should do in such a predicament. If you do not possess the ability to look into the Shastric texts to clear your doubts, you follow the elders.In this context elders are those who have sober judgement and intellectual honesty regarding the shastras, and those who have the correct conception of right and wrong. You may follow the path of such elders. The Upanishad has broadcast this. If you follow such a path it would bring you Shreyas Â Many of us get doubt in these days. It would be impossible for everyone of us to look into the text of the Shastras, to get the doubts cleared. Hence we will have to follow without unnecessary questions, the path troad by the elders who have a through and correct knowledge of the Shastras, in the firm belief that it would bring us Shreyas.Our ancients have said:

येनास्य पितरो याताः येन याताः पितामहाः।
तेन यायात् सतां वर्त्म तेन गच्छन्न दुष्यति।

The way in which your father, your grandfather and ancestors went, is the way proper to you too. When some people say that our ancestors did something without any thought, we delude ourselves into thinking that we are very wise. We think that we are very clever and wise by holding our anciants in contempt, by calling them thoughtless and by alleging ignorance to then. There is no greater ignorance than this conceit. Our anciants did not follow and prescribe a path without bestowing any thought or without critical examination. They followed that path of Dharma, after applying their minds and by using their intellect and obtained Shreyas. Therefore we should come to the conclusion that this way is worthy of acceptance and worthy of imitation.

The object of Bhagvatpada Shankara was that this propagation of Dharma should continue for all times. His vision was that good deeds should continued to be performed for centuries to come. It is no exaggaration to say that none among the philosophers or anybody whome we may consider as great is as great as Shankara. If he did not possess such far-sightedness and intellect nonpareil how could He have, within a short span of 32 years, accomplished not only the propagation of Dharma from Kanyakumari to Kashmir but also the establishment of the Chaturamnaya Peethas? It is the result of the working of that superb mind. Such a great sage established this Dakshinamnaya Peetha in this sacred Shringeri.

He also installed Sri Sharada, the Mother of the Universe, the goddess responsible for Brahma Vidya, the personification of all knowledge, here in Shringeri. We cannot know at what sacred moment. He established this Peetha. We do not have the ability to gauge the sacredness of that moment. That the succession of the Acharyas of this Peetha has come down without interruption itself proves how sacred that moment has been.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

Many ugly situations had arisen; Many blows had fallen, many treacherous deeds had been perperated. But no danger has fallen on the succession of the Acharyas of the Shringeri Peetha. It has come down to our times without any interruption or break.

Who does not know that the times of Vidyaranya, the Karnatak Samrajya Pratishthapanacharya was the golden age in the history of the Sringeri Math? Many people asked me the question whether the ceremony like the Peethabhishekam to a Virakta, to a Sanyasi, does not look a bit incongruous. They have pointed out to me that it is a ceremony fit to be performed to a person immersed in wordly affairs, whose mind goes out to get satisfaction for the numerous desires, and have asked me how a ceremony like the Peethabhishekam would go well with a person who should train himself in a qualities opposed to them.

In fact in the times of Bhagvatapada Shankara, The Acharya of Sringeri did not possess the Royal Regalia, or Royal insignia or had to undergo a ceremony like the Pattabhishekam. From the times of Bahgvatpada Shankara down to Vidyaranya Swami's times, the Acharyas had devoted themselves only to the teaching of their disciples, and to guiding the seekers of Truth. Shri Vidyaranya Swami, the Karnatak Sinhasana Pratishthapanacharya was himself a great ascetic. This has to be kept in mind. Many people have asked me as to why the other Acharyas of Sringeri did not do as Vidyaranya Swami did. Why did not the other Acharya possess the extrovertion of Vidyaranya Swami? But we do not have any evideance to establish that Vidyaranya Swami was an extrovert. Hakka and Bukka came in search of Swami Vidyaranya and Vidyaranya Swami did not go in search of Hakka and Bukka. When Hakka and Bukka came in quest of Vidyaranya, Vidyaranya Swami blessed and helped them and he secured for them supermacy over Karnataka by the power of his tapas,by the power of his intellect but he continued in his ascetic way of life. At that time in order to express their gratitude to the Guru, in remembrance of the great help rendered to the cause of Hinduism by Vidyaranya, they placed all their royal insignia at the Lotus feet of Sri Vidyaranya. A Guru should not treat the Sishyas in a harsh way nor should he wound the feelings of his Sishyas. Sri Vidyaranya Swami accepted the Royal insignia to satisfy the Sishyas and to gladden their hearts. If we think that Sri Vidyaranya hankered after these honours, or desired them, it would be a false notion. The Acharyas of Sringeri, who reverently follow in the foot steps of Sri Vidyaranya have each in their turn, borne these Royal insignia which Sri Vidyaranya accepted to propitiate and to satisfy Hakka and Bukka. Therefore if anybody were to think that these Royal ceremonies are in indication of the fascination of the Acharyas for mundane matters, their understanding is wrong. The Acharyas have no infatuation for these matters. To attribute to the Acharyas who are ever devoted to the Advaita doctrine taught by Bhagvatpada Shankara or to allege a sense of infatuation to them, is absurd. But keeping in mind that it is the duty of the Guru to make the Sishyas happy and also to conform to tradition, we gave our acceptance to this ceremony. There is no other ulterior motive for this; neither is there any exceptation of anything in this.

Our Guruvarya led a life of disinterestedness and a life of an ideal ascetic. That is also our ideal. That is the ideal which is fit to be followed, and that is to be desired. At the same time the ideal that we should obey the commands of our Guru, that we should not wound the feelings of

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

our Sishyas, and should heed to the desires of the Sishyas was the main cause for our agreeing to this ceremony today. Our determined resolve is that by followin the way of our Guru and by performing the duties prescribed by our Guru, we should worship Sharada Parmeshwari and obtain her blessings.

Many ardent Shishyas of the Shringeri Jagadguru Maha samsthan have come here for this occasion. We do not have anything to say saperately to each one of you. The spirit of devotion and belief which you have cherished by tradition, the devotion and belief by which your forefathers obtained the blessings of Sharada Parmeshwari and the Acharya of Sringeri, may continue in you for ever and may it be inherited by your offspring.

On this auspicious occasion we have been overwhelmed by the love and affection shown by citizens of Shringeri. The devotees who have come from outside have been wonder-struck at the devotion and reverence of the people of Shringeri to ther Jagadguru peetha.

अतिपरिचयाद् अवज्ञा संततगमनाद् अनादरो भवति ।

is a saying in Samskrit, that is: close familiarity breeds contempt. But the people of Sringeri are in exception to this saying. They have welcomed the Guru with great reverence and love. Their desire for service to the Guru seems insatiable. We bestow our absolute blessings on them on this occasion. And their Holinesses the Mathadhipathis of Hariharpura, Shivganga and Nelamavu hve graced this occasion with frateral love. We shower on them the blessings of

'Prathyak Brahmaikya Anusandhaan.'

Our Sishyas who have come from all over India are responsible for the splendour of this occasion and we express our benediction to all of them. The success of today's function is not due to the striving of any one particular person. People have come from far off Delhi. They have come from Calcutta, Bombay, Pune, Madras, Banglore, Hyderabad, Rajapalyam, Trivendrum and many other places. One may wonder as to why they have all come from so far. They have not come in anticipation of confronting a new contry, a new place or total strangers. They have come here with the attitude of seeing their own people and their Guru and their Matha. Therefore we express our blessings for the continuance for all time of this steadfast devotion and their attachment to the Math. We pray with profound Bhakti at the Lotus feet of Gururvarya of our revered memory to inhabit our heart and lead us step by step in our duty. We also pray repeatedly that the Acharya Parampara, our Guru, Sri Chandramouleeshwara who is our Aaradhya Daivat and Sri Sharada Parmeshwari Mother of the Universe may lead us in the correct path and also give us the proper bent of mind to discharge with meaningful competence, the responsibility imposed on us. We convey our benedictins to all of you again and conclude our address.

हर नमः पार्वतीपतये जानकी कान्त - स्मरणम् ।।

(English rendering by Shri D. R. Venkatraman)

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

प.पू. जगद्गुरू श्री शृंगेरी शंकराचार्य
चातुर्मास्य - सेवा - समिती, पुणे.
यांच्या कार्यास हार्दिक शुभेच्छा

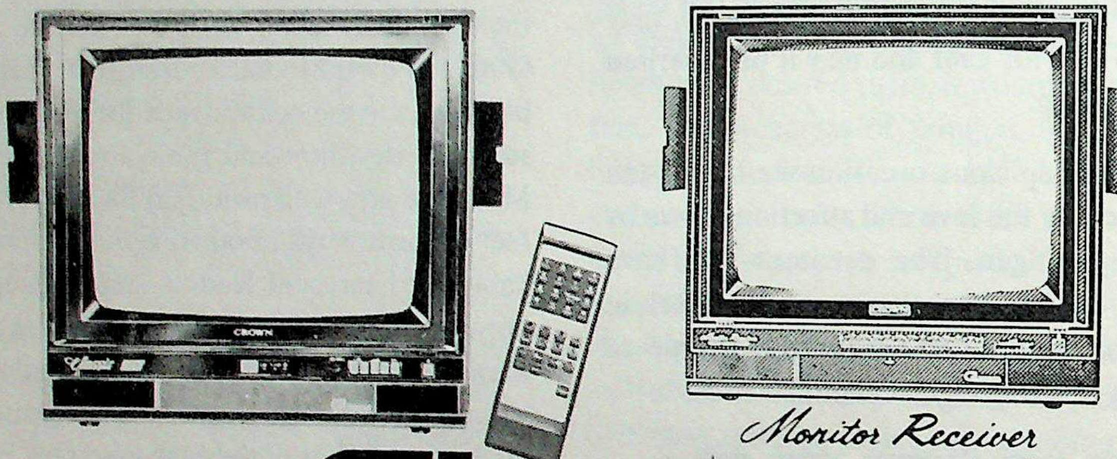

GL SERIES

क्राऊन-टीव्ही

चिफ स्टॉकिस्ट ॲण्ड सेंट्रल सर्व्हिस स्टेशन

महाराष्ट्र एजन्सीज

५२, बुधवार पेठ, पुणे ४११ ००२ फोन ४४५७५७

AKSHAY/USHA PUBLICITY 52/89

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

भगवत्-पूज्यपाद जगद्गुरु आद्य शंकराचार्य यांच्या द्वादश-जन्म-शताब्दीनिमित्त जगभर मोठा महोत्सव विविध उपक्रमांनीं वर्षभर साजरा झाला. भारताच्या राजधानींत पंतप्रधान श्री. राजीव गांधी यांनीं २१ एप्रिल १९८८ रोजीं राष्ट्रीय शंकर-जयंती महोत्सवाचें उद्घाटन केलें. याप्रसंगीं घेतलेल्या छायाचित्रांत डावीकडून काश्मीरनरेश डॉ. करणसिंग, मानव्य-संपत्-संसाधन- मंत्री श्री. नरसिंहराव, उपराष्ट्रपति डॉ. शंकर दयाळ शर्मा, राष्ट्रपति डॉ. रामस्वामी वेंकटरामन् आणि स्वतः पंतप्रधान श्री. राजीव गांधी. (त्यानंतर महोत्सवाचें अखेरीस भारतीय डाकतार विभागानें यानिमित्त प्रकाशित केलेली साठ पैसे मूल्याची ही डाक-मुद्रा.)

Höganäs India Ltd
Sahajanand Complex, 2416 East Street, Pune 411 001

"Goodness, I left the tap on!"

The next time
you're careless,
remember over 250 million Indians don't have
access to drinking water.

Buckau Wolf with Krupp technology
BUCKAU WOLF
KRUPP
More than engineers. People with a sense of values.
Nexus/BW/66a

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

।। श्रीगणेशदत्तगुरुभ्यो नमः ।।

भगवान् श्रीदत्तात्रेय, परम-सद्गुरु योगिराज गुळवणीमहाराज
आणि परमपूजनीय ब्रह्मश्री दत्तमहाराज कवीश्वर यांच्या परिपूर्ण कृपाशीर्वादानें
आणि

स्व. गोविंद अप्पाजी जोशी

स्व. केशवराव जोशी

स्व. अप्पाजी वामन जोशी

या त्रिमूर्तींच्या पुण्याईचा थोर वारसा लाभल्यानें सतत धर्म-मार्गानेंच चालण्याची प्रेरणा आम्हाला मिळाली. याचाच परिपाक म्हणजे प. पू. शृंगेरी-शारदा-पीठाधीश्वरांचें आमच्या वास्तूंत शुभागमन आणि ' अभिवादनम् ' दर्शन-मनोरम करण्यांत आम्हाला लाभलेलें सुयश. आम्ही कृतज्ञ आहोत. आम्ही धन्य आहोत.

सर्वोत्कृष्ट कलात्मक मुद्रणासाठीं

के. जोशी ॲण्ड को.

भिकारदास मारुतीजवळ, सदाशिवपेठ, पुणें ३०

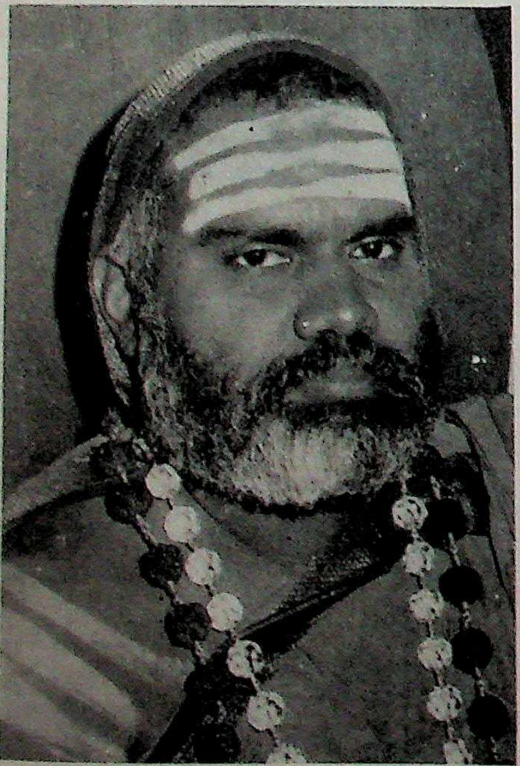

अ भि वा द न म्

प.पू. जगद्गुरु श्रीशृंगेरी पीठाधीश्वर श्री शंकराचार्य पांच वर्षापूर्वी आपल्या संस्थेत आठवडाभर वास्तव्य करून गेले.पुनश्च पुणे चातुर्मास्य मुक्कामात त्यांनी संस्थेला प्रत्यक्ष भेटीत शुभाशीर्वाद दिले. त्यांच्या कृपा-वात्सल्यपूर्ण शुभाशीर्वाद-बलाने संस्थेची सर्वतोमुखी प्रगती होत आहे.

७७ व्या वर्षांची दमदार, प्रगत वाटचाल करीत असतानाच संस्थेचे सर्व पदाधिकारी, सेवक-वर्ग, छात्रवृन्द आणि सर्व संबंधितांचे

प.पू. 'श्री' च्या चरणी कोटी कोटी प्रणाम

पुणे विद्यार्थी गृह

१७८६, सदाशिव पेठ, पुणे ४११ ०३०.

* सर्व शिक्षण संस्था * मुद्रण * प्रकाशन
* सदाचार * आश्रम * निराधार वसतिगृह * शतायु भवन
* मुक्तांगण बालरंजन केंद्र * पुणे - मुम्बई - नाशिक शाखा

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

अभिवादनम्

।। परीसः सहकारस्य ।।

ऋद्धि-योजना

नित्यं वर्धमाना संचय-सुखमपि वर्धयति ।

दशमानेन शतमुद्रान्तं प्रतिवर्षम्

इति परिमाणेन दश-वर्षेषु द्रव्यं समर्प्यताम् ।

ततश्च

विंशोत्तर-शत (१२०) मासोत्तरं स्वीक्रियतां रू. १०,०६०

सिद्धि-योजना

संकल्प-सिद्धि-मध्ये किमर्थम् अन्तरम् ?

रू. १०० शत-मुद्रा-भागम् उद्‌घाट्यताम् ।

दशमानेन देयं न्यूनीकृत्य

विंशोत्तर-शत (१२०) मासोत्तरं स्वीक्रियतां रू. १३,८५५

महाराष्ट्र-राज्ये ३३ शाखाः ३ विस्तार-कक्षैः सह ।

- भवतां सेवायाम् -

जनता सहकारी बॅङ्क लि. पुणे

शेड्यूल्ड बॅङ्क

१४४४, शुक्रवार पेठ, थोरले बाजीराव पथ, पुणे ४११००२

ह. ना. कुन्देन
कार्यकारी संचालकः

वि. न. साठे
कार्याध्यक्षः

अभिवादनम्

अभिवादनम्

अभिवादनम्

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

With Best Compliments from - - - - -

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

WHICHEVER IS YOUR VEHICLE

SPACO HAS A CARBURETTOR

SPACO CARBURETTORS (INDIA) LTD.
POST BAG NO. 13, CHINCHWAD, PUNE - 411 009

INDIA'S LARGEST CARBURETTOR MANUFACTURES FOR TWO AND AND THREE WHEELERS

WITH BEST COMPLIMENTS FROM

Su Radio Electronics

Distributors : *OSCAR T.V., National T.V., National Stereos & Car Tapes. Sona Vision Dealer for Onida & other T.V.'s*
951, Raviwar Peth, Opp. Gurudwara, Pune 411 002.
Phone : Shop : 33595 Resi.: 68266
ASHOK AGARWAL
Proprietor

Abubakar Petroleum Co. Sangola.

Prop - . Abubakar Hasan Shaikh

Dealers : **HINDUSTAN PETROLEUM CORP. LTD.**

SKO/LDO DEALERS (SANGOLA & MANGALVEDHA)
OFFICE : 308, KUMBHAR GALLI, SANGOLA
GODOWN : MARKET YARD SANGOLA

MOVILEX PLASTICS LTD.

Pune Office : 1240, Bhawani Peth, Near Palkhi Chowk, Pune - 411 042.
Regd. Office & Factory : At Kusgaon, Post Khed-Shivapur, Tal. Bhor, Dist. Pune, Pin Code No. 412 205. (Maharashtra)

MANUFACTURER'S OF RIGID P V C PIPES

magnachem
PHARMACEUTICALS PVT. LTD.

131, SHUKRAWAR PETH,
BEHIND PHULE MARKET,
PUNE 411002

POST BOX NO. 568

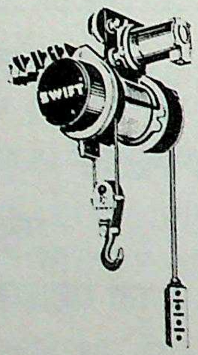

CONSOLIDATED HOISTS PVT. LTD.

HEAD OFFICE & WORKS 1

Plot No. 29,30
Gultekdi Industrial Estate,
Pune - 411 037.
Phone : 441096/442019/436328
Gram : CONHOIST
Telex : 0145-257

SERVOTECH ENGINEERS PVT. LTD.

SERVOTECH ENGINEERS PVT. LTD.
REGD. OFFICE : B-21/27, COMMERCE CENTRE, 2ND FLOOR, TARDEO ROAD, BOMBAY 400 034
PHONES : 4940315-17, 4940330-31 • TELEX : 011-75503 SEPL-IN • CABLE : SERVOTECH BOMBAY 34
NEW DELHI OFFICE : 404, BAJAJ HOUSE, 97 NEHRU PLACE, NEW DELHI 110 019 • PHONE : 6433103

HiPOWER AUTO CYLINDERS
Manufacturers of

HiPAC

cylinder blocks
Selling Agents :
THE GLOBE .STORES CO.
18/C, Sitaram Building D. N. Rd., Near M. Phule Market, Bombay 400 001 Tel. 343589.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

नमः शान्ताय तेजसे

ज्यांच्या इच्छेनुसार, पूर्ण कृपाशीर्वादानें प. पू. शृंगेरी-शारदा-पीठाधीश्वर श्रीभारतीतीर्थस्वामी- महाराज महाराष्ट्रांत चातुर्मास्य अनुष्ठानासाठीं आले आणि पुण्यनगरींत हा ऐतिहासिक विराट् धर्मानुष्ठान सोहळा संपन्न झाला; ते विश्ववन्द्य, सर्वश्रेष्ठ प. पू. महासंनिधानं श्रीअभिनवविद्यातीर्थ-महास्वामी महाराज २१ सप्टेंबर १९८९ रोजीं श्रीक्षेत्र शृंगेरी येथें समाधिस्थ झाले. संपूर्ण राष्ट्रातर्फे त्यांना श्रद्धा-सुमनांजली वहाण्यासाठीं आठ केंद्रीय मन्त्र्यासह पन्तप्रधान श्री. राजीव गांधी स्वतः शृंगेरींत आले. याप्रसंगीचें हें ऐतिहासिक महत्त्वाचें छायाचित्र.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

साहिती-सूची

संपादकीय ३
कार्याध्यक्षांचें मनोगत ५
गणेश-पञ्चरत्नम् ७
शारदा-पञ्चरत्न-स्तुतिः ८
अन्नपूर्णा-देवी-स्तोत्रम् ९
दत्तात्रेय-प्रार्थना-स्तोत्रम् १०
जय जय शंकर...
श्रीव्यंकटेश्वर-स्तोत्रम्
श्रीजगद्गुरु-अभिनवविद्यातीर्थ-
महास्वामिनाम् अष्टोत्तर-स्तोत्रम् ११
अष्टोत्तर-नामावलिः १२
ब्रह्मैव मूलं जगत :...। १५
विदुर-नीतिः । १८
शृंगेरी-शारदा-पीठम् १९
भगवत्पादानां जन्मकालः २१
श्रीशृंगेरीमठ-शाखा-केंद्रसूची २३
प. पू. 'श्री'अनुग्रह-भाषणम् २५
अभिवादन-पत्रम् ।-समितिः २७
विज्ञप्तिः । २८
आद्यश्रीशंकराचार्य आणि
परमपवित्र शृंगेरीपीठ २९
प. पू. जगद्गुरूंचा महाराष्ट्र-संचार ३१
मानपत्र-पुणें महापालिका ३४
ADI SANKARA
- N. A. PALAKHIWALA ३५
ADVAITA - स्वामी ब्रह्मानन्दतीर्थ ३६
OUR GREAT GURU
- H. H. JAGADGURU ३७
The Clarion call of
JAGADGURU
H. H. SANNIDHANM ४५

विज्ञापन सूची

पुणे विद्यार्थी गृह	पुणें	५२
अबूबकर पेट्रोलियम कं.	सांगोला	५४
अभिवादनम्	...	४३
अर्नाळकर टी.व्ही.	पुणे	४४
आयु. के. राठी एच्. पी. डीलर्स	लातूर	४३
कन्सॉलिडेटेड हॉईस्टस् प्रा. लि.	पुणें	५४
कृषि उत्पन्न बाजार समिती	पुणें	६
क्राऊन टी. व्ही.	पुणें	१४
क्राऊन टी. व्ही.	पुणें	२२
जनता सहकारी बँक लि.	पुणें	५३
जी. टी. बाटलीवाला अँड कं.	पुणें	१३
त्रिमूर्ती एण्टरप्रायझेस	पुणें	३३
थरमॅक्स	पुणे	१३
बकाव् वुल्फ्	पुणें	५१
बी. जी. ट्रेडर्स	पुणें	४३
बोराकेम् इण्ड. प्रा. लि.	पुणें	३३
महाराष्ट्र एजन्सीज्	पुणें	५०
मोविलेक्स् प्लॅस्टिक्स लि.	पुणें	५४
मॅग्नाकेम् फार्मा. प्रा. लि.	पुणें	५४
यूनिक व्हॉल्वज् प्रा. लि.	पुणें	३३
रूपी को ऑप. बँक लि.	पुणें	२४
रेणुका कन्स्ट्रक्शन कं.	पुणें	५६
रॅम्को इंडस्ट्रीज् लि.	मद्रास	९
वेण्ट्री केमिकल्स प्रा. लि.	पुणें	१८
सर्वो-टेक्	मुंबई	५४
साई असोसिएट्स्	पुणें	१८
सुरेडिओ	पुणें	५४
सोनाज आणि कं.	भिगवण	३३
सॉलिडेर टी. व्ही.		चतुर्थ-मुखपृष्ठ
स्पॅको	पुणें	५४
हायपॅक्	पुणें	५४
होगन्स इण्डिया लि.	पुणें	५१
हिन्दकॉम्प प्रा. लि.	बंगलोर	१३
के. जोशी ॲण्ड को.	पुणें	५२

MARK OF QUALITY
THE RELIABLE PEOPLE
RENUKA CONSTRUCTION COMPANY
PROMOTERS AND BUILDERS
A/1, SUCCESS CHAMBERS, 1232, APTE ROAD, DECCAN GYMKHANA,
PUNE - 411 004. TEL. NO. 56161, 53783.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

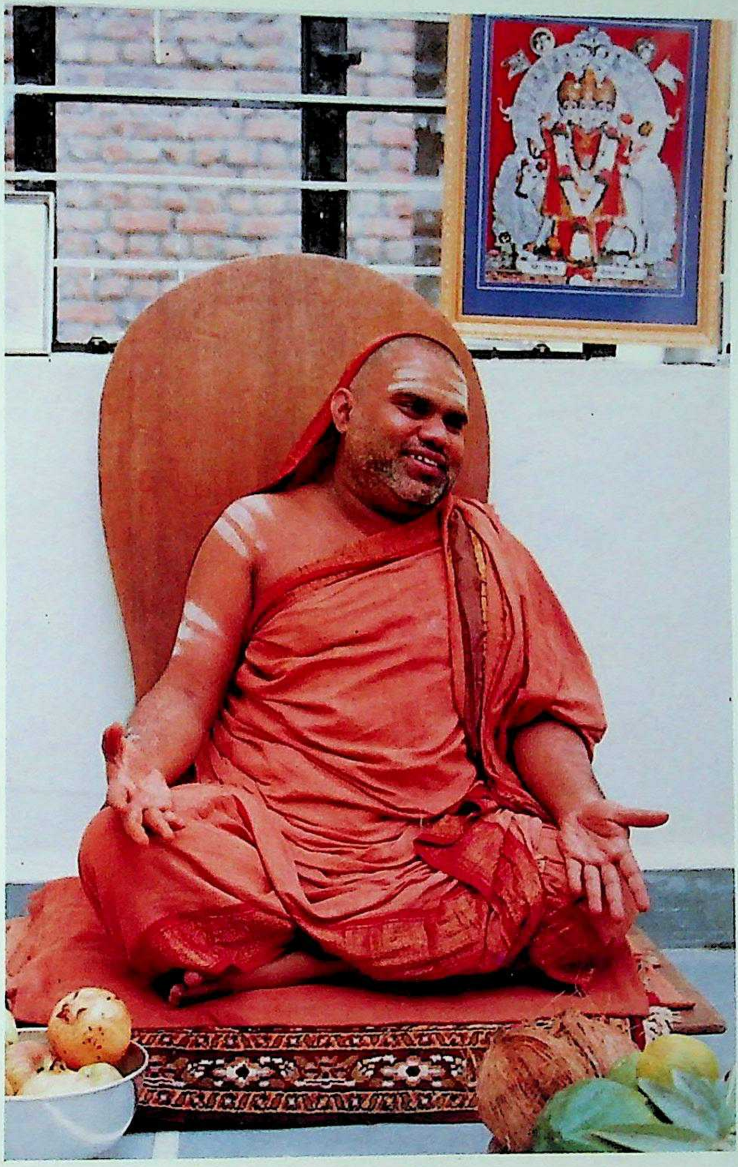

राजा रंक सारे आम्हासी समान

राज्यपाल श्री. ब्रह्मानंद रेड्डी पति-पत्नींचे प.पू. 'श्रीं' च्या निवासस्थानी स्वागत करताना सेवा समितीचे कार्याध्यक्ष श्री. हरिभाऊ काळे आणि याच वेळी विभागीय आयुक्त श्री. अरुण बोंगीरवार तसेच जिल्हाधिकारी श्री. श्रीनिवास पाटील यांच्या बरोबर पं. गाडगीळ, सौ. जोशी, श्री. नन्दकुमार जोशी.

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri

CC-O. In Public Domain. Digitized by eGangotri

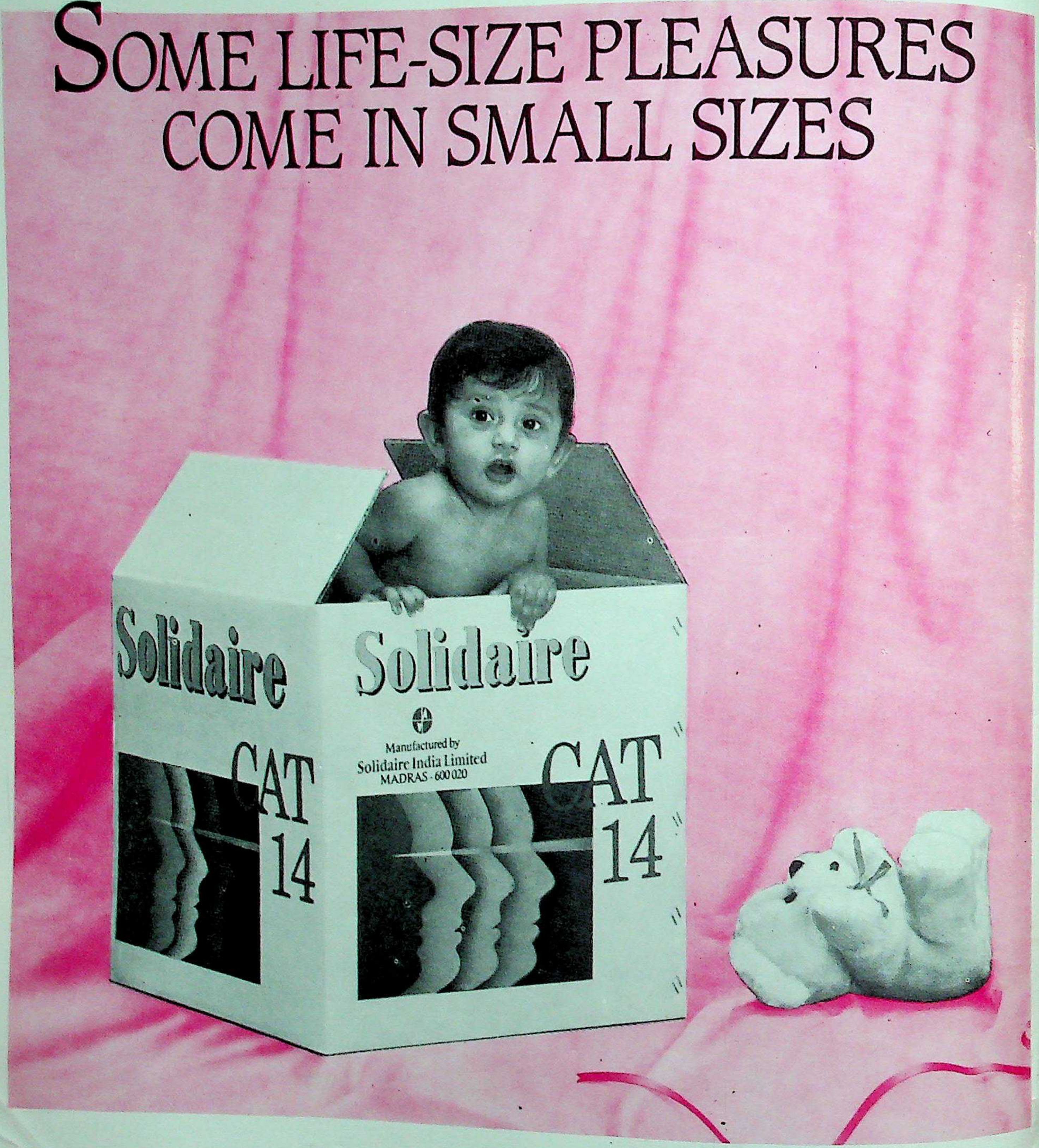

Solidaire

Sri Vidyabharathi Book Centre, Sringeri